

EVANGELIZACE JAKO ZPŮSOB ŽIVOTA

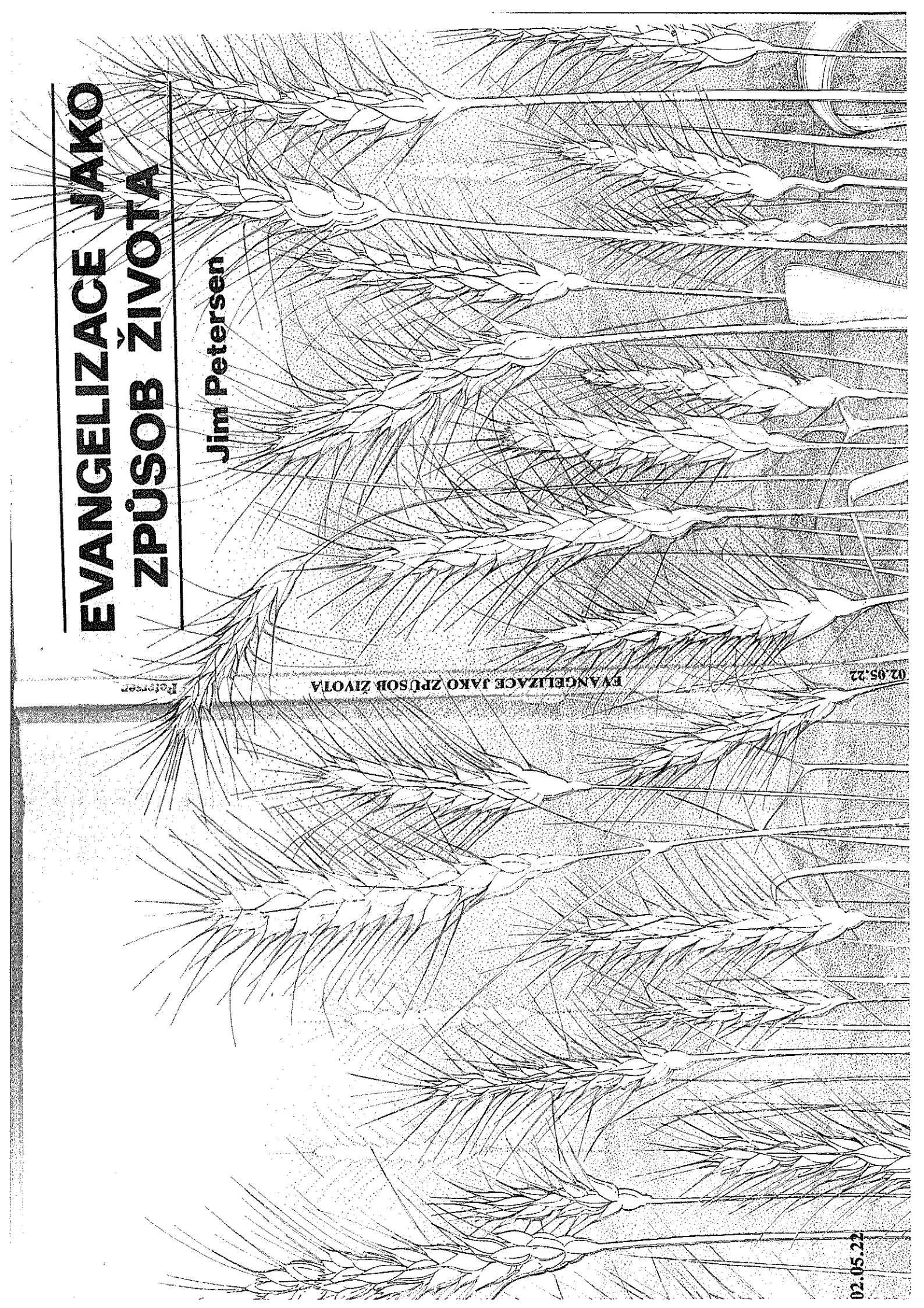
Jim Petersen

Petersen

EVANGELIZACE JAKO ZPŮSOB ŽIVOTA

02.05.22

02.05.22



**EVANGELIZACE JAKO
ZPŮSOB ŽIVOTA**

Jim Petersen

02.05.22 • 8/86

Věnováno bližším mého čtenáře, se kterými jsem se nikdy nesetkal.
Těším se na shledání s nimi - na věčnosti.

Tato publikace je přeložena z anglického originálu.

© 1980 by Jim Petersen

All rights reserved, including translation

© Translation 1982 by Jiří Otakar.

První české vydání 1983.

OBSAH

ÚVOD	
NOVÝ POHLED NA TRADIČNÍ EVANGELIZACI	3
Evangelizace spoutaná tradicí	
ČÁST 1: Některé problémy	
1. TVÁŘÍ V TVÁŘ SKUTEČNOSTI: SVĚT, KTERÝ NÁM UNIKÁ.....	7
Jdeme správným směrem?	
2. NEPŘÍJEMNÉ PROBUZENÍ	14
Máme dostatek trpělivosti?	
3. MENTALITA ŽENEC.....	18
Jsmo příliš nedočkaví sklízet?	
4. SCHOPNOST SĎELOVAT	24
Rozumějí nám naši posluchači?	
ČÁST 2: Evangelizace hlásáním	
5. HLÁSÁNÍ EVANGELIA	28
správnost, výstižnost, účinnost.	
6. DĚDICTVÍ VÍRY .32	
Předpoklad účinného hlásání	
7. DOSAH HLÁSÁNÍ.....	34
Meze účinnosti	
ČÁST 3: Evangelizace dokazováním	
8. PODIVNÉ EPIŠTOLY	34
Kam se poděly výzvy?	
9. POTVRZENÍ V IZRAELI.....	40
Lid Bohem zvolený	
10. POTVRZENÍ V CÍRKVI	43
Vyjímeční lidé	
ČÁST 4: Evangelizace dokazováním v praxi	
11. DOBRÉ SVĚDECTVÍ	46
často jen legalistická karikatura	
12. UKÁZAT ÚČINNOU ALTERNATIVU.....	53
Příklad křesťanského života	
13. ŽIVOT V SOULADU S VÍROU.....	56
Křesťanský systém hodnot	
14. SKLON K IZOLOVANOSTI	63
Když se ze separace stává izolovanost	
15. VZÁJEMNÝ STRACH	64
Překážka v upřímných lidských vztazích	
16. KDO SE MÁ KOMU PŘIZPŮSOBIT?.....	71
Aby se ten druhý cítil dobře	
17. SVĚDECTVÍ TĚLA.....	75
Abychom se vzájemně doplňovali	
18. TŘI SOUČASNĚ PŮSOBÍCÍ VLIVY.....	81
život, tělo a svědectví slova	
19. BIBLICKÝ ZÁKLAD VÍRY	86
Vědomě se poddat Božímu slovu	
20. DYNAMIKA KONVERZE.....	93
Křesťan, Duch svatý a Písmo	
21. ABRAHAŮV PŘÍKLAD	100
Sami neznáte odpověď	
22. PRAKTICKÉ RADY	105
Jak začít	

PŘEDMLUVA

Jim Petersen napsal knihu „EVANGELIZACE JAKO ZPŮSOB ŽIVOTA“ po letech hlubokého studia Bible a praktických zkušeností v multi-kulturním prostředí. Není pochyby, že získal právo vyslovit se jasně a s důrazem jak k teorii, tak i k praxi šíření evangelia. Podílel se na této velké úloze přímo v zákopech přední linie.

Jim poznal, že některé metody evangelizace, kterým se učí misionáři celého světa, jsou pochybné z hlediska biblického a nedostatečné z hlediska kulturního. Právem vyjadřuje pochybnosti o rychlých a snadných způsobech evangelizace - zde se zřejmě projevuje vliv Nového zákona na jeho myšlení. Zabývá se také různými hledisky hluboko účinného hlásání slova Božího. Doporučují nejenom sdílení evangelia, ale také pomoc křesťanům při dospívání v Kristu. Cíle jeho filozofie je prosycena jedinečným tvůrčím přístupem k budování církve. Poznal, že osobní evangelizace je neodlučitelná od kolektivního svědectví, které podává skupina křesťanů, zejména ve společnostech, kde existuje jen málo sborů.

Každý křesťan - ať už v samotné církvi, nebo v přidružené organizaci - nalezne v této knize podnětné poselství. Řídit se pokyny Jima Petersena a jeho příkladem, znamená stavět církev na pevném biblickém základě, uplatňovaném s taktem a citlivostí. Kež se mu podaří dotknout se nás všech svým vířem.

Gene A. Getz
Pastor Biblického společenství a ředitel
Centra pro obnovu církve
Dallas, Texas

PODĚKOVÁNÍ

Tato kniha by nemohla být napsána bez podnětů, které mi dali moji brazilští přátelé, zejména Osvaldo Simoes, Mario Nitsche a Aldo Berndt, jejichž hluboké otázky mne nutily k tomu, abych se vždy znovu vrátil k Bibli při hledání uspokojivých odpovědí. Svému americkému spolu-misionáři Kenu Lottisovi také vděčím za povzbuzení a podněty. Konečně, Jake Barnett a Monte Unger mi pomohli třídit, uspořádat a sdílet výsledky mého studia Bible i mých osobních zkušeností v různých stránkách evangelizace.

ÚVOD

NOVÝ POHLED NA TRADIČNÍ ZPŮSOB EVANGELIZACE

Evangelizace spoutaná tradicí

V roce 1963 jsem s celou rodinou cestoval lodí ze Spojených států do Brazílie. Tato cesta pro nás znamenala nový začátek. To jsem očekával. Neočekával jsem však, že šestnáct dní ztrávených na lodi předznamená nové objevy, které pokračují dodnes. V této knize se chci pokusit předat to, čemu jsem se naučil o evangelizaci od té doby.

Na lodi bylo stovacet lidí. Polovina z nich turisté a polovina misionáři, včetně nás. Šedesát misionářů na šedesát turistů! Poměr jedna ku jedné na celých šestnáct dní. Na lodi nemá člověk na práci nic, mimo procházek, čtení a rozhovory, a tak jsem si nedokázal představit, že by kterýkoliv z turistů mohl absolvovat cestu, aniž by byl plně vystaven vlivu křesťanského poselství. Lepší podmínky pro evangelizaci nemohou existovat.

Během prvních tří dnů plavby jsme se ženou trávili čas navazováním styků s ostatními cestujícími. Konverzace se zvolna prohlubovaly a netrvalo dlouho a byli jsme ponořeni do diskuzí o Kristu.

Třetího dne mne napadlo, že jestli ostatních padesát osm misionářů si počíná jako já, pak to možná trochu přeháníme. Rozhodl jsem se poradit se s ostatními o koordinaci našich snah. První příležitost k tomu jsem měl, když jsem narazil na šest misionářů, kteří seděli pohromadě na palubě. Připojil jsem se k nim a podotkl, že musíme dávat pozor, abychom si všimli, kdy nám cestující začnou naznačovat, že už toho mají dost.

Byl jsem však zcela na omylu. Když jsem jim vysvětlil své obavy, šest misionářů na sebe překvapeně pohlédlo. Zřejmě je ani nenapadlo, že by mohli ostatním šedesáti cestujícím vyprávět o Kristu. Konečně jeden řekl: „My jsme nedávno ukončili seminář a tam nás takové věci neučili.“ Jiný pravil: „Já nevím. Citím odpor proti celé myšlence obrácení na víru.“ A třetí dodal: „Já jsem knězem už tři roky, ale nikdy jsem se nikoho pokřesťanští nepokoušel. Myslím, že bych ani nevěděl jak.“

Vzpomínám si, že jsem si tehdy říkal, že když během šestnácti dnů a s poměrem jedna ku jedné nedokážeme získat šedesát lidí, nemá smysl pokoušet se o to u devadesáti pěti milionů Brazilců. Možná, že by bylo nejlepší, kdybychom se vrátili nejbližší lodí domů.

Uplynulo pár hodin a někdo zaklepal na dveře mé kajuty. Když jsem otevřel, stáli tam tři ze šesti misionářů, se kterými jsem předtím hovořil. Přišli mi sdělit, že jim kapitán dal svolení k uspořádání nedělní bohoslužby a že by chtěli, abych si vzal na starost kázání.

Zatím co rozvíjeli svůj plán, vzpomněl jsem si na rozhovor, který jsem měl před třemi týdny s farářem, známým jednoho mého přítele. Řekl mi, že někteří z jeho farníků se začali pokoušet šířit víru. Mladí lidé z jeho kostela počali navštěvovat každou neděli domov důchodců a pořádat tam bohoslužby. Jiní organizovali bohoslužby ve vězení a po nich poradny pro jednotlivé vězně.

Samozřejmě, že není nic špatného na tom, když někdo pořádá bohoslužby ve vězeních či pensionech, avšak když takováto činnost se stane hlavním úsilím kolektivu křesťanů, vzniká z toho problém. Zeptal jsem se tehdy dotyčného: „Nehrozí vám nebezpečí, že naučíte své farníky, že evangelium je pouze pro ty, kteří se dostali do obtížné situace - neboli pro ty, kteří nás nijak neohrožují? Neměli by se křesťané učít předávat své poselství lidem sobě blízkým, pokoušet se zaujmout lidi na svou úroveň?“

Vyjáždil jsem stejnou obavu v rozhovoru se třemi misionáři ve své kajutě. Zdálo se mi, že se můžeme dostat do podobné situace během této plavby. Řekl jsem jim: „Máte výčitky svědomí z toho, o čem jsme mluvili. A tak jste si povšimli ubohých námořníků, kteří nikdy nechodí do kostela a naplánovali jste pro ně bohoslužbu. To je v pořádku, ale nezdá se mi, že bychom se tím zbavili své zodpovědnosti vůči cestujícím.“

Pochopili, co mám na mysli, ale už se zavázali uspořádat bohoslužbu pro muštvno. Kapitán vyvěsil oznámení v kabině námořníků a dal nám k dispozici kantýnu. Přislibil jsem svoji účast, ne však jako kazatel.

V určenou hodinu jsme my čtyři vešli do kantýny. Tu a tam nějaký námořník prošel kantýnou při konání svých povinností. Vždycky jen rychle proběhli, zřejmě odhodláni nenechat se chytit. Konečně jeden námořník vešel a posadil se. Byl baptista. A tak se tedy už začalo: čtyři misionáři a jeden baptista.

Po této události moji tři přátelé začali přemýšlet, že to zkusí s turisty.

Mezi pasažéry byl také jeden starší křesťanský pár. Jemu se blížily narozeniny a tak tři misionáři uspořádali večer tradičních písní na oslavu této události. Měl jsem neblahou předtuchu o tom, jak to dopadne, a protože jsem nechtěl narušit své vztahy s lidmi, které jsem evangelizoval, rozhodl jsem se držet se stranou. Když program začínal, vyšel jsem na třetí palubu. Byl tam ještě jeden cestující, který si chtěl užít čerstvého vzduchu. Pustili jsme se do rozhovoru o Novém zákonu, který jsem si sebou přinesl na čtení.

Dole pod námi bylo slyšet staré písně: „Řeka Sranneece.“ „Můj starý dům v Kentucky“, potom zazněla „Skála věků“, další píseň, potom následovala přestávka. A tak to šlo dál: písně, kázání, vyprávění.

Když večer skončil, nadšení mých tří přátel neznalo mezí. Podařilo se jim „kázat“ téměř přede všemi cestujícími. Pochopitelně že svolali další shromáždění o dva dny později. Znova jsem vyšel na třetí palubu. Tentokrát tu se mnou bylo dalších šedesát lidí. Nechtěli se nechat nachytat po druhé!

Když jsem, později uvažoval o těch šestnácti dnech ztrávených na palubě lodi, napadlo mne, že tato situace představovala - i když v malém měřítku - situaci církve ve světě. Toto pochopení a následující léta, kdy jsem se v zájmu evangelia přizpůsoboval nové kultuře a řeči, mne podnítilo k tomu, že jsem si začal klást desítky dalších otázek, k hledání, které pokračuje dodnes. Snažil jsem se nalézt, co vše je třeba k tomu, abychom mohli přinést evangelium světu. A to je také předmětem této knihy.

Část 1: Některé problémy

1 TVÁŘÍ V TVÁŘ SKUTEČNOSTI: SVĚT, KTERÝ NÁM UNIKÁ

Jdeme správným směrem?

„Jděte do celého světa“ /Marek 16:15/. Jak si představujete svět, když čtete tato Ježíšova slova?

Je možné vidět svět jako kouli, na které žijí více než čtyři miliardy lidí, kteří se od sebe podstatně liší pouze tím, jaký je jejich vztah k Bohu, skrze Ježíše Krista. Náš úkol je obrovský, ale jednoduchý: předat poselství evangelia všem těm, kteří Krista neznají.

Anebo lze uvažovat geograficky. Na světě dnes existuje přibližně 165 nezávislých zemí. Je zapotřebí, abychom překlenuli hranice národů a začali pracovat a učit v co největším počtu těchto zemí. Jak často měříme úspěch misionářské práce počtem zemí, do nichž jsme pronikli! Úkol světové evangelizace se tak zjednodušuje na vybudování téže organizace, použitím stejných metod v dalších zemích světa.

Místo toho je třeba uvažovat z hlediska lidí. Výzkumné a komunikační středisko misí /VKSM/, náležící k organizaci Světová vize, vydalo pro mezinárodní kongres o světové evangelizaci v Lausanne ve Švýcarsku v roce 1974 zprávu, nazvanou „Seznam nedosaženého lidu“.

Bůh skrze Krista uložil všem křesťanům, aby evangelizovali, a to nikoli země světa, ale *ta efine*, národy světa. Hřích, který je zakořeněn v hloubi našich srdcí, nás učinil slepými ke skutečnosti, že Bůh nejen miluje národy celého světa, ale přeje si, aby byly *každý jiný*, právě tak, jako se zahradník raduje z různých barev a tvarů květin, které Bůh stvořil pro jeho zahradu. Vidíme, že koncept *národů* má základní význam v evangelizační perspektivě apoštola Pavla.... Pracoval jako Žid se vši náležitou úctou k židovské kulturní tradici.... Respektoval řecký způsob života, pokud byl v souladu s hlubším biblickým a spirituálním smyslem Kristova učení.

Evangelizace musí brát zřetel na odstíny a barvy, podoby a charakter různých národů světa.

Mnozí misionáři zaměňují skutečnost, že Bůh miluje všechny národy, jak vznešené tak prosté, za falešný ideál vyhlazení všech rozdílů.... Na štěstí vidíme vzrůstající porozumění pro rozdílnosti jazyků i rozvinutých kultur na celém světě. Citlivost evangelisty ke konceptu národa má stěžejní význam.

Dr. Charles R. Taber, redaktor „Praktické antropologie“ a překladatelský poradce Spojených biblických společností, prohlásil: „Protože společnosti, kultury a jednotlivci se od sebe tolik liší, nejučinější přístup k evangelizaci je ten, který bere co největší ohled na situaci, v níž se posluchač nachází. Evangelista... musí zjistit, jaké názory má jeho posluchač na skutečnost, pravdu a hodnoty.“

Tento důraz na adekvátní strategii v moderní misijní činnosti je velice slibný. Biblickou strategii, která bere v potaz etnické znaky, kulturní rozdíly a „názory na skutečnost, pravdu a hodnoty“ nelze nijak nahradit. Jeden z pracovníků Světové vize řekl: „VKSM správně pochopilo, že nedocílíme podstatných úspěchů v propagaci evangelia, pokud nebudeme mít vyhraněnou strategii k dosažení nedosažených. Došli k názoru, že tato strategie se musí řídit podle lidí, nikoliv podle osobnosti evangelisty“.

Všechny tyto poznámky se týkají procesu sdělování evangelia - řečeno Taberovými slovy: „docílení co největší shody mezi prezentací evangelia a potřebami posluchače.“ Hlavním cílem porozumění „národů“ a jejich kultur, ve zde citovaných studiích, je umožnit správnou adaptaci *verbálního vyjádření* smyslu evangelia.

Kniha, kterou máte v rukou, chce naznačit strategii evangelizace založenou na Bibli. Jsem však přesvědčen, že chceme-li najít opravdu účinnou strategii, založenou na Písmu, je třeba překročit hranici pouhého hlásání evangelia. Musíme si uvědomit, že hlásání evangelia bylo pouze prvním krokem ve strategii Pavlově. Cośi dynamičtějšího nežli pouhé hlásání je třeba k tomu, abychom dosáhli k národům, jichž dosud dosaženo nebylo.

Osm set milionů lidí dnes žije v zemích, které jsou - podle jména - křesťanské. Jejich rozsah, více či méně, splyvá s rozsahem západní civilizace. VKSM rozděluje zbývající 3.2 miliardy lidí do sedmi kategorií: animistické, budhistické, křesťansko-pohanské, hinduistické, muslimské, tradičních kmenových náboženství a sekularistické.

Poslední uvedená skupina mne zajímá nejvíce. Tato kniha se zabývá problémem, jak zajistit, aby evangelium přišlo k lidem, ke kterým se dosud nedostalo. Svě zkušenosti jsem získal ve Spojených státech a ve vyvinutých částech Brazílie. Hlavní nedosaženou skupinou v obou těchto oblastech jsou sekularizovaní. Tato kniha je o tom, jak zaujmout tyto lidi evangeliem. Výrazu sekularizovaní zde používám ve významu, který je do jisté míry nový a proto je zapotřebí pečlivě jej definovat.

Sekularní lze definovat jako „týkající se věcí světa, nebo věcí, které nejsou považovány za náboženské, spirituální či svaté.“

Sekularizovaný znamená „ten, který se stal sekulárním, oddělený od víry či od spirituálních souvislostí a vlivů, ten, který se stal světským nebo nespirituálním“. První definice prostě odráží nenáboženskou existenci, druhá naznačuje, že došlo k přeměně náboženského života v nenáboženskou existenci.

Je možné sloučit obě tyto definice, abychom popsali značnou část světové populace: „lidé, kteří se pohybují mimo rámec náboženství.“ Víra není podstatným rysem jejich existence. Jejich osobní životní filozofie se nezakládá na náboženském konceptu.

Do této kategorie patří lidé čisté „sekulární“, jejichž filozofie je zcela bezvěrečná. Patří do ní také ateisté, agnostici a ti, kterým se materialistická filozofie stala jakýmsi kvazi - náboženstvím, jak je tomu např. u marxistů.

Patří sem ti, kdo se „stali“ sekularizovanými, tj. ti, kdo prodělali přesun od náboženské filozofie k nenáboženské. Jen málo lidí tak učinilo během vlastního života. Častěji tento přesun zahrnuje několik generací rozčarovaných náboženstvím. Mnohé z těchto lidí dělí už alespoň jedna generace od zkušeností života ve víře. Cítí, že náboženství jako základ osobní filozofie, se vyčerpalo. To jsou lidé ponáboženští.

Tito lidé mohou mít tradiční znalost náboženství, nikoliv však osobního náboženského života. Někteří z této kategorie mohou mít i širokou znalost náboženských konceptů, například katechismus mohl patřit k jejich vzdělání. Položíte-li jim otázku z náboženství, dají vám „správnou“ odpověď. Sami však žádnou platnost náboženským konceptům nepřikládají.

Jiným lidem chybí jakákoli znalost náboženské problematiky, ba i samotné existence náboženství. Může nám to připadat až neuvěřitelné, ale platí to i o některých částech obyvatelstva v USA.

Existují ovšem různé stupně sekularizace. Krajní případy lze rozpoznat snadno, ale často rozdíly nejsou tak jednoznačné. Mezi černou a bílou se nachází nekonečné množství odstínů šedé. Mnozí lidé jsou z části sekularizovaní a z části věřící. Jak velkou část americké populace lze považovat za sekularizovanou? *Křesťanství* dnes - Gallupův výzkum Američanů starších osmnácti let v roce 1979 zjistil, že 94% Američanů věří v Boha nebo v univerzálního ducha, který má v jejich myšlení stejnou úlohu. Polovina těchto lidí řekla, že tato víra je jim velkou posilou v životě. Přibližně jedna čtvrtina věří, že Ježíš je zcela Bohem i člověkem. Čtyřicet pět procent prohlásilo, že osobní víra v Krista je jedinou nadějí k dosažení nebes.

Příslušnost k církvím ve Spojených státech nyní dosahuje 67%. Polovina příslušníků církví navštěvuje kostel alespoň jednou měsíčně. V tom jsou zahrnuti protestanté, katolíci a ostatní vyznání. Jeden z pěti dospělých Američanů se považuje za evangelíka.

Jak lze výsledky této anketky interpretovat? Zcela zřejmě se v nich odráží vysoký stupeň rozšíření evangelia. Avšak jak máme rozumět tomu, že přibližně polovina oněch devadesáti čtyř procent čerpá jen malou nebo žádnou posilu z Boha, v něhož věří? Jejich přístup je zřejmě pouhý deismus. Berou Boha jako někoho, kdo možná stvořil svět a pak se vytratil, místo aby k němu přistupovali jako k někomu, kdo má aktivní roli v lidském životě.

V citované již zprávě VKSM se Dr. Taber táže: „Kde dnes najdeme společnost, které evangelium nedostihlo?“ a vysvětluje: „Nejedná se zde pouze o malé omezené homogenní celky, jako například odříznuté kmemy a skupiny v džunglích, ale o vymezené podskupiny, které se nacházejí uprostřed jinak výrazně křesťanské společnosti nebo skupiny, které byly obráceny na víru v předchozím a nikoli v tomto století, či v této generaci. Sem patří například mnozí obyvatelé vilových čtvrtí v západních zemích, kteří sice chodí do kostela, ale smysl evangelia jim uniká..... Je možno říci, že z praktického hlediska nejsou tyto lidé dotčení evangeliem o nic více, nežli kmemy v džungli anebo masy v městských ghettech“.

Teolog Reinhold Niebuhr nás varuje: „Nesmíme být spokojeni s tím, že většina našeho národa věří. Mnohé z toho, v co věří, je ve skutečnosti pravým opakem křesťanského poselství.“

Intuice mne přivádí k následující otázce: nejsme oprávněni na základě těchto statistik mě vlastní zkušenosti a naší definice slova *sekulární* považovat polovinu americké populace za sekularizované, neboli lidi mimo náboženský rámec?

Moje misijní činnost se týkala sekularizovaných lidí. Sloužím organizaci, která pracuje v mnoha částech světa. Moji kolegové, kteří pracují s jinými národy, které neobdržely dar křesťanství, docházejí často ke stejným závěrům jako já. Domnívám se, že stejné principy platí všude, kde překračujeme hranice své vlastní kultury, abychom zvěstovali dobrou zprávu lidem, kteří nesdílejí naše předsudky a kteří dosud na hlásání evangelia nereagovali. Toto překročení kulturních hranic se nám nedaří. Ve skutečnosti mluvíme pouze sami k sobě!

Evangelium ztělesňuje spasitelnou Boží moc, jak přítomnou, tak i budoucí. Dává odpověď na všechny lidské potřeby, ať už jednotlivce nebo kolektivu. Dobrá zpráva spočívá v tom, že Bůh svojí milostí umožnil napravení toho, co bylo zmařeno pádem člověka /viz Římanům 8, 19-32/.

Je-li to pravda, pak si tato zpráva zaslouhuje usilovného studia a následování. Nemůže existovat nic důležitějšího. Jednou z hlavních překážek naší větší účinnosti předávání evangelia je převládající pocit, že v podstatě známe odpověď na otázku, jak znovu získat to, co jsme ztratili, zatímco ve skutečnosti tuto odpověď neznáme. Máme pocit, že víme, v čem spočívá evangelizace a že úspěch je pouze otázkou času, pracovníků a peněz. Ustali jsme v hledání účinnějších metod.

V průběhu svých pokusů o šíření evangelia přes kulturní a jazykové hranice jsem ztratil své nejslibnější představy. Jenom málo mých metod přežilo tuto změnu, a ani ty možná přežít neměly. Zproštěn tohoto názoru pochopil jsem vlastní nevědomost, ve které jsem až dosud žil. To se mi stalo cennou zkušeností, neboť pochopení vlastní nevědomosti nám otevře cestu k poznání.

Během uplynulých osmnácti let jsem se zabýval mnoha otázkami, které se týkají šíření evangelia. Mnohé z nich zůstávají nezodpovězeny včetně

některých, o nichž se ještě zmíním, avšak poučil jsem se dost, abych pochopil, že jsem byl často hluchý k některým základním biblickým skutečnostem. Tato léta byla tudíž naplněna hledáním. Rád bych vás zajímal v tomto hledání, abychom mohli společně přispět k rozšíření evangelia ve světě.

Zde jsou některé z otázek, se kterými jsem se setkal: Jaký je svět, ve kterém žijeme? Jak věrná je naše představa tohoto světa? Chápeme, co se děje v myslích lidí, kteří nás obklopují? Uvědomujeme si, kam moderního člověka zavedla jeho životní filozofie? Rozumíme jeho citovému rozpoložení?

Jak rozumíme otázce sekularizace? Docenujeme míru sekularizace světa kolem sebe? Jak komunikovat se sekularizovanými? Je to vůbec možné?

Co je opravdová komunikace? Do jaké míry je třeba přihlížet k povahovým rozdílům mezi těmi, s nimiž se pokoušíme sdílet Krista? Jak rozpoznat, zdali se nám podařilo poselství evangelia předat? Když se nám to nepodaří, kdo nese zodpovědnost? Jak se máme přizpůsobit svým posluchačům?

Co měl Ježíš na mysli, když řekl, že evangelium má být hlášáno „každému stvoření“ a „na celém světě“? Kdy lze říci, že jsme toto přikázání splnili? Stačí k tomu, abychom někomu vysvětlili, v čem spočívá smlouva s Bohem, anebo je třeba, abychom učinili více? Znamená evangelizace „sklizeň“?

Co měl Ježíš na mysli, když nás vyzval, abychom se podíleli „na tomto světě“? Jak si toto srovnáme s tím, abychom se „pozdvihnuli nad ostatní“? Kde hledat rovnováhu mezi prací pro svět a izolací? Žijeme ve světě tak, jak to Ježíš zamýšlel, nebo žijeme v ghettu?

Jak se stavět k významným událostem v dnešním křesťanském světě i ke kampaním, seminářům, novým církvím? Jsou naše instituce schopné - dá-li se jim dostatek času a pracovníků - vyplnit Kristova přikázání? Vyhovují naše plány a naše organizace těmto potřebám? A jestli ne, čeho se nám nedostává?

Kdo je zodpovědný za šíření evangelia v dnešním světě? Je realistické očekávat, aby se každý křesťan účastnil? Anebo zatěžujeme své bratry falešnou vinou? Spočívá řešení v osobní evangelizaci? Jak do celého obrazu zapadají církve? Je osobní evangelizace pouze pro několik nadaných jednotlivců?

V průběhu hledání odpovědí jsem poznal, že křesťanské poselství je daleko složitější a širší, nežli jsme ochotni připustit. Omezený dosah naší komunikace přes hranice odlišných mentalit a kultur mne přesvědčuje, že v otázce rozšiřování evangelia jsme přehlédli nějakou zásadní skutečnost v Písmu. Tím se tak omezilo naše vlastní pochopení evangelizace, že zůstáváme obklopeni sekularizovaným světem, světem, jemuž jsme přivykli do té míry, že si ztíží uvědomujeme jeho existenci. Nedaří se nám účinně komunikovat se sekularizovanými muži a ženami.

Taková je snad situace dnes, ale to neznamená, že takovou musí zůstat. Evangelium lze účinně předávat všem možným typům lidí. Avšak abychom toho byli schopni, musíme nejprve rozšířit svoje vlastní pochopení toho, co

nás Písmo učí o evangelizaci. To je účelem této knihy: dočíst, abychom si uvědomovali svět lidí kolem nás a upozornit nás na některé skutečnosti z Bible, které jsme opomjeli. Budeme se zabývat rozvíjením konceptů dvou základních způsobů evangelizace vyplývajících z Písma. Jsou to:

1. Hlásání evangelia: činnost, jejímž účelem je, aby nevěřící byl poučen o základním poselství evangelia.
2. Dokazování evangelia: proces ztvárnění a vysvětlení křesťanského poselství.

Ukáže se, že musíme užívat obou těchto způsobů, abychom dosáhli všech typů lidí. Avšak obě metody mají svá omezení. Zvykli jsme si spíše na první způsob a používáme jej jako univerzální prostředek k evangelizaci, zatímco ve skutečnosti má být pouze její počáteční fáze. V minulosti jsme se zaměřili na hlásání a téměř jsme ignorovali dokazování.

Je možné dosáhnout daleko větší části naší společnosti nežli si myslíme, i když tito lidé nám nepadnou okamžitě do klína. Nadešel čas, aby více lidí ve světě porobeném temnotou uvěřilo v Boha. Je to možné, ale je zde nutná změna.

2 NEPŘÍJEMNÉ PROBUZENÍ

Máme dostatek trpělivosti?

Oswaldo byl jeden z prvních Brazilců, s nimiž jsem mluvil o Kristu. Byla to zkušenost k nezaplacení. V době, kdy jsem ho vyhledal, pracoval jako průmyslový chemik. Poznali jsme se prostřednictvím jeho bratra, se kterým jsem studoval Písmo. Oswaldo byl zvědav, o co se jedná, protože si nedovedl představit, že jeho bratr by se zapletl do něčeho, co souvisí s náboženstvím. Jeho bratr zkrátka nebyl ten typ. A tak když jsem Oswalda pozval, aby k nám přišel na oběd, dychtivě pozvání přijal.

Rozhovor začal tím, že se mne Oswaldo počal vyptávat, jaké mám důvody k pobytu v Brazílii a k čemu došlo mezi mnou a jeho bratrem. Zdálo se mi, že nejlepší odpovědí na jeho otázky bude vyložit mu evangelium. Přinesl jsem si kus křídly a Bibli a použil jsem dřevěnou podlahu jako tabuli. Potom jsem ztrávil dvě hodiny nad svým oblíbeným diagramem, který jsem často používal k objasnění smyslu evangelia. Byl jsem velmi spokojen s tím, jak mi to šlo, a když jsem posléze skončil, oddechl jsem si a pozoroval jeho reakci. Byl jsem si jist, že nemůže mít daleko k tomu, aby začal litovat svých hříchů. Místo toho však pouze zíral na mé obrázky a potom na mne. „Chceš snad říci, že k vůli tomu jsi přijel až do Brazílie? Abys mohl lidem vykládat tohle?“ otázal se.

Všechno, co jsem řekl, připadalo Oswaldovi bezvýznamné a zbytečné. Tehdy jsem pochopil, že zde existuje komunikační problém, který jsem si před tím nikdy neuvědomoval. Představoval jsem si, že evangelizovat je něco podobného, jako sklízet úrodu. Avšak zde přede mnou leželo prázdné pole. Bylo třeba zasít, zalévat a obdělávat a potom teprve jsem mohl doufat, že budu také sklízet.

Pozval jsem Oswalda ke společnému studiu Bible. Po tři měsíce jsme se pak setkávali několikrát týdně, abychom spolu četli Janovo evangelium a potom o něm diskutovali. Oswaldův vývoj od volnomyšlenkářské humanistické filozofie k přijetí Kristovy pravdy bylo možno jasně sledovat a tento proces vyústil v jeho přijetí Krista.

Tato metoda evangelizace, která je založena na vystavení vlivu Písma, se mi stala vzorem. Brzy jsem zjistil, že se mi v Brazílii dařilo obracet na viru lidí, kteří ve Spojených státech by byli považováni za indiferentní nebo beznadějně případy. Zjistil jsem také, že tito noví křesťané, zrození po dlouhém dozrání, mají méně duchovních problémů. Menší počet z jejich řad

pak duchovním problémem podlehl. „Jiné však padlo na dobrou půdu,.... přineslo užitek: některé třicetinasobný, jiné šedesátinasobný, jiné stonásobný.“ /Marek 4; 8/.

Mé chápání evangelia se rozrostlo tak, že jsem do něj zahrnul nejen sklizení, ale také setí, zalévání a obdělávání. Pochopil jsem, že evangelizace je proces.

Když se nám v průběhu jednoho nebo dvou rozhovorů podaří přesvědčit někoho, aby se rozhodl vložit svoji důvěru v Ježíše Krista, můžeme si být jisti jednou věcí: mnoho práce a přípravy muselo být vynaloženo v životě tohoto člověka dříve, než jsme se my objevili na scéně. Ježíš řekl dvanácti apoštolům v Janovi 4; 36-38: „Žnec dostává svou mzdu, shromazďuje úrodu pro větší život, takže se raduje zároveň rozsevač i žnec. V tom je totiž pravdivé přísloví: „Jiný rozsevá a jiný sklízí.“ „Já jsem vás poslal sklízet, na čem jste nepracovali. Jiní pracovali, a vy sklízíte plody jejich práce.“

V průběhu přípravy Bůh používá mnoha nástrojů: lidí, okolností a událostí.

Jsou některé předpoklady, kterých se nám může dostat pouze od něho. Vědomí Boha hluboko v srdci každého člověka je jedním z nich /viz Římanům 1; 20/. Bůh také uložil do lidských srdcí svůj zákon a s ním i svědomí a pocit viny /viz Římanům 2; 14-15/.

Někdy používá politické situace. Josiáš nalezl zaprášený svazek Písma v chrámu a vedl pak svůj národ k obnově. Ekonomická nejistota, politické pozdvížení, revoluce, které narušují způsoby a hodnoty normálního života - takové události mohou přivést lidi na cestu, vedoucí z područí temna do království světa.

Často i nahodilá poznámka může být důležitá. Přítel, byvalý budhista, při popisování svého obrácení na víru si vzpomíná na poznámku své matky, učiněnou při návštěvě budhistického chrámu, která ho podnítila k hledání, jež ho přivedlo ke Kristu. Nahlas se tehdy zeptala, proč „opravdový Bůh“ byl postaven jako poslední a nikoliv první v galerii chrámových idolů. Na tuto otázku své matky nikdy nezapomenul. Tato její poznámka jej připravila k přijetí výzvy křesťanského evangelia.

Bůh používá nekonečné množství cest a prostředků k rozsevání semínek svého poselství k tomu, aby nás zavedl od nevědomosti a vzpoury k víře. Nejproziřetelnějším prostředkem a také zdaleka nejučinějším je silná křesťanská rodina - možnost vyrůstat v prostředí, ve kterém se křesťanské principy dodržují a vyučují, v domově i v kostele. Po takovém vzdělání často zůstává už jen sklízit úrodu. Lidé, kteří si uchovávali křesťanské dědictví, dosud existují ve značném počtu na mnoha místech. V těchto situacích je pak naše odměna bohatá. To nás ale může vést k mylné domněnce, že celý svět je připraven do stejné míry. Tehdy můžeme snadno zapomenat, že evangelizace je dlouhodobý proces.

To je tedy moje osobní zkušenost. Moje první pokusy získat lidi pro Krista odrážejí tento omyl. Jako mladý křesťan jsem si zvykl trávit mnoho času studiem Písma a meditací. Užitek, který jsem z toho těžil, byl očividný, měl jsem radost z toho, co se se mnou děje. Avšak zároveň jsem cítil nedočkavost, neboť jsem věděl, že kdo bere následování Krista vážně, musí jej následovat také v šíření Božího slova. Tato představa mne však ochromovala strachem, takže jsem nedokázal ani otevřít ústa.

Měl jsem utkvělou představu, jak vypadá „správný hlasatel evangelia“. Tato představa byla z části odvozena z mé představy apoštola Pavla: jeho kázání k filozofům na Martově pahorku, kázání na tržišti, rozhovory s pretoriánskými gardisty. Viděl jsem tohoto hlasatele v moderním rouše, jako obchodního cestujícího: bezostyšného, agresivního, beze strachu z neznámých lidí. Avšak můj svět byl naplněn neznámými lidmi, a já jsem se jich obával. Řekl jsem si tedy: „Není mi to dáno shůry“, a snažil jsem se na evangelizaci zapomenout.

To se mi ale také nepodařilo. Hromadilo se ve mně vnitřní napětí. Chrátil jsem mi evangelizovat. Nejednou jsem zanechal toho, co jsem právě dělal, skočil jsem do auta a jel do studentského svazu na Minesotské univerzitě, kde jsem studoval, odhodlán hlásat víru komukoliv. Podnikl jsem několik takových tajných cest, ale nikdy jsem s nikým nemluvil. Nakonec jsem se světil se svým trápením jednomu vyspělému křesťanovi, o kterém jsem věděl, že má značný úspěch v obrácení na víru. Odpověděl tím, že mne vzal s sebou na univerzitní kampus, kde jsem měl příležitost sledovat ho celé odpoledne, jak se pouští do různých rozhovorů, což mu umožňovalo hovořit o evangeliu. Moje hrůza se proměnila v radost, když jsem poznal, že osobní evangelizace je možná. Tato zkušenost mi umožnila vymanit se z bludného kroku.

Během následujících měsíců jsem se věnoval přesvědčování všech svých přátel. Někteří se stali křesťany, jiní však ne. Následkem tlaku, který jsem na každého z nich vyvíjel, aby se rozhodl, moje vztahy s těmi, kteří odmítli, se zhoršily. Moje přátelské vztahy se brzy vyhranily.

To mně ale nevadilo, protože jsem byl spokojen s tím, jak jsem vyřešil svůj problém. Dokonce jsem si myslel, že toto vyhranění je odrazem mojí duchovní integrity!

Když mi nezbyvalo více přátel k přesvědčování, začal jsem chodit od jedněch dveří ke druhým. Zkusil jsem to s přátelskými kruhy a navštěvoval jsem vojenské základny. Někteří lidé se vlivem mého přesvědčování stali křesťany, avšak počet neuspěchů se téměř vyrovnal počtu úspěšných případů. Svě chabé výsledky jsem si jednoduše vysvětlil podobností o rozsevači: Neúrodná půda - je to jejich a ne moje chyba. V době, kdy jsem se v Brazílii setkal s Osvaldem, byl jsem v zajetí tohoto omylu.

hloubkovou evangelizaci, nežli v roce, kdy k akci došlo a ve dvou následujících letech.“

V jedné zemi za druhou docházelo k úspěšné mobilizaci během roku hloubkové evangelizace, avšak jakmile akce skončila, zmizely i její výsledky. Proč k tomu došlo? „Jedním z následků je,“ vysvětluje Ragner, „že většina účastníků je prostě unavena. Náročný program vyčerpal energii všech, kdo se na něm podíleli. Někteří lidé přerušili svoji normální činnost... a pak zjistí, že mají spoustu práce k dohánění. Jiní odložili svoji dovolenou a potom mají dojem, že si zaslouží dvojnásobnou... Někteří z vůdců skončí jako těžké případy... „evangelizační nevolnosti“, ze které se pak zotavují celý příští rok.“

Dr. Rin Arn, president Institutu pro růst církvi v Americe, rozebral několik souborů výsledků nedávných velkých evangelizačních kampaní v článku v časopise „Church Growth: America“.

Typický soubor výsledků vykazoval: vycvičeno 140 vůdců; 7200 telefonních rozhovorů; materiál předán 1987 osobám; konvertováno bylo 525 lidí; 72 další měli zájem do té míry, že se zapsali ke studiu Bible. /Z nich 20 se stalo členy církve, a z těchto 16 patřilo již dříve k nějaké církvi./

Tyto výsledky pocházejí z města na severoamerickém středním západě v tak zvaném „biblickém pásu“. V oblastech, kde je méně připravených lidí, bych očekával horší výsledky. Samozřejmě, že členství v církvích není jediným měřítkem pro hodnocení výsledků; nechci pochybovat o dobré vůli zúčastněných - výsledků bylo dosaženo.

Tento typ evangelizačních programů vyžaduje nadlidskou snahu, dokonalou organizaci - a přináší velmi ubohé výsledky! Nic jiného nelze očekávat, kdykoliv se pokusíme obracet na víru nepřipravené lidi tak, jak bychom přistupovali ke sklizení úrody.

Většina farností nemá velký úspěch v pronikání k sekularizovaným lidem ve své oblasti. Jeden velice úspěšný sbor v Minneapolis si nedávno pozval firmu, která se zabývá výzkumem trhu, aby provedla výzkum mezi 200.000 lidí, žijících v okruhu, který lze od kostela dosáhnout desetiminutovou jízdou autem. Osmdesát šest procent nemělo ani ponětí o existenci kostela, přesto, že je velmi nápadný a stojí na jedné z hlavních tříd. Pouze sedm procent se domnívalo, že by snad někdy mohli kostel navštívit.

Jiný pastor z Minneapolis zveřejnil výsledky své šestileté práce v evangelickém sboru, který měl 350 členů: z toho 159 nových členů během těchto šesti let, z nich 117 přišlo z jiných sborů. Třicet šest bylo dětmi farníků, zbývá tedy šest lidí, kteří mohli být konvertivty.

Se stejným problémem se setkáváme i ve většině případů evangelizační činnosti malého měřítka či na úrovni jednotlivce. Mohl bych napsat celou knihu o svých vlastních pokusech i o pokusech, jichž jsem byl svědkem, kde spoléhání na pouhou proklamaci přineslo chabé a časově omezené výsledky.

3

MENTALITA ŽENEC

Jsmo příliš nedočkaví sklízet?

Před několika lety nás v Curitiba v Brazílii navštívil můj starý přítel. Jako misionář měl desetiletou zkušenost s organizováním evangelizačních kampaní ve městech. Se svým týmem přicházel do měst, shromažďoval kazatele, věnoval tři až šest měsíců školení pracovníků, organizoval následné akce a dělal všechny ostatní potřebné přípravy.

Jednou, když jsme seděli v jeho Volkswagenu, zaparkovaném před místní poštou, mi řekl: „Ještě jednou to zkusím. Dělam to už deset let a zatím jsem neviděl, že by se výsledky mé práce někde udržely. Když zorganizujeme kampaň, desítky lidí se rozhodnou dát se na víru. Místní duchovní nás nadšeně ujistí, že kostely jsou jako proměněné. A tím to skončí. Když se tam po třech měsících vrátíme, nenajdeme po své předchozí návštěvě ani stopu. Jestli to nedopadne jinak ani tentokrát, nechám toho, vrátím se do Spojených států a věnuji se obchodu.“

A tak to také dopadlo! Takové trápení a zklamání je výsledkem snahy sklízet tam, kde nebylo vynaloženo dosti předchozí práce. Uvedu zde některé příklady těchto omezení vyplývajících ze sklizečského přístupu k evangelizaci.

Myšlenka „hloubkové evangelizace“ se zrodila před několika léty. Ve své knize „Hranice misijní strategie“ Peter Ragner píše, že cílem tohoto druhu evangelizace je „předložit evangelium slovem i písmem všem lidem na zemi, každé společenské vrstvě, každé domácnosti a každému jednotlivci.... Hloubková evangelizace se snaží mobilizovat a vycvičit každého křesťana, aby se stal aktivním a účinným evangelistou pro Krista.“

Je to strhující poslání. Rád bych obětoval život za jeho splnění. Kdyby jen bylo proveditelné! Ke kampaním tohoto druhu došlo v mnoha případech v Latinské Americe a v jiných zemích. Studie o jejich účinnosti, na nichž se podíleli různí misionáři, však ukazují, že došlo jen k malému nebo žádnému trvalému růstu. Ragner cituje Dr. George Peterse z Dallaského teologického semináře, který dospěl k závěru, že „podle údajů a statistik, které jsou k dispozici, nelze pozorovat žádné zjevné, bezprostřední a měřitelné zrychlení růstu, které by se projevilo ve většině církví..... v letech následujících této kampaně.“

Ragner dokonce ukazuje, že církve rostly lépe před „hloubkovým“ náporem. S poukazem například Bolívie uvádí, že: „Roční procento růstu sedmi sledovaných církví..... bylo vyšší během roku, který předcházal

Toto není míněno jako kritika. Musíme být vděční za šíření evangelia kdekoliv a jakoukoli formou. Důležité však je uvědomit si, že musíme změnit taktiku, chceme-li uspět v obrácení dosud opomíjených vrstev obyvatelstva na víru.

OMEZENÝ OKRUH POSLUCHAČŮ

Dr. Ralph Winter, ředitel Střediska světové misie ve Spojených státech, poznamenal: „Nominální křesťané se objevují automaticky ve druhé generaci a obklopují křesťanskou církev jako prsteneček, který pak zabírá přesevěděným křesťanům překročit hranice světa, který leží mimo rámec křesťanství.“

Řečeno jinými slovy, vyčerpáváme svoji evangelizační energii na sobě samých - na nominálních křesťanech, kteří nás obklopují. Je tomu doopravdy tak?

Před několika lety jsem začal pochybovat o účinnosti našich pokusů proniknout k sekularizovaným lidem. Kládl jsem si otázku: Koho se nám daří zaujmout naší evangelizační prací? Brzy jsem zjistil, že získat tuto informaci je velice obtížné. Jednak proto, že nejme zvyklí uvažovat z tohoto hlediska, jednak proto, že je těžko nalézt přesné údaje o tom, jaká je situace křesťanství ve Spojených státech. A tak jsem si vymyslel jednoduchý test, který měl ukázat, jak úspěšní jsou v tomto ohledu moji spolupracovníci.

Odhadl jsem, že polovina amerického obyvatelstva nevidí křesťanství jako základ své osobní filozofie. Možná, že by zvolili křesťanství, kdybychom je nutili vybrat si náboženství, kterému by dali přednost. To však je prakticky bezvýznamné. Bylo zřejmé, že má-li mít naše činnost nějaký účinek na dosud neovlivněnou část obyvatelstva, musí konvertité představovat přírůstek v hlavním proudu křesťanského lidu. A tak jsem zformuloval otázku, kterou jsem pak po několik let kládl křesťanským shromážděním a při každé možné příležitosti.

Kládl jsem tuto otázku v kostelích, seminářích, konferencích a v univerzitních kolejích. Můj zájem se soustředoval zejména na skupiny vysokoškoláků, protože právě mezi nimi nacházíme často živou půdu pro růst křesťanství. Patřím k organizaci „Navigatorů“, která věří, že musíme „přestovat své vlastní učedníky“ evangelizací odpadlíků a výukou konvertitů. Proto výchozím bodem v naší práci je evangelizace. Přirozeně mne tedy velice zajímá, jaké je složení studentských shromáždění, neboť obvykle obsahují mnoho nových křesťanů získaných osobní evangelizací. Chtěl bych vědět, kdo jsou tyto lidé. Pocházejí z náboženského či ze zcela světského prostředí? Došlo k jejich obrácení na víru v sekularizované situaci?

Otázka, kterou kládl, zní: „Kdo z vás neměl žádný křesťanský základ?“ Jinak řečeno: „Kteří z vás v dětství nikdy pravidelně nechodili do kostela?“

Z odpovědí na tuto otázku lze okamžitě rozdělit přítomné do dvou skupin: na věřící a na sekularizované. Když pak porovnáme jejich odpovědi se svým

odhadem celonárodního stavu /polovina populace je sekularizovaná a polovina má náboženský základ/, lze si udělat přibližný obraz o tom, jaký je náš dopad mezi sekularizovanými.

Zjistil jsem, že mimo několika pozoruhodných výjimek, přibližně 90% lidí v křesťanském společenství, má křesťanský základ. Jen zřídka jsem našel skupinu, kde by více než jeden člověk z deseti pocházel ze sekularizovaného prostředí. Jinými slovy, zhruba 90% aktivních křesťanů vysokoškoláků pochází z té poloviny obyvatelstva, která byla hluboce ovlivněna křesťanstvím, zatím co pouze 10% pochází ze sekularizované poloviny.

EVANGELIZAČNÍ TAŽENÍ

Před několika roky jsem měl příležitost hovořit o tomto předmětu s Charlie Riggssem, který patří k týmu Billyho Grahama. Pan Riggs pracuje v Grahamově evangelizačním týmu, více než dvacet let, a většinu tohoto času věnoval udržování styků s konvertity.

Zeptal jsem se ho, jak by charakterizoval lidi, kteří se obraceli na víru během Grahamových kampaní před dvaceti lety, z jakého prostředí pocházeli. Dále jsem se ho zeptal, u jakého druhu lidí nacházejí ohlas dnes. Vysvětlil mi, že v dřívějších letech většina lidí pocházela z „liberálních vyznání, kde neměli příležitost k poznání evangelia“. Nyní ale, řekl, více než 90% lidí, kteří se rozhodnou pro křesťanský život, pochází „z našich vlastních křesťanských církví“.

Otázal jsem se ho, kdy došlo k této změně a jak jí lze vysvětlit. Odpověděl, že k tomu došlo uprostřed šedesátých let. Domníval se, že jsme „setřásli ovoce“. Jinak řečeno, že lidé, jimž evangelium bylo novinou a kteří byli schopni jeho výzvu přijmout, tak učinili!

Nesmíme podceňovat úspěch, kterého jsme dosáhli u těch, kteří našli cestu k evangeliu. Nesmíme si také ale myslet, že se nám podařilo sdílet evangelium se všemi ostatními - dokonce ani v samotné Severní Americe ne. Komunikace vyžaduje alespoň dva lidi: vypravěče a posluchače. Lidé jsou velmi vybíraví v tom, co poslouchají a čemu věnují svoji pozornost. Proto ti z nás, kteří hlásají evangelium, musí zdokonalit své schopnosti komunikace.

POZNATKY

Rád přiznávám, že můj přístup není nijak vědecký a že lze najít mnoho výjimek, na které moje závěry neplatí. Přenechám detailní studii někomu, kdo má sklon k tomuto druhu výzkumu. Čísla, která jsem uvedl, jsou pouze odhady a nikoliv přesné údaje. Můžete vyzkoušet, zda platí i ve vašem případě. Lze to udělat zcela snadno. Stačí porovnat procento věřících ve vašem městě či předměstí s procentem věřících ve vaší farnosti. Jakých úspěchů jste docílili mezi sekularizovanými?

Co nám taková úvaha ukáže? Jestliže 90% našich výsledků bylo dosaženo v oné části obyvatelstva, která už někdy v minulosti patřila do našich řad, pak se nám zřejmě nedaří komunikovat s ostatními lidmi. Znamená to, že se teprve musíme dostat přes hranice odlišných mentalit a zaujmout evangeliiem lidi, vzešlé z nevěřícího, sekulárního prostředí.

Klamali bychom sami sebe, kdybychom si mysleli, že se úspěšně zhošťujeme úkolem hlásat evangelium. Také si nesmíme myslet, že se nám podaří nalézt ohlas v našem vlastním okolí, budeme-li pokračovat v tom, co jsme dělali doposud - i kdybychom zdvojnásobili své úsilí. Je zde zapotřebí ještě něco jiného. Musíme změnit samotný charakter své evangelizační činnosti.

V průběhu příprav na evangelizační kongres na počátku sedmdesátých let vydala Asociace Billyho Grahama prohlášení, které shrnovalo účel připravovaného kongresu. Toto prohlášení bylo zveřejněno v bulletinu věnovaném růstu církvi pod názvem „Nová vize Billyho Grahama“. V článku se uvádí, že se plánuje první pokus vypořádat se s problémem, který až doposavad byl přehlížen: většina lidí, které evangelium nedostihlo /alespoň jedna miliarda/, žije mimo dosah jakékoliv církve. Je to překvapující, neboť je známo, že křesťanské církve dnes působí ve všech zemích světa. Obráz spočívá v tom, že normální evangelizační práce neproniká přes hranice dané etnickými, kulturními a společenskými rozdíly. Je smutnou skutečností, že církve ve Spojených státech i jinde, které jsou geograficky nejbliže k těmto opomíjeným lidem či celým etnickým skupinám, jsou jim často na míle vzdáleny po stránce kulturní i po stránce citové... Tento překvapující poznatek vyvrací iluzi sdílenou mnoha křesťany, že k tomu, aby byl získán celý svět, stačí, když církve obrátí na viru ty, s nimiž jsou v běžném styku. Na tomto prohlášení mne nejvíce zaráží zřejmé překvapení jeho autora.

UZÁVĚR

Naše omezená schopnost komunikace také přímo ovlivňuje účinnost našich misijí ve světě. Z nedávno publikované statistiky jisté křesťanské misijní organizace, která vyvíjí činnost ve více než třiceti zemích světa, vyplývá, že osmdesát sedm procent lidí, se kterými tato organizace navázala kontakt, mělo protestantský původ.

Možná, že je třeba, abychom se nejprve naučili dorozumět se efektivně se sekularizovanými, kteří žijí v našem vlastním kulturním prostředí, abychom mohli docílit účinku také mimo tento rámec. Vycházejí z našich řad pouze lidé, kteří nedokáží pracovat s nikým, kdo nesdílí náš přístup k evangelizaci?

Kde jsou apoštolské naší generace?

4

SCHOPNOST SDĚLOVAT

Rozuměj nám naši posluchači?

Před několika lety se tři severoamerické dvojice vydaly společně do Caracasu ve Venezuele, aby tam pracovaly jako misionáři. Každá z nich získala již předtím značnou praxi v evangelizaci a vyučování na vysokoškolských koležích i v jiných skupinách.

Také v Caracasu se zaměřili nejprve na univerzitní studenty. Trávili celé dny na koležích vysvětlováním evangelia každému, kdo byl ochoten poslouchat, navazováním známostí, řízením skupin pro studium Bible a zkoušením všech možných prostředků k tomu, aby vybudovali základnu nových křesťanů, kteří by jim pak mohli pomáhat v jejich práci.

Caracas je jedinečným po mnoha stránkách. Jeho bohatství se zakládá na naftě, jeho ulice překypují prací na veřejných projektech. Měna je pevná a zaměstnání se najde pro každého. Lidé sem přišli za prací z Evropy stejně tak jako ze Severní i Jižní Ameriky. K penězům přijde snadno každý, kromě chudáků. Z města se stalo přelidněné kosmopolitní centrum, kterému se nedostává prostoru k růstu, neboť je vklíněno mezi úbočí And. Po stránce historické se Caracas vyznačuje tím, že dokázal vzdorovat snahám o pokřesťanštění jak se strany římskokatolické, tak se strany protestantské církve. Výslednicí toho všeho je v zásadě pohanská společnost, pro níž materialismus je jediným smyslem života.

Po roce naplněném těžkou prací, která přinesla velmi málo ovoce, mi jeden z misionářů napsal: „Shodujeme se na tom, že se znova učíme, jak evangelizovat. Anebo snad se poprvé učíme, jak opravdu evangelizovat. Ve Státech většinou lidé začínou klímat, jakmile se zmíníte o Bohu, Bibli nebo duchovních věcech. To se vám tady nestane! Spíše vám lidé řeknou: „To je ale škoda!“ Studenty v Caracasu mrzí, když vidí, že jinak normální lidé se věnují takovému pošetilostem.“

Dopis pokračoval: „Nesetkáváme se často s odmítnutím hříchu a ani se nezdá, že by pocítovali podobnou potřebu... Nikdo nemá ani ten nejmenší zájem o Bibli, či o to, co se v ní říká.“

Co se to stalo? Proč se naše dvojice neseťkaly v Caracasu se stejnou odezvou, na jakou byly zvyklé v typickém americkém městě? Dvě skupiny, posluchači a kazatelé, si byly příliš vzdáleny. Musíme si uvědomit, že s touto překážkou se neseťkávají pouze misionáři. Stejnou obtíž bude mít každý, kdo se pokusí hlásat evangelium.

1. POSLUCHAČI

Existuje výrazný rozdíl mezi duchovní základnou průměrného nevěřícího v Caracasu a průměrného nevěřícího Severoameričana. Ne všichni lidé na zemi mají stejnou vrozenou schopnost reagovat na evangelium.

Apoštol Pavel přispěl k tomuto předmětu řadou hlubokých myšlenek, které pronesl při kázání na Areopagu u Athén. Vyhlásil, že sám Bůh se rozhodl rozdělit svět na různé rasy, jazyky, kultury a národy.

Pavel řekl: „Vždyť on sám dává všem život, dech i všecko. On učinil, že z jednoho člověka vyšlo celé lidské pokolení a že bydlí na celém zemském povrchu. On jim předem stanovil časová období a položil hranice jejich sídlům. A to proto, aby hledali Boha, zdali by se ho snad nějak mohli dohmatat a nalézt ho. Vždyť od nikoho z nás není daleko“ /Skutky 17; 25-27/.

Ztrávil jsem značnou část svého života zápolením s kulturními a jazykovými překážkami, a proto na tyto pohližím jako na něco, bez čeho by se svět snadno obešel. Bylo pro mne tedy překvapením zjistit, že existující uspořádání je v souladu s Božím přáním a že slouží cíli usmíření světa! Tyto hranice zřejmě mají sloužit jako ochrana proti vlivům dekadentních a dožívajících společností na ostatní /viz Geneze 11; 1-9/.

Pro tyto úvahy je důležité, abychom si uvědomili, že ne každý národ a ne každá skupina lidí je na stejném stupni připravenosti. Tato skutečnost musí ovlivnit jak formu našeho sdělování, tak i ohlas, který lze očekávat, přejdeme-li z typického amerického města do cizího a sekularizovaného města, jako Caracas.

Rozdíl se výrazně projeví při srovnání města z amerického „biblického pásu“ se vzdáleným městem, jako je Caracas. Podobně, i když méně zřejmé rozdíly mezi křesťany a nevěřícími však existují i uvnitř našich vlastních měst.

2. KAZATELÉ

Co se stane, když se evangelista pokouší hovořit s někým, kdo nemá stejné předsudky a stejný citový přístup?

Nedávno jsem byl svědkem rozhovoru mezi mladým misionářem a nevěřícím latinskoamerickým studentem. Misionáře trápilo, že každý jeho pokus obrátit řeč s novými známými z řad nevěřících na evangelium odrazoval tyto od dalšího hovoru.

Jednou si domluvil schůzku s přítelem, se kterým chodil několik měsíců hrát kopanou. Misionář doufal, že pozorovatel by mu mohl vysvětlit, kde dělá chybu a proto mne pozval, abych šel s ním.

Začal velmi dobře. Vysvětlil, že pohnutkou k jeho přijezdu do země byla jeho práce v křesťanském studentském hnutí. Měl v úmyslu vyhledávat lidi, kteří by se zajímali o studium Písma, za účelem nalezení odpovědí na otázky,

kteří nám život předkládá. Dále vysvětlil, že aby mohl úspěšně plnit toto poslání, potřebuje nejprve porozumět povaze lidí, které se pokouší ovlivnit. To znělo velmi dobře.

Potom začal klást svému příteli otázky. Ty se sice setkaly s dobrým přijetím, ale brzy misionář narazil na obtíže.

Otázky se dotýkaly základů křesťanské víry: Jak si představuje Boha? Kdo byl Ježíš Kristus? Jak chápe myšlenku spasení? Na všechny tyto otázky jeho přítel odpovídal bez váhání, jako kdyby četl odpovědi z učebnice katechismu!

Můj přítel byl spokojen s odpověďmi, které obdržel a začal předpokládat, že má co dělat s osobou, která sdílí mnohé z jeho vlastních názorů. To byla jeho první chyba. Druhá brzy následovala. Student se zeptal misionáře, jak by on zodpověděl tyto otázky. Asi by v tomto případě bývalo nejlepší na otázku neodpovídat, ale můj přítel považoval dotaz za příležitost, kterou si nechtěl nechat ujít. Ve své odpovědi shrnul stručně a jasně celý smysl křesťanství. To si alespoň myslil. Ježíš byl Bůh. Zemřel za naše hříchy. Smíření s Bohem je možné z jeho milosti skrze víru, a tak dále.

Pozoroval jsem studenta, zatímco můj přítel hovořil. V jeho tváři se odráželo zklamání. Nevěhl doopravdy katechismu, který předtím citoval. Ve skutečnosti se o náboženství už dávno přestal zajímat. Svými odpověďmi misionáře pouze otukával. Američan mu byl sympatický a doufal, že od něj uslyší něco nového. Ale rozdíl mezi jeho starým katechismem a tím, co Američan vykládal, byly příliš jemné, nežli aby si jich mohl povšimnout. Jak mluví, tak posluchač mluvil různými jazyky, aniž by si toho byli vědomi. Používali oba stejného názvosloví, ale ani jeden z nich neporozuměl, co má ten druhý na mysli. Těmtž slovíům přikládal každý z nich zcela odlišný význam. Student si vykládal to, co bylo řečeno, jako obhajobu náboženství, které zavrhli.

Můj přítel misionář se nevědomky, avšak nenávrtně, dostal do slepé uličky. Místo, aby se okamžitě snažil vyloučit to, v co sám věřil, měl pokračovat v dotazování, dokud si nebyl jist, že pochopil, jak jeho přítel uvažuje a čemu věří. Neměl začít mluvit dřívě, nežli jeho přítel byl skutečně připraven poslouchat.

K podobným situacím často dochází, když dva lidé vyjdou z rozdílných stanovisek, jak tomu bylo v tomto případě. Další pokusy o dorozumění pak často vedou nikoliv k přiblížení jejich stanovisek, nýbrž k jejich dalšímu oddalování.

Názorové rozdíly mohou zůstat nepovšimnuty, takže výsledkem může být iluze vzájemného porozumění. Myslíme si, že předáváme pravdivou zprávu, zatímco posluchač naše sdělení transformuje. Naše slova jsou interpretována v souladu s jeho vlastním způsobem myšlení. V důsledku toho naše evangelium nemá zamýšlený dopad a nevyvolává změnu, ale je pouze napojeno na posluchačovu osobní filozofii. To, co jsme opravdu chtěli říci, posluchač vůbec neslyšel.

Dá se tedy říci, že první úloha, se kterou se tým setká v Latinské Americe, je úspěšné překlenutí propasti, která odděluje kazatele od jejich posluchačů. K tomu je třeba dvou věcí: musíme poznat posluchačův způsob myšlení a musíme vyjádřit poselství evangelia v jazyce, který je jim blízký. Je třeba přeložit misionářovu zprávu - ze severoamerické protestantské terminologie a zaběhnutých jazykových forem - do spojení, která jsou srozumitelná pro latinskoamerické studenty.

Na tomto místě se možná zeptáte: „dá se tato situace přirovnat k údajostem popsaným v Novém zákoně? Jak se toto srovnává s jedinečným ohlasem, jež docílilo nové náboženství, jak se o tom hovoří ve Skutcích apoštolů?“ Právě tím se budeme zabývat v další části této knihy.

Část 2: Evangelizace hlásáním

HLÁSÁNÍ EVANGELIA

Správnost, výstižnost, účinnost

Jak jsme již uvedli, podle Nového zákona existují dvě základní formy evangelizace. První z nich je *hlásání* evangelia. Toto je *činnost*, která má za účel předat nevěřícím jasně základní myšlenku evangelia. K tomu dochází v určitém okamžiku - na příklad během evangelizační kampaně. Jako jiný příklad lze uvést rozhlasové či televizní vysílání. Sem také patří osobní předání evangelijní zprávy jednotlivci. Když někdo oznámí, jaké jsou podmínky pro smíření člověka s Bohem, tehdy došlo k hlásání evangelia.

Bible nás žádá, abychom hlásali evangelium celému světu a proto nemá smysl pochybovat, zda máme tuto činnost vyvíjet. Je však třeba vyvíjet ji moudře, má-li naše zpráva dosáhnout různé typy lidí. Hlásání je neúčinnější mezi lidmi, kteří jsou na ně připraveni.

Jiný způsob evangelizace je nutný, chceme-li dosáhnout značného podílu z velké většiny lidí na světě, která nemá náboženský základ. Tento způsob jsem uvedl pod názvem *dokazování evangelia*.

V čem spočívá toto dokazování? Je to proces uzřejmění a názorného osvětlení křesťanské myšlenky. Tento přístup dosahuje výsledků mezi nepřipravenými - tj. mezi lidmi bez křesťanského základu, pro které křesťanství nepředstavuje věrohodnou životní základnu. Smysl života těchto lidí závisí na nějakém „jzmu“ - humanizmu, materializmu, existencializmu, socialismu nebo kapitalizmu. Kromě malých výjimek získat takového lidi pro Boží království vyžaduje víc, nežli stručně shrnout evangelia.

Oba druhy evangelizace - hlásání a dokazování - jsou nezbytné, chceme-li přivést k víře jak lidi z nevěřícího prostředí, tak ty, kterým se dostalo křesťanského dědictví. Nelze považovat jeden způsob za lepší nežli druhý. Oba jsou nepostradatelné, ale oba mají svá omezení. Nový zákon naznačuje, že oba způsoby mají působit vždy zároveň. Pro nás je důležité vědět, kdy kterého použít! Trvat na dokazovacím přístupu, kde by postačilo hlásání, znamená zbytečně vynaloženou práci. Pokračovat v hlásání tam, kde je zapotřebí něčeho přesvědčivějšího, je stejně neúčinné.

HLÁSÁNÍ EVANGELIA

Hlásání - řecké slovo *kerusso* - znamená oznámit, prohlásit, zvěstovat. Tuto funkci zastávají pro nás noviny či rozhlasové zprávy. Sdělují nám

zprávy. Ve starém Římě toto slovo popisovalo činnost hlasatele při veřejných hrách. Bylo by ale nepřesné omezit význam slova hlásání na veřejné kázání. Může na sebe brát mnoho forem, včetně individuálního přesvědčování jednotlivce jednotlivcem.

Všechna čtyři evangelia od nás vyžadují, abychom hlásali. Podle Matouše 24; 14 Ježíš řekl, „Toto evangelium o Království bude hlášáno /*kerusso*/ po celém světě.“ Není jediného místa na světě, kde by hlásání neneslo ovoce. Naším úkolem je hlásat po celém světě. Marek 13; 10 říká totéž. Evangelium musí být hlášáno /*kerusso*/ všem národům. Marek 16; 15 je ještě přesnější: „Jděte do celého světa a hlásejte /*kerusso*/ evangelium všemu tvorstvu“. V Lukášovi 24; 47 je použito stejných slov a Lukáš nám říká, co má být obsahem našeho prohlášení. Ježíš řekl, že máme hlásat „pokání a odpuštění hříchů... všem národům.“

Zastavte se a zamyslete se na okamžik, k čemu dochází, když hlásáme. Dejte tomu, že oslovíme čtyřiařicetiletého člověka s úmyslem, zvěstovat mu evangelium. Ten člověk ztrávil dvacet čtyři let tím, že dělal, co se mu zlíbilo, vytvářel si návyky, budoval svůj vlastní systém hodnot. Téměř vše, čím je naplněna jeho mysl, odporuje Božímu slovu. Řekněme, že s ním ztrávíme hodinu a během této doby mu objasníme křesťanskou víru. Co od něho očekáváme? Očekáváme, že pochopí nesprávnost svojí cesty životem. Očekáváme, že řekne: „Celých čtyřiařicet let jsem se mýlil. Během jedné hodiny jste mi ukázal, jak se otočit o stoosmdesát stupňů ve všem, co jsem až doposud dělal.“

Neočekáváme nemožné? Ano, očekáváme. Ale mnohokrát denně v různých koutech světa k podobnému rozhovoru skutečně dochází. Často je jím docíleno žádoucího výsledku. Proč? Existuje k tomu několik důvodů.

Ve Skutcích 11, 21 Lukáš sděluje, že hlásání přineslo ovoce, neboť „*Bůh jím zvlášť pomáhal*.“ Toto je důležité. Tím se hlásání stává možným. Kdyby nám Bůh nepomáhal, pak bychom pouze marnili čas. Bible ale říká, že jsou i jiné důvody, proč lze od hlásání očekávat výsledky.

Skutky 11; 24 uvádějí druhý důvod. Je jím skutečnost, že hlasatel /Barnabáš/ „*byl totiž výborný muž, plný Duchem svatého a víry*.“ Toto je mocné spojení: dobrý život, Duch svatý a víra. K výsledkům docházelo díky hodnotě toho, kdo zvěstoval zprávu.

Ve Skutcích 13; 48 se opět jedná o hlásání evangelia, a jak v něm Lukáš píše, Duch svatý vysvětlil, proč přineslo plody: „*A přijali víru všichni, kdo byli určeni k věčnému životu*.“ Toto si vysvětlují tak, že Bůh připravil některé lidi, kteří v okamžiku našeho setkání s nimi jsou pak schopni pozitivně odpovědět. Můžeme očekávat, že alespoň nějaké takové lidi najdeme, ať se obrátíme kamkoliv.

Jsou však ještě další důvody, proč můžeme očekávat, že hlásání ponese ovoce. Ve Skutcích 14; 1 evang. Lukáš píše: „*Mluvili s takovým úspěchem, že značný počet židů a pohanů přijal víru*.“ Dále ve Skutcích 16; 14 najdeme ještě další příčinu. Ve zmínce o Lýdii přece Lukáš napsal: „*Pán jí otevřel srdce* tak, že pozorně naslouchala Pavlovým řečem.“

Máme tedy dosti příčin k naději, že hlásání evangelia bude mít výsledky. Smíme doufat v pomoc Boží, pokud my sami si uchováme svou víru a čistotu. Kamkoliv se obrátíme, někteří z lidí, s nimiž se setkáme, budou dostatečně připraveni. Je v našich silách osvojit si účinný způsob sdělování. A smíme očekávat Boží pomoc k tomu, abychom našli ohlas v srdcích lidí.

6 DĚDICTVÍ VÍRY

Předpoklad účinného hlásání

Odezva, se kterou se hlásání evangelia u lidí setkává, mívá ještě jednu další příčinu. Je možné, že tato příčina hraje roli nejdůležitější.

Podle Skutků apoštolů existovaly dvě skupiny lidí, u kterých hlásání evangelia nacházelo živnou půdu. První z nich byli židé. Židé v Novém zákoně měli za sebou šestnáct století náboženské tradice. Bůh jim dal Písmo - zákon a proroky. Jejich systém vlády a jejich náboženství splývaly v jeden celek.

Židé byli dobře připraveni. Oslava svátku svatodušního přiváděla „zbožné židy ze všech možných národů“ do Jeruzaléma /Skutky 2; 5/.

Druhou skupinou byli pohané, kteří přijali židovské náboženství. Ti byli známí jako „proselyté.“

Když Bůh začal šířit viru mezi pohany, vybral si Kornéliu, římského vojáka, jehož evang. Lukáš popisuje jako „zbožného a bohabojného“ /Skutky 10; 2/.

To byl počátek misijního hnutí. Pavel se tehdy nacházel v Antiochii, kde sloužil církvi jako jeden z pěti křesťanských vůdců. Barnabáš byl další. Protože bylo možno v Antiochii postrádat dva z pěti vůdců, Pavel a Barnabáš byli vysláni Duchem svatým jako misionáři.

Používali stejné taktiky všude, kam přišli. Nejprve navštívili synagogu. Přirozeně téměř každý, kdo byl v synagoze, měl nějaké duchovní zájmy. Tito lidé sice neslyšeli o Kristu, avšak hledali Boha v souladu se svými tradicemi. Dostalo se jim výhody náboženského dědictví. Následkem toho mnozí z nich uvěřili, když Pavel a Barnabáš hlásali evangelium. Jak židé, tak proselyté přijali křesťanství.

K neobvyklé situaci došlo, když Pavel a Barnabáš dorazili do Filip. V tomto městě nebyla synagoga. Pavel a Barnabáš se však zřejmě dostechli o jednom místě u řeky, kde se lidé pravidelně shromažďovali k modlitbě. Tam tedy šli a setkali se s Lydií. Lydie byla „cítělka Boha“ /Skutky 16; 14/. Také v tomto případě přinášeli evangelium těm, kdo na ně byli připraveni.

V Athénách se jednalo o něco jiného /viz Skutky 17; 16-34/. Pavel „se díval na město plné model, v nitru ho to dráždilo. Rozmlouval v synagoze se židy i bohobojnými muži a na náměstí den co den s těmi, kdo tam právě byli“ /Skutky 17; 16-17/. Dokonce se pouštěl i do diskusí s epikurejskými a stoickými filozofy.

Filozofové nevycházeli z podivu nad novým učením a vzali ho na Areopag, aby tam s ním diskutovali. Tam také Pavel pronesl jedinou svoji zaznamenanou řeč k pohanskému davu /neboli k lidem bez náboženského dědictví/. Všimněte si, jak se tato řeč liší od jeho ostatních proslavů. Nedovolával se Starého zákona: nasadil spíše filozofický tón. Dokonce i citoval řecké básníky. Podával svědectví jiným způsobem.... začal od samotné osoby Boha. Potom hovořil o Ježíšovi a o zmrtvýchvstání. Výsledky byly slabé. „Ale někteří se ho přidrželi a přijali viru“ /Skutky 17; 34/.

Srovnáme výsledky Pavlova poselství s výsledky Petrova kázání o svatodušním svátku, jak je popsáno ve Skutcích apoštolů 2; 37-41. V čem spočívá rozdíl? Byl Petr naplněn Duchem více nežli Pavel? Byl snad Petr lepším řečníkem? Nikoliv. Rozdíl spočíval v náboženské přípravě židů, která jim umožnila pochopit a přijmout evangelium.

Odezva na hlásání evangelia je závislá na předchozí přípravě posluchačů /setí, zalévání/. Avšak od nás je vyžadováno, abychom hlásali evangelium všemu lidu na světě. Proč? Musíme předpokládat, že na každém místě ve světě jsou nějakí lidé, které Bůh připravil. Avšak nebylo jeho úmyslem, omezit naši účast na svém díle na hlásání evangelia samotného.

7

DOSAH HLÁSÁNÍ

Meze účinnosti

Bylo nám nařízeno hlásat evangelium. Hlásání je účinné, avšak jeho účinek má svá omezení. Omezený je okruh posluchačstva, které jím lze dosáhnout a omezený je i účel, jehož touto metodou lze docílit.

Apoštol Pavel toto pochopil a proto si stanovil určité meze pro svoji práci. Tento přístup ležel u kořenů jeho úspěchů. Nepokoušel se dělat všechno. Byl v prvé řadě hlasatelem. Cestoval světem křížem křádem hlásaje evangelium, takže ve svém dopisu Římanům mohl říci: „Tak jsem dovršil kazání Kristova evangelia od Jeruzaléma a dokola až po Ilýrii... Teď už však nenacházím v těchto krajích pro sebe žádné pole působnosti. Mnoho let však nosím v sobě touhu, abych se k vám podíval, až bych třeba šel do Španělska“ /Římanům 15; 19, 23-24/.

Co měl Pavel na mysli, když řekl, že skončil svoji práci? Chtěl tím říct, že obrátil na víru všechny lidi od Jeruzaléma k Ilýrii? To zajisté nikoliv. Jeho taktika byla přijít do města, získat ty, kdo byli dostatečně připraveni, upevnit jejich víru a pokračovat v cestě. Jak velké procento lidí ve městě jako Korint, hlavním středisku hříchu v Římské říši, vůbec kdy vstoupilo do synagogy? Pouze malý zlomek obyvatelstva. Ale v mnoha městech Pavlovo evangelizační úsilí nedosáhlo mimo zdi synagogy. Na jakém základě mohl tedy tvrdit, že skončil svoje dílo?

Pavel napsal Korint'ánům: „My se však nechlubíme bez míry, nýbrž jako měřítko bereme hranice okrsku, které nám Bůh jako míru ustanovil - a proto jsme mohli dojít až k vám.... Nechlubíme se neoprávněně - plody cizích námach! A máme naději, že když naše víra u nás vzroste, budeme rozšiřovat svou činnost dál a dále a pořád to ještě bude v hranicích našeho okrsku.“ /II. Korint'ánům 10; 13 - 15/. Ap. Pavel zde říká, že jeho specifickým úkolem bylo vytvářet burčky nových křesťanů. Nemohl dělat všechno; soustředil se na budování těchto skupinek. Počítal s tím, že spontánní růst povede ke zvětšování křesťanské sféry. Celý úspěch Pavlova díla tedy závisel na pokračujícím růstu a následujícím rozšíření evangelia prostřednictvím jeho duchovních dětí.

Bylo to často pronásledování, které udržovalo ap. Pavla na pochodu, ale i když právě nebyl nucen pokračovat v cestě, jen zřídka kdy se zdržel déle na jednom místě. Pokračoval v cestě /Efesus, kde se zdržel tři roky, byl jen výjimkou/ tam, kde čekali lidé připraveni konvertovat a přijmout základy víry.

V našem dnešním evangelizačním úsilí se často pokoušíme napodobovat ap. Pavla, avšak naše pochopení jeho přístupu je neúplné. Stavíme se ke své práci, jako kdyby evangelium mohlo plně účinkovat, jakmile bylo jednou oznámeno světu. Myslíme si, že naše dílo bude skončeno, až se nám podaří doručit evangelium každému člověku v každé generaci. Musíme si však uvědomit, že i kdybychom dosáhli splnění tohoto díla, znamenalo by to pouze první krok k pokřesťanštění světa. Znamenalo by to, že jsme položili základy k dílu, které stále ještě leží před námi. Nezbylo by nám, nežli si připustit, že jsme dosáhli výchozího bodu, z něhož je možno začít dílo evangelizace.

Naše vlastní okolí je nejlépeším dotvrzením této skutečnosti. Zamyslete se na okamžik. Kolik z vašich přátel a známých se dokázalo přiblížit ideálu Božho království? Kolik z nich by bylo připraveno obětovat své životy Kristu, kdyby jim někdo dokázal vysvětlit evangelium? A co ostatní lidé? Máme se vzdát naděje v jejich spasení? Jestli ne, jak u nich lze dojít slyšení? A kdo se ujme práce s tím spojené?

Ne každého můžeme dosáhnout, ne každého je možno přivést mezi věřící. Teprve když si uvědomíme, že evangelizace znamená více než pouhé hlásání evangelia, můžeme připustit, že je zapotřebí mnoha různých metod k tomu, aby každému byla přinejmenším poskytnuta příležitost slyšet biblickou zprávu ve formě, která je mu srozumitelná. Žijeme v sekularizovaném světě, který se nám nedaří evangelium příliš ovlivnit. Toto je z části podmiňeno naším omezeným přístupem k evangelizaci. V našich očích evangelizace splývá s jediným druhem činnosti: s hlásáním evangelia.

Tento názor omezuje dosah evangelia ve dvou směrech: omezuje okruh těch, kterých dosáhne - pouze lidí předem připravené, a také okruh těch, kdo se mohou zabývat hlásáním. Jenom málo pracujících mužů středního věku nebo žen v domácnosti se pohybuje v prostředí, ve kterém hlásání může být součástí každodenního života. Aby hlásání mohlo pokračovat, je třeba mít možnost setkání s novými a novými skupinami lidí. Ježíš vysílal své apoštoly po dvojicích, avšak ani oni, ani jejich potomci se nezabývali organizováním podobných výprav.

Pojetí evangelizace, které nenachází aktivní roli pro průměrného křesťana a nenabízí mu užitečnou životní náplň, nemůže být jiné než neúplné.

**Část 3:
Evangelizace dokazováním**

8

PODIVNÉ EPIŠTOLY

Kam se poděly výzvy?

Nežli budete číst tuto kapitulu, přečtěte si znovu dopisy v Novém zákoně a povšimněte si tam všech výzev k hlásání evangelia.

V předchozí kapitole jsme si všimli, jak ap. Pavel omezil rozsah svého působení na zakládání buněk věřících, většinou v klíčových střediskách. Avšak tím jeho moudrost neskončila. Jeho práce tím končila, jeho moudrost nikoliv. Výsledek jeho úsilí a další růst evangelia ve světě závisel na trvalém růstu těchto malých skupin křesťanů. Skutečně také řekl, že jestli k tomuto růstu nedojde, jeho práce bude nakonec zbytečná /viz. Filipánům 2; 16/.

Z tohoto důvodu - když tak mnoho záviselo na úsilí těchto malých skupinek - bychom mohli očekávat, že jeho dopisy budou naplněny výzvami k další práci na pokračování díla jím začatého, k tomu, aby evangelium bylo hlášáno každému člověku. Takové výzvy bychom hledali marně! Proč to? Snad proto, že si ap. Pavel uvědomoval, že *pouhé opakování toho, co již dříve řekl, by bylo spíše ke škodě než k užítku*. Přišel, aby shromáždil sklizeň. K získání zbytku těchto pohanských společností slova nestačila. Bylo třeba dále zasévat a dále zalévat.

O tom také svědčí to, co Pavel napsal ve svých dopisech o získání ztracených. Například říká Titovi, aby učil starší ženy, „že mají být v chování důstojné... mladé ženy mají vésti k tomu, aby měly rády svého muže i svoje děti, aby se ovládaly, byly čisté, o domácnost pečlivé, zdatné a svému muži poddané, protože jinak by se o Božím slově špatně mluvilo“ /Titovi 2; 3-5/.

Vyzýval je: „Stejně tak napomínej mladé muže, aby se ovládali. Ty sám buď ve všem vzorem správného chování, ukazuj neporušenost v nauce, vážnost, zdravé učení, jemuž není možno nic vytknout, aby tak protivník nemožl o nás nic špatného říci.“ /Titovi 2; 6-8/.

Pavel přikazuje Titovi: „Otroky vybízej, ať ve všem své pány ochotně poslouchají, ať neodmlouvají..... ať jsou po každé stránce naprosto spolehliví. Tak budou ve všem dělat čest učení Boha, našeho Spasitele“ /Titovi 2; 9-10/

Kauzální forma těchto výroků ukazuje, že Pavel jasně pochopil, jak je důležité, aby ti, kdo se hlásí k Bohu, byli naplnění jeho ctnostmi, dříve nežli přikročí ke sdělení jeho poselství. Téměř bez výjimky, kdykoliv se zabýval problémem zpracovaného světa, viděl naši kvalitu jako základní předpoklad k jeho vyřešení.

„Jen se chovejte tak, jak je to hodné Kristova evangelia, abych mohl sledat... .., že pevně držíte pohromadě jako jedna duše, že společně bojujete za rozšíření víry v evangelium“. /Filipanům 1; 27/.

SERGIOVŮV PŘÍKLAD

Sergio patří do první generace křesťanů, která následovala naše působení na universitě v Brazílii. Pocházel z rodiny průmyslníků, o kterých bylo známo, že poctivost a slušnost pro ně mnoho neznamena. Sergio studoval práva a ekonomii a připravoval se k tomu, aby mohl převzít odpovědnost za právní stránku rodinných podniků. Když byly Sergiovi čtyři roky, dostal obrnu. Od té doby chodil o berličích. Jeho neuvěřitelně silná vůle byla výsledkem mnohaletého boje se slabostí ochrnutého těla. Poznal jsem ho nejprve jako chladného člověka. Scházeli jsme se jednou nebo dvakrát týdně, zajeli jsme na některé z oblíbených míst s vyhlídkou na město a tam jsme společně studovali Písmo. V průběhu jeho obrácení od nevíry k Ježíši Kristu se i on sám začal měnit. V době, kdy jeho studium vrcholilo, byl již vyspělým křesťanem a změna jeho osobnosti byla zřejmá každému, kdo ho znal.

Existoval však jeden problém. Co měl dělat se svou budoucností? Jeho rodina ho poslala na školu s tím, že pro ně bude jednou pracovat. Avšak jak mohl dodržet toto srozumění, aniž by ztratil svoji integritu? Cožpak nebylo úlohou právníka pomáhat obchodníkům, aby jim prošel beztrápně co největší možný počet nezákonností? Viděl jsem, jak to Sergio trápí, ale nevěděl jsem, jak mu pomoci.

V roce, kdy Sergio měl promovat na universitě, procházela Brazílie finanční krizí, která dohnala mnoho podniků k bankrotu. Mezi těmito byly i firmy, které náležely Sergiově rodině. Najednou byl zbaven povinnosti pracovat pro svoji rodinu. Patřil sám sobě.

Během týdne, kdy promoval, se u mne zastavil a oznámil, že učinil dvě rozhodnutí. Rozhodl se dát ve svém životě přednost Bohu a rozhodl se k poctivosti. S tím odejel zpět do rodného města, najal si kancelář a otevřel svoji vlastní advokátní praxi.

O několik měsíců později jednomu tammnějšímu farmáři hrozilo, že bude muset prodat farmu, aby mohl zaplatit zpětně své daně. Farma se dostala do veřejné dražby a Sergio ji koupil. Po městě se začalo šuškat všelicos, neboť tato koupě se zdála být typická pro prospěchářství, které charakterizovalo zbytek Sergiovy rodiny. Avšak následující Sergiov čin: způsobil, že celé město zalapalo po dechu. Šel za farmářem, vrátil mu dekret na farmu a požádal ho, aby mu splácel dluh podle možností!

Sergio nebyl nijak nucen k tomuto činu. Bylo jeho zákonným právem ponechat si farmu. On však se rozhodl jednat laskavě a nikoliv pouze spravedlivě - právě tak, jak Bůh jedná vůči nám. Sergio má pravděpodobně před sebou dalších pětatřicet let praxe. Bude-li pokračovat tak, jak začal, už pouhý příklad jeho života přispěje dalekosáhle ke zkyptění duchovní půdy v údolí, kde žije.

Hodně jsem se naučil, když jsem sledoval způsob, jakým Sergio následoval Krista v rámci svého povolání. Jeho základní rozhodnutí - přednost Bohu a poctivost - měla strategický význam! Bez nich by postrádal jak základnu, ze které by mohl ovlivnit jiné, tak i zprávu dotvrzenou v pravdě křesťanským způsobem života. Mohl by hledět vsměř životu, prosvětlenému jen malou nadějí na to, že se stane Božím nástrojem k ovlivnění životů jiných.

Ježíš řekl, „až na vás sestoupí Duch svatý, budete vybaveni silou a budete mými svědky“ /Skutky 1; 8/. Zdá se mi, že toto prohlášení shrnuje to, co jsem se pokoušel říci v této kapitole. Příkaz není, abychom podávali svědectví, ale abychom byli Kristovými svědky. Evangelizace není jenom určitá činnost, ale je to celý způsob života. Jestliže toto ztratíme ze zřetele, pakliže se omezíme na hlásání, pak lidé, které získáme, nebudou schopni duchovní obnovy. Musíme vyplnit Kristův příkaz, abychom získávali učedníky, „a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal“ /Matouš 28; 20/. Jinak ti, které získáme, nikdy nedozrají a neponesou ovoce a druhá úroda se nedostaví. Úroda bude omezena pouze na první sklizeň. Avšak tam, kde se zaměříme na bytí, tam dozraje úroda trvalá.

Doufám, že ve světle předchozích řádek si najdete chvíli k tomu, abyste znovu prošli epistolou Nového zákona a abyste si všimli všeho, co říkají o našem svědectví světu.

9 POTVRZENÍ V IZRAELI

Lid Bohem zvolený

Všechno, co Bůh činí ve svém vztahu k člověku nějakým způsobem, směřuje k jednomu základnímu cíli. Toto je možné shrnout do jediného slova: usmíření. „Bůh to byl, který se pro Kristovy zásluhy smířil se světem.“ /II. Korint'ánům 5; 19/. „Poselství usmířením“ svěřil lidem. Povšimli jsme si, že dokonce i při rozdělování lidstva na kultury a národy měl Bůh na mysli smíření.

Boží lid hrál vždycky klíčovou úlohu v dosažení jeho cíli. Dokud toto nepochopíme, nemůžeme správně porozumět evangelizaci - ani křesťanskému životu.

IZRAEL: NEJMÉNĚ PRAVDĚPODOBNÝ

Jako národ Izrael začal velice neslibně - byl to národ, jehož naděje na úspěch byla ubohá. Všechno začalo jedním mužem a jedním slibem. Abrahamovi bylo sedmdesát pět let a Sáře bylo šedesát šest, když odešli z Haramu, aby hledali splnění Božího slibu. Po jedenácti letech života v poušti, když Abrahamovi bylo osmdesát šest a Sáře sedmdesát sedm, jim došla trpělivost. Podmínkou bylo narození Izmaelovo. Na toho však slib neplatil a jejich strádání se ještě zhoršilo.

Čekali dalších čtrnáct let na Izáka, který se zrodil, jak bylo přislíbeno. Abrahamovi bylo nyní 100 let a Sáře 91. Po čtyřiceti letech si Izák vzal Rebeku. Jeho matka se toho již nedožila. Izák a Rebeka museli čekat dvacet let na své syny - dvojčata Jákoba a Ezaua. Avšak pouze jednoho ze synů se slib týkal. A tak plných pětadesát let od chvíle, kdy Bůh povolal Abrahamu v Haramu, izraelský národ stále ještě číhal pouze tři lidi: Jákoba a jeho rodiče.

Ani Jákob ani jeho matka nebyli právě zátný příklad ctností. Jákob podvedl svého otce, ošidil svého bratra a bojoval proti vlastnímu strýci. Jeho manželky byly modloslužebnice. Avšak Jákobova rodina se rozrostla na sedmdesát lidí - čtu kočovníků ne skvělé morálky. A tak po dvou stech dvaceti pěti letech /během kterých se zatoulali z Haramu do Egypta/ národ sestával z jedné rodiny sedmdesáti lidí. Potom následovalo 430 let otroctví v Egyptě. Během těchto let Bůh zachovával mlčení: žádná zázraky, žádná znamení, žádná obnovené sliby. Bůh nevydal ani hiásku. A jedině, co Izrael měl od Boha během těchto století, byly stárnoucí příběhy o zřejmě vzdáleném

Bohu, který občas navštěvoval jejich praotce Abrahama, Izáka a Jákoba. A nyní Izrael v otroctví byl stěží živnou půdou ke kulturnímu rozvoji.

Posléze, pod Mojžíšovým vedením, Izraelité uprchli z Egypta jako národ ne velkého počtu. Během svého putování pouští si Izrael vytvořil tak bohatou a vyspělou kulturu, že tato jakoby přeskočila celá století, zanechávajíc sousední národy pozadu ve zřejmém kontrastu. Bůh poučil Izrael o medicíně, hygieně, ekonomice, zemědělství, etice, politice, právu, o Sobě.

Od odchodu z Haramu do exodu uběhlo 655 let. To je dlouhá doba! Kdybychom si to promítili do našeho kalendáře, Abraham by se nám jevil jako postava ze středověku. Proč to Bůh tak zařídil? Kniha Deuteronomia nám dává jisté náznaky, Bůh se zajímal o více, než jenom o Izrael. Chtl získat celý svět. Mojžíš vyzval národ, aby uvažoval o tomto vyšším cíli, když řekl lidu: „Víte, že jsem vás naučil nařízením a ustanovením... abyste podle nich jednali v zemi, do níž chcete vejít.... Zachovávejte je a plette, neboť tak budete v očích národů moudří a rozumní; uslyší o všech těchto nařízeních a řeknou: Skutečně moudří a rozumní je tento velký národ! Neboť kde je tak velký národ, jemuž by byli bohové tak blízko, jako je Hospodin, náš Bůh, kdykoliv ho vzýváme. A kde je tak velký národ, který by měl spravedlivá nařízení a ustanovení, jako je celé toto zákonodárství, které já vám dnes prohláším!“ /Deuteronomium 4; 5 - 8/.

Bůh si vybral Izrael nikoliv proto, že by byl největší či nejlepší z národů, nýbrž právě pro jeho ubohost. Bude zřejmé, že jestli tento národ něčeho dosáhne, nebude to jeho vlastní zásluhou, nýbrž zásluhou Boží. „Věř tedy, že ne pro svou spravedlnost ti Hospodin, tvůj Bůh, dává tuto dobrou zemi, abys ji obsadil, neboť jsi lid tvrdosrdý... nezapomínej, jak jsi ve hněvu popouzel Pána, svého Boha... od toho dne, kdy jsi vyšel z Egypta, až na toto místo, vždy ses bouřil proti Pánu“ /Deuteronomium 9; 67/.

Izrael se stal hláskou troubou, skrze kterou Bůh mluvil ke světu. Jak je zřejmé z historie, světu nezbyvalo, nežli připustit, že Bůh si vyvolil tento národ. Přesně tak, jak Bůh zamýšlel. Všechno klapalo. Ve své době král Šalamoun „bohatstvím i moudrostí předčil všechny ostatní krále v zemi. Celý svět hledal přijetí u Šalamouna, aby naslouchal moudrosti, kterou Bůh vložil do jeho srdce“ /1 Král 10; 23-24/. Bůh uzavřel spojenectví s Izraelem. Identifikoval se s tímto národem tak dalece, že se o něm často hovořilo jako o „Bohu Izraele“. A jak Izrael rozkvétal díky tomuto vztahu! Izrael zkrásněl, protože se v něm odrážela osobnost Boží. Stal se křížovatkou světa.

Všechno bylo v pořádku, dokud lid Izraele poslouchal Božího přikázání. Bůh se však, díky tomuto spojenectví, stal zranitelným. Bylo v moci Izraele oklamat celý svět! Stačilo, aby přestal Boha poslouchat, nebo aby přijal bužky svých sousedů, a obraz Boží před světem by byl pokřiven. Svět by si o něm začal tvořit mylné uzávěry. A právě toto se také stalo.

Tím lze vysvětlit, proč Bůh byl tak nesmířitelný k jejich modlářství a proč Izraelitům odebral své jméno a svoji přítomnost právě tak dramaticky, jako dříve dával. Mojžíš učil Izraelity, že jestliže se postaví proti vůli Boží, pocítí

na sobě trest Boží tak, že „všichni národové řeknou: Proč učinil tak Pán této zemi? Jaké je to rozhorlení a nesmírný hněv? A dostanou odpověď: Protože opustili smlouvu Pána“ /Deuteronomium 29; 24-25/.

Bůh musel jasně ukázat světu, že nesdílí nespravedlnost Izraelitů či jejich úchyly. Skrze proroka Ezechiele Bůh řekl: „A poznají, že já jsem Pán, až je rozptýlím mezi národy a rozpráším je po zemích. Několik málo jich však zachovám od meče, hladu a moru, aby vypravovali o všech svých ohavnostech mezi národy, k nimž přijdou a poznají, že já jsem Pán“ /Ezechiel 12; 15-16/.

Ve své poslušnosti byl Izrael oslavou Boha. To znamená, že ukazoval světu Boží povahu. Vlastnosti Boha byly zosobněny v jeho lidu. Každý je tam mohl vidět jako tělo a krev. Protože existoval Izrael, svět se nikdy více nemůže omlouvat tím, že nezná Boha a jeho zákon.

10 POTVRZENÍ V CÍRKVI

Výjimeční lidé

„Ty pak, oliva planá, byl jsi na jejich místo přiroubován - a tak máš spojení s kořenem olivy ušlechtilé a s její mízou.“ /Římanům 11; 17/. Toto je církev, nový lid Boží, který však vyrůstá ve stejných slibech, a který naplňuje stejné poslání, jako kdysi starověký Izrael.

Izrael se zhroutil a přestal působit jako blahodárný vliv ve světě. Během jeho úpadku většina jeho lidu se vydala po jedné ze dvou následujících cest. Někteří, užívající krásy a bohatství, kterými Bůh obdaril jejich národ, se věnovali ukájení svých choutek do té míry, že úchylnost, nespravedlnost a korupce se staly převládajícími národními rysy /viz Ezechiel 16/.

Jiní, ti pravěrní, se hrozili tohoto odvření starých hodnot a pokoušeli se být věrnými obhájci - zachránci víry. Přidali k Mojžíšovým pěti knihám sedmdesát svazků komentářů a pokoušeli se zachovat nedotčen jím ustanovený správní systém sedmdesátí starších /viz Exodus 18/. Ve svém odhodlání zachovávat staré normy upadli do pasti formálnosti /viz Malachiáš 1-2/. A tak se zrodila sekta farizeů.

Je těžké uvěřit, že země tak překrásná, jako býval Izrael, se mohla tak zkažit. Těžko říci, který z obou extrémů byl ohavnější, bezbožníci nebo pokrytci. Obojí měli na ostatní svět zhoubný účinek /viz Římanům 2; 24/.

Avšak Boží plán se nezměnil. Skrze svého vlastního Syna dal vzejít novému lidu, který narouboval na ten samý silný kmen, z něhož vyrostl Izrael. Počátky byly podobné: dvanáct synů Jákobových, dvanáct apoštolů. Avšak tempo se změnilo. Kristus potřeboval jen o trochu déle než tři roky na to, co v Izraeli trvalo 225 let. Jákob po sobě zanechal v Egyptě rod, který čítal sedmdesát lidí, zatímco Ježíš opouštěl v Jeruzalémě skupinu, ve které bylo 120 lidí. Bůh dopřál Izraeli jedinečnou kulturu, právě tak obdaril Ježíš i svoji církev. V tomto ohledu ale si je třeba povšimnout výrazného rozdílu. Zatím, co kultura Izraele měla sociopolitický charakter, nový lid se obrátil v podstatě do sféry spirituální.

CÍRKEV: PŘEDVOJ BOŽÍHO KRÁLOVSTVÍ

Ježíš přišel na svět kázat o Božím království. To byla první a podstatná věc, o které hovořil. Přesto, že toto království bylo jeho hlavním tématem, jen málokdo - jestli vůbec někdo - pochopil jeho význam. Těžko to můžeme

tehdejší lidem zadržet; jeho slova se i dnes zdají nejasná, často i záhadná. Popisoval království jako něco přítomného a přece budoucího, jako cosi zjeveného a přece záhadného; mezi námi, avšak nikoliv z tohoto světa; jako malé semínko, avšak převládající nade vším ostatním. Přirovnal jej k síti plné ryb, ke dvacetí pannám, k pokladu skrytému v poli a k obchodníkovi s perlami.

Apoštolé projevíli nedostatek porozumění tomuto království při svém posledním rozhovoru s Ježíšem, těsně před jeho nanebevstoupením. Otázali se ho, zdali se chystá splnit jejich naději v obnovení politického pořádku v Izraeli. Nedokázali pochopit pravý rozsah království. Uniklo jim, že Ježíš ve svém učení zaváděl vskutku radikální řád. Učil lidi novému způsobu života s novými hodnotami, novým přístupem a novými vztahy - krátce řečeno, nové kultuře: kultuře Božího království.

Porozumíme-li tomu, čemu nás Ježíš učil o občanství a Božím království, pochopíme taky, jak převratný a jedinečný je křesťanský život. Jeho slova jsou nám tím, čím pro Izrael byla kniha Leviticus. Ježíš si přeje, aby jeho lid, církev, podával příklad „života v království“.

E. Stanley Jones si povšiml, že království Boží je skutečně totalitární systém, na rozdíl od pozemských řádů, které se musí spokojit s vnějšíkovou poslušností. Království Boží dosahuje i do našich nejtajnějších myšlenek. Nelze mít jedinou myšlenku bez souhlasu či nesouhlasu tohoto království. Království dosahuje k nejvzdálenějšímu okruhu našich vztahů! Může nám to připadat jako poddanství! Avšak výsledek je pravým opakem pozemských autoritářských systémů. Přijetí kultury tohoto království a život v jejím rámci lidi nezotročuje, nýbrž osvobozuje.

Možná, že Ježíšova slova se zdají tak nejasná proto, že jsou protikladem světského systému hodnot. Čteme jeho výroky, rozumíme jeho větám, avšak docházíme k závěru, že to, co řekl, nemohl myslet, jak my první chápeme.

Je důležité, abychom si nyní uvědomili, že jako Bůh pozdvihl Izrael, aby zesiloval jeho hlas, právě tak i nám dal tentýž úkol. Petrova slova opakují to, co před staletími byli učení Izraelité: „Vy však jste lid vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid Bohu patřící jako vlastnictví. To proto, abyste rozhlašovali, jak velké věci vykonal, když vás povolal ze tmy ke svému podivuhodnému světlu... Vedte mezi pohany vzorný život... když budou pozorovat, že konáte dobro, budou pak velebit Boha v den navštívení“ /1. Petru 2; 9-12/.

SHRNUTÍ

Důraz, který ap. Pavel klade na naše bytí, nachází mocnou podporu v Písmu. Existence jedinečného lidu, jehož životy jsou poznamenány Bohem samotným, byl trvalým základem pro jeho program smíření světa se sebou samým. Jeho lid ztělesňuje jeho vlastnosti; slovem i obrazem ukazují povahu jeho věčné vlády.

50 *Evangelizace jako způsob života*

Jak se toto projevuje v praxi, to bylo a je jedním z nejtěžších problémů, se kterými se církev potýká. Po 2000 let se kyvadlo pohybuje tam a zpět mezi extrémní izolace a kompromisu.

Část 4: Evangelizace dokazováním v praxi

DOBŘE SVĚDECTVÍ

Často jen legalistická karikatura.

Když bylo mému synovi Todovi třináct let, zeptal se mne jednou: „Tati, jak mám přesvědčovat lidi? Nejsem tak dobrým křesťanem jako Miša /jeho starší sestra/. Ona svým přátelům vykládá o Kristu.“

Moje myšlenky zaletěly zpět do doby, kdy mi bylo třináct let. V té době jsem se zmltal mezi dvěma protichůdnými cíli. Chtěl jsem splňovat očekávání svých rodičů, co se týče podávání křesťanského svědectví mezi mými přáteli. Zároveň jsem ale toužil uspokojit svoji potřebu uznání mezi sobě rovnými. Vzpomínal jsem si na napětí a provinilost, kterými jsem trpěl následkem tohoto konfliktu. Jak bych mohl pomoci svému synovi, aby se tomuto problému vyhnul?

Posléze jsem řekl: „Tode, netrap se s tečmi. Soustřed' se na jednu věc. Snaž se být usmířovatelem“. Vysvětlil jsem mu, že když bude mít opravdový zájem o lidi a když se dokáže chopit iniciativy při řešení sporů, které se vyskytnou v jeho okolí, pak bude dělat přesně to, co od něho Bůh žádá. Bylo to něco, na co třináctiletý chlapec mohl stačit.

Po několika týdnech se Tod pohádal se sousedovým Edvardem a tím skončilo jejich přátelství. Když jsme o tom s Todem diskutovali, vrátili jsme se k našemu předchozímu rozhovoru o usmířování a přečetli jsme si společně z dopisu Římanům 12; 17-18: „Nikomu neoplácejte zlé zlým. Usilujte o dobro vůči všem lidem. Jak jen možno - pokud to záleží na vás - žijte v pokoji se všemi lidmi.“ Tod se rozhodl převzít iniciativu, navštívil Edvarda a obnovil jejich přátelství.

Brzy po této epizodě pozvala Edvardova maminka moji ženu k nim na kus řeči. Vysvětlila, že jejich rodina sledovala přátelství mezi Todem a Edvardem, a ukončila: „Došli jsme k názoru, že máte něco, co bychom potřebovali i my“. A tak nám náš třináctiletý otevřel dveře do další rodiny.

Svědectví křesťanského života! Toto je pravda zakotvená jak v Božím plánu pro Izrael, tak v učení apoštolů. „Když jsme vám přinesli evangelium, nebyla to jen pouhá slova, naopak: bylo provázeno projevy moci, činností Ducha svatého a hlubokým přesvědčením. Vy sami víte, jak jsme se chovali mezi vámi kvůli vám“ /1. Thesaloníčanům 1:5/.

Tato velká pravda se zjednodušuje používáním fráze „býti dobrým příkladem“. Avšak tato fráze nesedí. Dokonce se pak často pravda ještě dále zjednodušuje tak, aby souhlasila s karikaturou toho, jak má vypadat „dobry

křesťan“, která je běžná jak mezi křesťany, tak mezi nevěřícími. Máme strach, že se dotkneme lidí v naší vlastní skupině, právě tak, jako nevěřících, nebudeme-li spíňovat jejich představy. Tento strach pak udržuje karikaturu při životě. Pozorní nevěřící si povšimnou náznaků - a očekávají od křesťana, že bude žít v soulase se svými vlastními kritérii.

To stačí k tomu, aby karikatura dobrého křesťana byla prakticky kanonizována. Výsledkem toho je pak smutná skutečnost, že prakticky uzavíráme cestu k evangeliu mnoha lidem, kteří jsou plni zájmu.

CO NENÍ DOBRÉ SVĚDECTVÍ

„Čeho se musím vzdát?“ zeptal se mladý muž.

„Například pestrého šatstva. Ze svého šatníku odstráň všechno, co není bílé. Přestaň spát na měkkém polštáři. Prodej své hudební nástroje a přestaň jíst bílý chléb. Chceš-li upřímně poslouchat Krista, nemůžeš se koupat v teplé lázni a holiť se. Holit se znamená dopouštět se lži proti tomu, který nás stvořil, pokoušet se zdokonalit jeho dílo.“

Zvláštní, že? Takový příklad extrabiblických zásad! Snad také zábavný. Tento seznam, který byl sepsán před osmnácti sty léty, se od té doby mnohokrát změnil. Změnil se dokonce během mé generace. Přes to, že naše normy křesťanského chování jsou velice relativní, máme vždy tendenci brát je velice vážně.

Zdá se, že moralizmus /t.j. lidská měřítka vyhlášená za normy/ se vždy nevyhnutelně vynoří, aby ohrožoval to, co je dynamické v jakémkoliv projevu Kristova těla. Existuje mnoho důvodů, proč tomu tak je, ale těmi se zde zabývat nechceme. Nás zajímá dopad, který má moralizmus na rozšiřování evangelia po světě. Ježíš řekl farizejům: „Zavíráte před lidmi nebeské království!“ svým učením /Matouš 23; 13/. Kdekoliv se zdůrazňuje to, co křesťané *dělají*, na úkor toho, co *jsou*, takový následek je ve větší či menší míře nevyhnutelný.

Ježíš o tom hovořil v kázání na hoře. Řekl: „Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích“ /Matouš 5; 16/. Později v téže proslovu si zdánlivě odporoval, když řekl: „Dávejte si pozor, abyste nekonali své dobré skutky okázale před lidmi“ /Matouš 6; 1/.

Jaký je rozdíl mezi těmito dvěma prohlášeními? Každé z nich je učiněno ve zcela jiném kontextu.

Ježíšovo první prohlášení vytýčuje zásadu, že máme žít tak, aby lidé viděli Boha v nás. Zdůrazňuje zde naši *jedinečnost ve vztahu k lidem a k okolnostem*.

Druhé prohlášení se týká určitých činností: dávání, modlitby, postu. Ježíš neřká: Nedělejte tyto věci. Naopak, přikazuje nám, abychom je dělali. Říká však: Nenechte se při tom přistihnout! Proč ne? Odpověď na tuto otázku leží v pohnutkách, které nás k takovým činům vedou. Jestliže moje křesťanská

činnost je nejnápadnějším článkem mé víry, pak se pravděpodobně proviníuji okázalostí. V takovém případě je vyloučeno, abych Boha představoval pravdivě. Vzniklá situace může lidi pouze odradit. Kdo by se chtěl vzdát pochoutek, rozdat své peníze a ztrávit zbytek života na kolenou, aby přišel do nebes, o kterých ani neví, zda se mu budou líbit.

Dopouštíme se velké křivdy na evangeliu, když se pokoušíme propagovat svůj viru tím, že se honosíme svými principy, inzerujeme svoji práci v církvi, či zdůrazňujeme odevzdanost svých životů. Jestli po tom všem ještě někdo pociťuje náklonost k takovému životu, s největší pravděpodobností si řekne: Možno, že bych měl být také křesťanem, ale kde bych na to vzal čas?

NAPLNĚNÍ MILOSTI A PRAVDOU

V čem tedy spočívá dobré svědectví? Takové svědectví vydává ten, kdo se připodobňuje obrazu Božímu. „Viděli jsme jeho slávu... plný milosti a pravdy“ /Jan 1; 14/. Jak krásná, neodolatelná osobnost! Nikoliv legalistická karikatura, nýbrž obraz samotné osobnosti Boha. Domnívám se, že toto je pravý význam oslavy Boží. Odhalit světu jeho osobnost.

Milost a pravda, slitování a spravedlnost - to jsou neoddtělitelné známky Boží osobnosti. V listu Efésanům 4; 15 jsme vyzýváni, abychom žili „podle pravdy v láске“, což je podobné spojení. Pravda bez lásky je zhoubná. Láska bez pravdy klame.

SYNOVÉ PRAVDY

Dokonce i Ježíšovi odpůrci uznávali jeho věrnost pravdě. Při jedné příležitosti, jako úvod k otázce, na kterou se měl nacytat, pravili: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný, a že učíš cestě k Bohu podle pravdy. Neznáš lidských ohledů, nehleďš totiž na to, čím kdo je“ /Matouš 22; 16/. Jako od členů jeho těla, i od nás se vyžaduje, abychom svoji poctivostí napodobovali Krista. Tak, jako ap. Petr napsal o Ježíšovi: „nikdo od něho neslyšel nic neupřímného“ /1. Petrův 2; 22/.

Jaká je souvislost mezi pravdou a dobrým svědectvím? Především je nutno si uvědomit, že téměř všechny společenské problémy, - rozvrácenými manželstvími počínaje a chudobou konče - mají kořeny v sobectví a hrabivosti. Počátek problémů leží v lidském srdci, a tam také musíme začít s jejich řešením. Opakem sobectví je dělat to, co je správné, i když to může být v náš vlastní neprospekch /viz žalm 15/. Tomu se říká integrita. Čeho je našemu světu tolik zapotřebí, je mužů a žen, kteří mají tuto vlastnost. A nenajdeme-li ji mezi lidem Božím, kde jinde už pak jinak bychom ji mohli nalézt. Křesťan, který je zosobněním integrity, podává světu přesvědčivý důkaz toho, že existuje ještě jiný způsob, jak se dají věci uspořádat.

MILOST

Milost Boží můžeme prožívat pouze ve vztazích k ostatním. Všimli jste si někdy, jak velký důraz klade Ježíš na kvalitu vztahů? Když se ho zeptali, které je nejdůležitější Boží přikázání, odpověděl, že celý Boží zákon možno shrnout do dvou zásad, které se týkají vztahů: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou duší, celou svou myslí.... Miluj svého bližního jako sám sebe“ /Matouš 22; 37-39/.

Mnohě z toho, co Ježíš řekl ve svém kázání na hoře, je výzvou k tomu, abychom v našich vztazích dokázali odpouštět. Uvažte jen následující parafráze: „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Nebudeš vraždit. Já však říkám: Každý, kdo se hněvá na svého bratra, propadne soudu.“

„Kdo svého bratra snižuje, propadne pekelnému ohni.“ „Jdi se smířit se svým bratrem, potom teprve přijď a obětuj.“ „Dohodni se rychle se svým protivníkem na cestě k soudu.“ „Každý, kdo se dívá na ženu se žádostivostí, už s ní cizoložil ve svém srdci.“ „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko a zub za zub. Já však vám říkám: Vy nejednejte tak.“ „Kdo tě prosí, tomu dej a kdo si chce od tebe vypůjčit, od toho se neodvracej.“ „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Miluj svého bližního a měj v nenávisti svého nepřítel. Já však vám říkám: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují. Tak budete děti svého nebeského Otce,... dokonali, jako je dokonaly váš nebeský Otec.“ /Viz Matouš 5; 21-48/.

Vyrovnat se s těmito výzvami je obtížné. Řídit se podle nich se zdá nemožností. Avšak Boží milost nám vždycky připadá jako něco nemožného. Je přesným opakem toho, co instinktivně považujeme za správné, ať už se to týká víry ve vztahu k práci pro spasení, nebo nespravedlnosti v drobném každodenním životě.

Milost je něco, čeho si člověk zaslouhuje nejméně. Skrze ni Bůh vyjadřuje svůj vztah k nám a přeje si, abychom my se stejným způsobem chovali k ostatním. Porozumění pravdě o milosti Boží - tak, jak se nám jej dostává a tak, jak jej zakoušíme - lze nazvat výchozím bodem veškerého duchovního vývoje. Jak napsal ap. Pavel, „radostná zvěst.. už na celém světě přináší ovoce a šíř se, a tak je tomu také u vás od onoho dne, kdy jste ji uslyšeli a správně poznali tuto Boží milost!“ /Kolosanům 1; 6/.

Všechny naše přirozené instinkty nás odvádějí od této velké pravdy. Paul Tournier, švýcarský psychiatr a spisovatel, se zmiňuje o našem sklonu být shovívavými k vlastním slabostem /Jsem obezni, protože to máme v rodině/, zatím co k jiným jsme kritičtí /Proč se nemíří v jidle?/. Zde je zapotřebí naše stanoviska obrátit.

Možná, že samotné slovo *konverze* naznačuje také tento obrat. Znamená to, že se musíme pokoušet porozumět, proč jsou lidé takoví, jací jsou a podle toho jim promíjet. Však my sami musíme nésti odpovědnost za své jednání. V tom je smysl promluvy o odpouštění, jak ji uvádí Matouš 18. „Neměl ses tedy i ty smilovat nad svým druhem, jak jsem se smiloval i já nad tebou?“ /Matouš

18; 33/. Tato kapitola v evangeliu končí varovným tónem: „A jeho pán se rozhněval a odevzdal ho mučitelům, dokud by nezaplátil celý dluh. Tak bude jednat i můj nebeský Otec s vámi, neodpustíte-li ze srdce každý svého bratrovi“ /Matouš 18; 34-35/.

Tak přísná slova o odpouštění! Jak je to možné? Myslím si, že Ježíš nám zde říká: „Jestliže nedokážete odpouštět a chovat se laskavě k lidem, kteří vás obklopují, je to neklamně znamením toho, že jste nepochopili smysl kříže.“ Setkání s laskavostí je jako předzvěst vykoupení. Stalo se vám někdy, že se vám dostalo přijetí a porozumění právě v okamžiku, kdy jste zasluhovali a očekávali pravý opak? Takový zážitek je vsutku povznášející. Zachováme-li se však my sami tímto způsobem vůči někomu jinému, je to ještě lepší.

Lze tedy shrnout, že „dobrý svědek“ je člověk, který se svými vlastnostmi stává dítětem nebeského Otce, naplněným milostí a pravdou. Podobně jako jeho Otec, i on má vykupitelský vztah k lidem, počínaje těmi, kteří se nacházejí v okruhu jeho vlastní rodiny a konče těmi, kteří stojí nejdále mezi jeho nepřáteli.

občané určují morální měřítka společnosti, ve které žijí, to k čemu dochází v těchto restauracích, je *správné*.

Vysvětlil jsem, že jakmile jednou přijmeme princip, že občané mohou rozhodovat o tom, co je správné a co je špatné, stáváme se korábem bez kormidla v moři relativizmu. Falešnost takového přístupu lze ukázat dramaticky na následujícím příkladu. Na základě stejné argumentace by občané, kteří zaujmají přední místa ve společnosti, mohli dospět k názoru, že nemají rádi španělsky hovořící obyvatele - nebo jakoukoliv jinou skupinu - a ospravedlnit jejich zabíjení.

Potom jsem se vrátil k Watergate a připomenul jsem svému posluchačovi opakovanou obhajobu mnoha obžalovaných, kteří dělali to, co - jak si mysleli - povede k dosažení jejich cíle: udržení prezidenta Nixona ve funkci. Řekl jsem, že jakmile všechno, co nějakým způsobem napomáhá ke splnění vytýčených cílů, se stane „správným“, konečným výsledkem je rozpad. Porozuměl mému názoru a souhlasil se mnou. My dva jsme se tedy shodli na politováníhodné skutečnosti, že přežití naší společnosti je vážně ohroženo díky tomu, že byly ztraceny absolutní morální principy.

Nakonec - nevyhnutelně - pronesl otázku: „Jaké principy byste doporučoval vy?“ Řekl jsem: „Já jsem křesťan.“

Zdálko se mu, že to s tím nemá nic společného. Tak jsem pokračoval ve vysvětlování: „Představte si na okamžik, že vy i já jsme křesťané. To znamená, že oba věříme v Boha. Akceptujeme-li to, je pak on pro nás něčím absolutním.“

Můj společník souhlasil.

Já jsem pokračoval: „Ale i kdyby Bůh existoval, nebude nám to nic platné, pokud od něj nebudříme nějakou zprávu o tom, co je na světě důležité, že?“

Opět souhlasil.

Mluvil jsem dál. „A přesně tím je nám Bible: Poselstvím Božím o tom, co znamená život. Jako křesťané, vy i já, zde máme dva absolutní prvky: Boha a jeho slovo. To nám dává postačující zdroj pravdy, na kterém můžeme založit své akce, nemyslíte?“ A to byl začátek dynamické diskuse o Ježíši Kristu.

Pravdou je, že kolektivně lidé nemohou vzkvétat bez absolutních morálních měřítek. Totéž platí, i když to může být méně zřejmé, na úrovni jednotlivce.

Před několika lety, během dočasného pobytu ve Spojených státech, se naše rodina nastěhovala do nové oblasti. Jako s jedněmi z prvních jsme se tam spráteli s mladou dvojicí, která bydlela o pár bloků dál na protější straně ulice. Jednou, když jsme byli společně na večeři, moje žena a já jsme se zmínili, že bychom chtěli pozvat některé ze sousedů k diskusi o běžných problémech manželství, rodiny a jiných lidských vztahů, na podkladě Bible.

12

UKÁZAT ÚČINNOU ALTERNATIVU

Příklad křesťanského života

Jak jsme již ukázali, dobrý svědek je ten, kdo má vykupitelský přístup k lidem. Všude, kam přijde, rozsévá život a naději, na rozdíl od těch, kteří šíří zoufalství, konflikt či smrt. Jako takový je křesťan nejvýznamnějším členem naší společnosti. Ježíš jej nazval solí země, světlem světa a dobrou setbou. Stává se jedinečnou výjimkou v dezorientovaném světě.

V době, kdy docházelo k odhalení skandálu Watergate, jsem cestoval letadlem do Washingtonu. Byl jsem ponořen do knihy o politice a vůbec jsem si nevšímal člověka, který seděl vedle mne. Viděl, co čtu a začal se mnou hovořit o mé knize. Brzy jsem se dozvěděl, že je právník pověřený vyjednáváním ve sporech mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Naše konverzace se obrátila na Watergate a já jsem se ho zeptal, kde vidí příčiny této aféry. Odpověděl, že skandál ukazuje „neschopnost vedení a jeho izolaci od skutečnosti.“

Já jsem řekl, že ještě alespoň jeden další prvek hrál důležitou roli: naprostý nedostatek jakýchkoliv absolutních morálních hodnot. Můj spolucestující nechápal, co mám na mysli; vyprávěl jsem mu tedy místo vysvětlení historii jednoho soudního líčení v Kalifornii.

Na počátku šedesátých let některé restaurace v Kalifornii začaly zaměstnávat číšnice s obnaženou horní částí těla. Místní občané zahájili soudní řízení proti majitelům, obviňující je z nemravného chování. Stěžovatelé vyhráli řízení před místním soudem, avšak majitelé restaurace se odvolali k Nejvyššímu soudu Spojených států. Tam bylo rozhodnutí kalifornského soudu zrušeno a majitelům bylo přiznáno zákonné právo pokračovat s polonahými číšnicemi.

Zdůraznil jsem svému posluchačovi, že hlavní důvod k obavám byl právní argument, na jehož základě restauratéri vyhráli spor. Toto rozhodnutí /spolu s několika dalšími případy z té doby/ ustanovilo precedent amerického práva, který podkopal celý právní systém.

Argument, kterým majitelé restaurací vyhráli svoji při, lze shrnout takto: Naše restaurace s obnaženými číšnicemi jsou navštěvovány mnoha občany, kteří zaujmají přední místa v naší společnosti; z toho plyne, že co se v těchto restauracích děje, je v souladu s mravními normami této společnosti. Protože

Reagovali nadšeně. Manžel řekl: „Na to vám přijde celý blok. Neznáme v sousedství jediný pár, o kterém by se dalo říci, že je skutečně šťastný!“

Naše společnost je opravdu neurotická. Problémy a napětí jsou všudy přítomné, zatímco individuálně si člověk klade zásadní otázky přežití: Jak se vypořádát s pocitem marnosti a nejistoty? Jak vycházet s manželkou? Co máme dělat pro své děti?

Badatelé ve společenských vědách ani filozofové nám tyto otázky zodpovědět nemohou. „Nová filozofie“ ve Francii, která zrcadlí naši dobu, říká, že všechny ideologie jsou nebezpečné bludy. Tito i jiní filozofové došli k názoru, že neexistují odpovědi na základní otázky lidskosti. S tímto uzávěrem se nejspíše přiblížili pravdě mnohem více, než kterýkoliv sekulární člověk před tím!

V Izaiášovi 50; 11 Bůh říká: „Všichni vy, kteří zapalujete ohně a opatřujete sebe planoucími pochodněmi, běžte a kráčejte ve světle svých ohňů a pochodní. Toto jest, co obdržíte z mé ruky: Klesnete k zemi v útrapách.“

Když Ježíš řekl: „Já jsem pravda“, byla to vskutku dobrá zvěst. Stal se pro nás orientačním bodem, který umožňuje křesťanům, aby neztratili pravý směr na cestě skrze trosky lidských filozofií. Křesťan se na své cestě světle, pravdou, kterou je sám Kristus, stává žijícím důkazem, kterým Bůh ukazuje světu, že existuje alternativa.

ŽIVOT V SOULADU S VÍROU

Křesťanský systém hodnot

„Byli jste kdysi tmou, ale teď jste světle v Pánu. Žijte tedy jako děti světla.“ /Efezanům 5; 8/. K tomu, abyste se stali světle, je zapotřebí dosáhnout souladu - harmonie mezi Božími cestami a vašimi cestami. Jeden z faktorů, které tuto harmonii narušují, je nepřetržitý, i když často ztěžá pozorovatelný vliv, který na nás naše společnost vyvíjí.

Ježíš měl na mysli toto nebezpečí, když hovořil o kvasu. Varoval své učedníky: „varujte se kvasu farizejského a saducejského“ /Matouš 16; 6/ a „kvasu herodovského“ /Marek 8; 15/. Kvas zde symbolizuje lidskou nedokonalost /viz Exodus 12; 15-20; 13; 3-8, Leviticus 2, 11, 1. Korintským 5; 6-8/. Ježíš varuje před směřováním nedokonalých lidských idejí s pravdou Boží. Farizejové si popletli Písmo se svými vlastními náboženskými tradicemi; Saducejové byli filozofy židovské společnosti, a Herod představoval světský řád. Tyto tři vlivy - tradice, filozofie a společnost - zřejmě nevyhnutelně najdou svoji cestu do hodnotového systému každého křesťanského společenství a stanou se jeho částí do té míry, že je možné být křesťanem, ale žít téměř úplně podle pohanské morálky a *ani si toho nebyť vědom*.

Tuto možnost jsem si začal uvědomovat, když došlo ke změně našeho kulturního prostředí při přestěhování do Brazílie. Kultura je něco, co člověk takřka nevnímá, dokud neopustí tu jedinou, kterou doopravdy zná. Ryba si neuvedomuje, že plave ve vodě, a podobně ani my nevnímáme svoji kulturu a vliv, kterým působí na naše myšlenky a na naše činy. Často teprve při pohledu zvenčí můžeme své vlastní kultuře porozumět - a porozumět sami sobě!

Od té doby jsem přišel na to, že tuto zkušenost sdílejí všichni, kdo překročili kulturní hranice. Můj známý Bob Malcolm, který ztrávil mnoho let jako misionář na Filipínách, poznamenal: „Ztrávil jsem většinu času na Filipínách snahou rozlišit co z toho, v co věřím, pochází z Ameriky, co z Filipín a co z křesťanství. Dospěl jsem k názoru, že většina patří do prvních dvou skupin.“

Když jsme se my ocitli uprostřed brazilské kultury, začali jsme si postupně uvědomovat zdroje našeho hodnotového systému. Byl jsem zklamán, když jsem objevil, že značná část mojí „biblické viry“ nemá ve skutečnosti s Bibli nic společného. Můj přístup k práci a k věcným hodnotám vycházel z překroucené puritánské ethiky práce. Moje myšlenkové procesy a můj přístup k řešení problémů byly poznamenány kulturní revolucí. Marketing a

konzumentský postoj ovlivnily moji definici a hodnocení pokroku. Moje životní normy vdečily za mnoho televizi a Madison Avenue. Zjistil jsem, že - vlivem americké historie - se u mne sklon k násilí projevuje výrazněji, nežli u lidí, které jsem přišel obracet na víru. Moje filozofie výchovy dětí byla ovlivněna humanismem. Byl jsem také pod vlivem hnůti za zrovnoprávnění žen a Beatles. Bylo pro mne šokující uvědomit si, jakou míchanicí byla moje domněle biblická víra. Byl jsem ne zcela křesťanským křesťanem!

Když jsem si to uvědomil, začal jsem si klást otázky, zdali toto je poselství, které chci šířit mezi brazilskými přáteli. Myslím jsem si, že musím své křesťanství „pobrazilštit.“ Brzy jsem ale pochopil, že ani touto cestou se křesťanskému ideálu nepřiblížím, neboť všechny lidské systémy jsou předurčeny ke zkáze.

Když jsem se ve svých úvahách dostal k tomuto bodu, moje pozornost se začala soustřeďovat na pojem království Boží. Království pro mne znamenalo něco, co jsem v Bibli obvykle přeskakoval. Bylo to zřejmě cosi vzdáleného, jedna z těch méně praktických pravd v Bibli. Nyní však, aniž bych věděl proč, jsem si začal slovo *království* zatrhávat, kdykoliv jsem se s ním ve své Bibli setkal. Dělal jsem to celé dva roky, a stále jsem ještě neznal důvod. Kdykoliv jsem se pokoušel vysvětlit jiným lidem, co jsem se o té věci učil, nenalezal jsem slova. To bylo neklamně znamením toho, že se mi nedaří porozumět. Prosil jsem Boha o pomoc, aby mi pomohl pochopit, neboť tehdy už jsem měl pocit, že království stojí psáno na každé stránce. *Tak dominantní předmět přece musí mít zvláštní význam!*

Tehdy jsem si uvědomil, že zde leží třetí možnost. Ani americké křesťanství, ani brazilské křesťanství, ale křesťanství, které vyrůstá z kultury království samotného - kultura království!

Žádný provinciální nedokonalý lidský pořádek, ale neposkrvněný a univerzální řád Boží, zcela nový způsob života tady ležel, jak jej Bůh ustanovil pro svůj lid. Když se naše pozornost soustředí na tuto jedinečnou kulturu, všechny nesoulady v našem životě, oblasti, které se před tím vymykaly vykupitelskému procesu, jsou do něj rázem zahrnuty. Žádná jiná z pravd Bible nepřivádí naši pozornost k radikální jedinečnosti křesťanského života do té míry jako učení o království.

Bylo to v kontextu Ježíšových slov o království, kde se vyskytla zmínka o nebezpečí kvasu. Odkud se bere kvas? Ježíš popsal tento proces v evangelu ev. Marka 7; 6-13. Upozornil na to, že na počátku je dobrá myšlenka. Myšlenka tak dobrá, že všichni souhlasí s tím, aby se stala normou, pravidlem. Následkem toho pak lidský nápad je považován za stejně důležitý jako slovo Boží.

Dalším krokem pak je opomíjení slova Božího, i když stále ještě zůstáváme stoupenci jeho idejí. Ideje se však zatím už proměnily v tradice. Brzy zjistíme, že tradice se nám zamlouvá více, nežli samotné slovo Boží, a tak slovo ponecháme stranou. Nakonec tradice opíše kružnici. Ježíš řekl: „Tak zbavujete závaznosti slovo Boží svým podáním“ /verš 13./ K tomu dochází, když naše skutky ve skutečnosti směřují proti vůli Boží.

To se dá ukázat na příkladě jedné z nejlahodárnějších a nejuspěšnějších forem činnosti, ke které dochází v našich sborech: na příkladě nedělní školy. Myšlenka nedělní školy je vynikající.

Nedělní škola začala jako prosíředek k výuce dětí, které neměly křesťanské rodiče, děti, které měly málo příležitostí k tomu, aby si osvojiily evangelium. V tomto ranném období by žádný křesťan, který o sobě měl alespoň špetku dobrého mínění, své dítě do nedělní školy neposílal, neboť by to znamenalo, že přiznává svoji nedostatečnost.

Bývalo by se o něm usoudilo, že zanedbává povinnost vyučovat své děti, jak se nám prikazuje v knize Deuteronomium 6; 6-7 „... tato slova... si uloží do srdce. Také svým dětem je vštěpuj a uvažuj o nich doma i na cestách, když uléháš i když vstáváš.“

Užitek nedělních škol byl však zřejmý do té míry, že křesťanští rodiče změnili svůj názor. Netrvalo dlouho a nebylo křesťana, který by opomenul posílat své děti do nedělní školy.

Další krok se dá předpovědět. Otec začne zanedbávat povinnost vyučovat své děti Božímu slovu a přenechá tuto povinnost církvi. Církev však takovou povinnost nemůže převzít. Nedělní škola je schopna přispět, nemůže však převzít úlohu, kterou může splnit pouze otec.

Sled událostí se zde vyvíjí tak, jak jej popsal Ježíš v evangelu ev. Marka 7. Když otec zanedbá svoji odpovědnost, nešťěstí se často obrátí proti němu! Jeho vlastní potřeba nábožného života, osvojení si Písma a jeho schopnost vyučovat Písmu se vytratí. Když se zbaví odpovědnosti za svoji rodinu, zbavuje se důležitých svazků.

Mým hlavním povzbuzením k tomu, abych zachovával myšlenkovou a duchovní disciplinu, je mi vědomí, že moje děti a jejich děti dostanou jako dědictví plody mého duchovního života. Svatosť se jeví jako rozumný cíl, díváme-li se na ni z této perspektivy /viz Deuteronomium 4; 39-40/.

Jak se stane, že nesoulady naruší naši křesťanskou víru? To lze shrnout takto: „Dobrá zpráva se přemění v chování a z chování se stane zvyk. Zvyk se může stát pouhým návykem, který ztrácí význam. Podobně i z víry se může stát *vyznání* a z vyznání se stává pouhé odříkávání.“

Jaká je tedy souvislost mezi souladem - to jest harmonií s vůlí Boží - a dosažením toho, co se zdá nedosažitelné? Velice důležitá. Život v souladu s Božím přáním je podmínkou toho, aby naše komunikace byla přirozená. A přirozenost je podmínkou toho, abychom svým poselstvím přitahovali a ne naopak. Na druhé straně tam, kde náš život neladí s našim poselstvím, nám obvykle nezbyvá, nežli se uchýlit k pomůckám nebo trikům, abychom mohli vyjádřit toto poselství.

Je zapotřebí, abychom si kladli otázku: Jak jsem dospěl ke svým názorům na cokoliv: peníze, úspěch, manželství, výchovu dětí, obchod, využití času, sex, lidi, potěšení, vzdělání, pokrok, společenost, sport, politiku, organizaci a náboženství?

Čerpal jsem tyto své názory skutečně ze slov Božích? Pro křesťana není možné vypůjčovat si ze světského systému hodnot. J. B. Phillips přeložil z listu Řimanům 12; 22: „Nedovoňte světu, který vás obklopuje, aby vás vtláčil do své vlastní formy, ale přenechte Bohu, aby vás přetvořil tak, že se promění celá vaše mysl.“

Můžeme-li v našem hodnotovém systému v těchto oblastech najít pojitko se slovem Božím, pak se sdělování naší víry stává nekonečně snadnějším. Jakýkoliv námět, ponoříme-li se do něho do dostatečné hloubky, nakonec vždycky přivede diskusi k tématu dobré zvěsti evangelia. Musíme být kdykoliv připraveni vysvětlit, proč jsme taková, jací jsme /viz I Petr 3; 15/.

Na počátku mého křesťanského života, při mých prvních pokusech hovořit o víře s přáteli, bylo pro mne největší překážkou zahajování konverzace. Nikdy jsem nevěděl, co mám říci. Začal jsem si zaznamenávat do notesu různé „otviráky“. Byly to otázky, kterými jsem zahajoval rozmluvu, a které měly dovést hovor k mému předmětu. Byly mezi nimi například: „Uvažoval jste někdy v životě vážně o tom, že se stanete křesťanem?“, „Co si myslíte o tom kazání?“ „Zajímáte se o duchovní věci?“

Takové otázky někdy někdy pomáhají. Často jsem jimi však docílil opačného výsledku, nežli jsem zamýšlel. Zdálo se, že se mi nikdy nepodařilo použít je v pravý okamžik. Pronesl jsem některou z otázek „nahodile“ uprostřed zcela normálního rozhovoru. Okamžitě se všechno změnilo na abnormální. Můj posluchač se rázem přestal chovat přirozeně a začal projevovat známky napětí - téměř tak silného, jako napětí, které jsem pociťoval já. Já jsem se potom - mechanicky - pustil do připravené přednášky. To bylo právě tak nepřírozené jako způsob, jak jsem položil svoji zahajovací otázku. Štěstě jsem nabízel život věčný a poněkud nejistě šrští na tomto světě. To je všechno, co člověk může nabídnout, pokud nežije v onom souladu, který jsem popsal. To, co zde nabízíme, se nijak podstatně neliší od toho, co posluchač stejně už má. Ani ten věčný život - trochu jej miluje a trochu jej nenávidí; nemiluje jej ale do té míry, aby toužil po tom, aby byl věčný.

Před několika lety jsem byl pryč z domova po mnoha týdnů. Podnikal jsem dlouhou cestu a byl jsem nepřetržitě mezi lidmi. Toužil jsem zoufale po chvíli samoty. A tak, když jsem nastoupil do letadla, sedl jsem si na místo u uličky. Prostřední sedadlo bylo prázdné, na sedadle u okna seděla mladá žena. Zatím co jsme čekali na odlet, ponořil jsem se jak nejhlouběji možno do knihy, kterou jsem měl sebou. Byl to čistě protispolečenský manévr. Moje spolucestující však chtěla hovořit. Zeptala se mne, „Co čtete?“

„Knihu“, odpověděl jsem.

„Jak se jmenuje?“ zeptala se.

„*Psycho-kybernetika* od Maxwella Maltze“,

„Studujete psychologii?“

„Ne.“

Odpovídal jsem jednoslabičně. Pak už se rozeběhly motory a letadlo se rozjelo ke startovací dráze. Pokračovala v otázkách. Měl jsem rýmu a byl jsem mírně nahluchlý. Nakonec jsem zavřel knihu, přeseďl jsem si na volné místo mezi námi a začali jsme spolu hovořit.

Netrvalo dlouho a poznal jsem, že moje nová známá se snaží navázat jiný vztah, nežli jsem si původně myslel. Rozhodl jsem se pro přímot a řekl jsem jí: „Hodně cestuji a často se cítím osamělý. Nejednou jsem měl pokušení být nevěrný své ženě. Dospěl jsem ale k názoru, že to nestojí za to. Víím, že bych ji mohl podvést, ale náš vztah je založen na vzájemné lásce a důvěře. Ona důvěříje mně a já jí. Jsem už dost starý na to, abych si dokázal uvědomit, že smysl života nespočívá v tom, co mi projde, ani v úspěších, ani v dosažených hodnostech, ani v tom, jak trávím svůj volný čas. Zjistil jsem, že smysl lze najít v lidských vztazích. Proto mě ani nenapadne zničit nejlepší vztah, který v životě mám. Kdybych se vrátil domů po manželské nevěře, nemusela by to poznat a i kdyby se mi podařilo zatajit to před ní, já sám bych to věděl. Přiblížila by se ke mně ve slepé důvěře, a mně by nezbyvalo, nežli snažit se držet se od ní dál. Vznikla by mezi námi propast, aniž by ona věděla proč. Brzo by se z nás stali dva cizinci, žijící spolu pod jednou střechou.“

„Nejvyšší cenu by pak platila moje žena a moje děti. To mi připadá jako vrchol sobectví.“

Nejprve ztratila řeč.

Potom se mi začala světovat. Řekla: „Je mi čtyřřiadvacet let. Měla bych se pomalu vdávat, ale všechny moje vdané přítelkyně mají milence. Je-li to manželství, pak o něj nestojím. Když některá z mých přítelkyň odjede na pár dní, její manžel přijde zaklepat na mé dveře. Jsou jako malé děti. Nemyslím si, že bych snesla, aby můj manžel byl podobný!“

Potom dodala: „Nikdy jsem neslyšela nic podobného tomu, co jste říkal vy. Kde jste na to přišel?“

„Smála byste se, kdybych vám to řekl.“

„Nebudu se smát“, odvětila.

„Mám to všechno z Bible“, řekl jsem. Potom jsem jí vysvětlil, v čem spočívá křesťanské poselství. Bůh dokáže změnit člověka tak, že je schopen dát svůj život do pořádku. Tou dobou ale už naše letadlo přistávalo. Jaké to bylo zklamání! Byl jsem právě uprostřed svého výkladu. Měla obrovský zájem o každé mé slovo, ale nezbylo nám, nežli skončit.

Cestující se hrnuli k uličce a tak jsem ji nechal jít napřed. Když jsem po chvíli sám vystoupil a vešel jsem do haly, viděl jsem ji stát tam uprostřed kruhu přátel, kteří ji přišli přivítat. To byli ti, o kterých mi pověděla v letadle.

Zastavila mne a představila mne jednomu po druhém. Zdržel jsem se s nimi deset minut, zatím co jim reprodukovala náš rozhovor během letu. To mi teprve dodalo. Myslel jsem si: Kéž bych mohl trávit pár dnů s těmi lidmi. Snad bych se mohl pokusit proměnit jejich temnotu za světlo. Ačkoliv jsem měl pocit, že jsem pro ně nepostradatelný, musel jsem pokračovat ve své cestě.

Avšak Bůh pro mne připravoval další velikou lekci. Je to Bůh, kdo plánuje nikoliv smíření mezi lidmi a námi, nýbrž smíření lidí se sebou samým. Uplynul další rok a já jsem opět navštívil totéž město. V neděli ráno jsem šel do kostela.

Vešla žena, se kterou jsem hovořil v letadle. Posadila se do lavice přede mnou. Když vše skončilo, chtěl jsem se jí připomenout. Nebylo toho však zapotřebí. Řekla mi: „Zajisté, že si vás pamatuji. Nikdy jsem na tu rozmluvu nezapomněla. Jakou změnu ve mně způsobila!“

Tento příběh ukazuje, že když jsou naše hodnoty založeny na Písmu, je možné obrátit téměř jakoukoliv konverzaci v diskusi o evangelii.

Musím ale přiznat, že mám trochu strach, když se k nám stěhuje nový soused, když se my stěhujeme do jiného města, nebo když se s někým seznamím. Moje první reakce je vždy obava: Jak se k němu přiblížím? Nevypadá jako správný typ. Tehdy si vždy musím připomenout, že není přehradá, která by se nedala odstranit bližším poznáním. Dříve či později, rozhovor po jídle anebo jindy v čas odpočinku, nás dovede k rozhovoru na duchovní téma. O něčem hovořit musíme. A všechny hovory nakonec vedou k Ježíši Kristu.

Melker, kněz z prvního století, popsal náš ideál: „Království Boží začíná mezi námi, v našem vnitřním životě, tam vládne, a z niterné osobnosti musí pramenit všechny vnější činy v souladu se zvěstovaným a psaným učením a přikázáními Páně.....Až vnějšek bude stejný jako nitro, tak se rozšíří od jednotlivců na celé národy.“

SKLON K IZOLOVANOSTI

Když se ze separace stává izolovanost

„Patříte-li k evangelické sub-kultuře, celý váš život se točí kolem ní.... Chodíte do kostela, čtete náboženské knihy, díváte se na televizní programy. Pakli však k této sub-kultuře nepatříte, nikdy se o ní ani nedozvíte“, říká Martin Marty, profesor náboženství na universitě v Chicagu, podle citátu uvedeného v článku nazvaném „Starosvětské náboženství“ na titulní stránce „The Wall Street Journal“ 11. června 1980.

V tomto článku se zdůrazňuje, do jaké míry jsou evangelizující křesťané izolováni od světa, který je obklopuje. Podtitulky ukazují hlavní uzávery, ke kterým reportér dospěl:

Vina evangelizační obnovy se šíří národem, avšak má jen malý účinek.

Vyhýbají se hříšnému světu

Výsledky jsou chabé

Ostych před lidmi

Zpravodaj Jonathan Kaufman v článku píše: „Současná vina evangelizační obnovy zatím docílila velice málo, nepočítáme-li zvědavost, kterou vzbudila mezi nevěřícími... hnutí ovlivnilo americkou společnost daleko méně, nežli velké probuzení v polovině osmnáctého století“. Všimá si také „historické tendence evangelistů držet se stranou sekulárního a hříšného světa.“

Některé z mých ranných zážitků v Brazílii mne upozornily na vzdálenost, která existuje mezi církví a světem. Brzy po tom, co se Osvaldo /brazilský student, který zůstal nedotčen mojí dvouhodinovou přednáškou o evangelii/ stal křesťanem, navrhl jsem mu, aby se nastěhoval do našeho bytu.

Zůstal u nás tři roky. Naučili jsme ho všechno, co jsme věděli o tom, jak následovat Boha a jak být poslušen Písma, on nás naučil všechno, co znal o brazilské kultuře a jazyku. Zisk byl oboustranný.

Jak rostla Osvaldova láska k Bohu, tak rostlo i přátelství mezi námi dvěma. Netrvalo dlouho a stal se mi věrným přítelem. Sledoval jsem jeho vývoj a dospěl jsem k názoru, že je na čase, aby s námi začal chodit do kostela. Bylo to jeho první setkání s protestanstvím. Začal chodit s námi, aniž by se zmiňoval o svých pocitech. Brzy jsem si však všimnul, že prochází vnitřním konfliktem.

Jednou v neděli, když jsme se vraceli domů, jsem se ho zeptal: „Osvaldo, ty do toho kostela moc rád nechodíš, že ne?“ Tím jsem otevřel stavidla! Zahrnul mě otázkami: „Proč tam mluví tak divně?“ „Proč zpívají tímto způsobem?“ „Proč se modlí nepřirozeným hlasem?“ A tak dále a tak dále. Jeho otázky byly upřímné, snažil se porozumět. Mne však rozčílily. Když jsem se pokusil o odpovědi, rozčílil jsem se ještě více, neboť se mi to příliš nedařilo.

Čas plynul, ale Osvaldovy otázky mi utkvěly v mysli. K vůli těm otázkám jsem se začal dívat na bohoslužby nezaujatými očima. Musel jsem přiznat, že porozumění stojím na obou stranách v cestě téměř nepřekonatelné překážky. Nově přichází se nemůže cítit v kostele dobře, dokud nepřizpůsobí svoje zvyky i celý svůj způsob života. Náboženská obec nebyla však ochotná nabídnout mu přátelství, dokud nebylo zřejmé, že k těmto změnám došlo.

Někdy je nový křesťan schopen akceptovat tento proces a podvolit se změnám. Podobných příkladů je mnoho. Ale i úspěšné proměny tohoto druhu vzbuzují pochybnosti, neboť k nim často dochází za cenu přerušování styků mezi novým křesťanem a jeho dřívějšími přáteli.

Není snadné přiznat si, že sekularizovaný člověk, který se obrátil ke Kristu, často nemůže náležitě účtost. Mezi ním a mnohými z našich církví existuje široká kulturní propast. A to se týká ještě ve větší míře těch nedosažených lidí, kteří žijí v naprosto odlišném prostředí.

Je zjevné, že nejsem jediný, kdo došel k tomuto uzávěru. Ve sborníku „*Nechť svět uslyší jeho hlas*“ se Ralph Winter táže: „Jsem zde v Americe připraveni na to, že většina nevěřících, které je třeba získat pro Krista /i v naší vlastní zemi/, nezapadne snadno do církve v její dnešní podobě?“

Pro tuto propast mezi církvemi a světem existuje několik důvodů. Nemělo by smysl je zde všechny probírat. Některé z těchto důvodů jsou pozitivní, jiné negativní. Pro nás však je nejdůležitější skutečnost, že Ježíš Kristus vyslal církvev do široho světa, a proto my nesmíme ztratit kontakt s těmi, kteří v tomto světě žijí.

Když Ježíš před svou smrtí sděloval svému Otci, jaké naděje vkládá do církve, řekl: „Už nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě... Ze světa nejsou, jako ani já nejsem ze světa. Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je ochránil od zlého. ... Jako jsi mne poslal do světa, tak jsem i já poslal je do světa“ /Jan 17; 11, 14-15, 18/. Jsme zde především v zájmu tohoto světa, nejenom v našem vlastním zájmu.

Když nám Ježíš sděloval, co si od nás žádá, uvědomoval si, jaký rozpor nám klade na bedra: máme být ve světě, ale nikoliv ze světa. Jak může křesťan uposlechnout výzvu „výjděte z jejich společnosti a oddělte se“ /II. Korintánům 6; 17/ a zároveň být „poslán do světa“ /Jan 17; 18/.

Postoj křesťana ke světu byl předmětem sporu od samého počátku historie křesťanství. Po celá staletí, kdy se křesťané snažili nalézt rovnováhu mezi těmito dvěma zjevně si odporujícími příkazy, jsme přecházeli z jedné krajnosti

do druhé, od poustevnické izolace až ke konformitě vůči světu. Avšak oba tyto extrémní působí proti splnění Božího úmyslu. Přizpůsobení se světu má za následek zastínění slávy Boží. Izolovanost zase křesťanský vzor ztrácí svůj účinek. Hodnota souladu našeho života a naší víry bude ztracena, jestliže se naše separace změní na izolovanost. „A když se rozsvítí světlo, nestaví se pod kbelík“ /Matouš 5; 15/.

TENDENCE K IZOLOVANOSTI JE POCHOPITELNÁ

Svět je plný nebezpečí! „Budte strážliví a bděte, protože váš protivník... obchází a hledá, koho by mohl zhltnout“ /I. Petrův 5; 8/.

Schopnost žít bok po boku s nevěřícími je omezená. „Co má společného světlo s tmou?... jak to jde dohromady: věřící a nevěřec? My jsme přece chrám živého Boha. ...Proto vyjděte z jejich společnosti a oddělte se“ /II. Korintánům 6; 14-17/.

Jistý druh počínání se pro nás stane zcela nevhodný. „Dost již na tom, že jste v minulosti prováděli to, k čemu vás nabádali pohané... Teď se tomu pohané nemohou vynadivit, že už s nimi nehýříte a nevrháte se do stejného bahna jako oni“ /I. Petrův 4; 3-4/. Když všechny tyto věci uvážíme, zdá se, že je nejmoudřejší uchýlit se do „bezpečného odstupu“. Otázka ale je, jakou vzdálenost si vyžaduje bezpečný odstup.

Před několika lety jsem byl na přednášce, kde přednášející řekl: „Když křesťan zaujme toto stanovisko, nutí tím své nevěřící přátele a známé, aby si vybrali. Budto se zapojí do křesťanského života, nebo se stáhnou. Stáhnou-li se, znamená to také konec přátelství. Následkem toho se dozrávající křesťan dříve či později dostane do situace, že nemá žádné přátele mezi nevěřícími.“ Jiný učitel zase řekl, „Jak roste naše vyspělost, tak také klesá naše účinnost ve světě.“

Máme toto na mysli, když hovoříme o bezpečné vzdálenosti - myslíme si, že je křesťanská ctnost nemít žádné přátelské vztahy s bezvěrci? Je-li tomu tak, tak je to tragické, neboť taková izolovanost má ničivé účinky na místní společenství křesťanů a vylučuje komunikaci mezi námi a těmi, kteří bloudí. Křesťané, kteří se drží stranou, kteří neprožívají neustávající příliv lidí, kteří se vymanili z područí temnot, se brzy obklopí svojí vlastní sub-kulturou. Protože se jim nedostává čerstvých zpráv od lidí, kteří právě dorazili z okolního světa, brzy zapomenou, jaké to v tom světě je. Vznikají zvláštní jazykové kódy, způsob chování a komunikační techniky, kterým rozumí pouze zasvěcení. Takové lokální společenství křesťanů potom roste pouze směrem dovnitř. Také se odizolují všem těm, kteří k němu nenáleží. Posleze to dojde do stavu, že tito lidé nejsou schopni komunikovat s obyčejnými občany.

Co tedy je bezpečný odstup? Ježíš odpověděl na tuto otázku v Janovi 17; 17. Požádal svého Otce /v souvislosti s vysláním svých učedníků do světa/: „Posvěť je pravdou - tvé slovo je pravda.“ Posvěť, čili vyber je pro posvátný účel, nebo učíš svatými. V zásadě posvěcení nemá nic společného s

místopisem /t.j. kde jsem/, ale se srdcem /komu náleží/. Bezpečný odstup se udržel v procesu neustálé přeměny a obnovy našich myslí pravdou Božího slova. K tomu je zapotřebí času ztráveného o samotě s ním, když aktivně podřizujeme své myšlení pravdě. Jestliže takováto činnost není součástí našich životů, nebo není-li účinná, pak jsme nedostatečně připraveni na setkání s nevěřícími v rámci tohoto světa. V takovém případě možná izolovanost je přece jenom nejlepším řešením!

VZÁJEMNÝ STRACH

Překážka v upřímných lidských vztazích

Křesťan se obává vlivu bezbožníků. To je na jedné straně oprávněné. „Špatné rozhovory kazí dobré mravy“ /I. Korint'ánům 15; 33/. Na druhé straně to ale oprávněné není. Tento druh strachu je totiž vzájemný. Je faktem, že také nevěřící má strach z křesťana a ani jeho strach vás nemůže překvapovat. „My jsme totiž Bohu jako vonné kadidlo vydychující Krista, a to jak mezi těmi, kteří docházejí spásy, tak i mezi těmi, kdo jdou k záhubě“ /II. Korint'ským 2, 15-16/. Přítomnost křesťanů je připomínkou nadcházejícího Božího soudu. Některé obavy nevěřících jsou oprávněné, jiné zase zcela bezpodstatné.

Ať už se jedná o obavy oprávněné, nebo o obavy bezpodstatné, oboje představují obtížnou překážku na cestě šíření evangelia. Zamyslete se na okamžik. Kdybyste vy sám neměl ani špetku strachu, jaké by bylo vaše svědectví?

Vždyť i neohrožený apoštol Pavel se musel vyrovnávat se strachem. Křesťanům v Korintu řekl, že k nim přichází „se strachem a obavami“ /I. Korint'ským 2; 3/. Žádal Efesany, aby se za něj modlili, aby „bez obav zvěstoval tajemné pravdy evangelia“ /Efesánům 6; 19/. Jeho obavy pramenily z minulosti, kdy zakusil biče, vězení i kameny. Naše obavy jsou více abstraktní, ne však bezpředmětné.

V nevěřícím vzbuzujeme obavy, neboť mu připomínáme skutečnosti, o kterých by raději nepřemýšlel: hřích, smrt a soud. Některé z jeho obav však vznikají jako reakce na výtku, která z nás vyznačuje. Tyto obavy jsou bezpodstatné, neboť žádný z nás není povolán být jeho soudcem.

PŘEKONAT STRACH NEVĚŘÍČÍHO

Křesťané mají sklon hodnotit nevěřícího podle poněkud nahodilých norem přijatelného a nepřijatelného chování. Tyto normy představují směsici jasných příkazů Božích, jako např. „nedopouštěj se cizoložství“, a relativních ctností, které vycházejí z našich vlastních tradic, jako například abstinence.

Nevěřící brzy vycítí, že je posuzován. Někdy se dokonce i omluví za svoje špatné návyky a tak dá najevo, že si je vědom, že se dostal do rukou někoho, kdo je odhodlán ho změnit. Jakmile se začne s posuzováním, veškerá naděje na porozumění je marná.

milují vás. To dělají i výběrčí daní. Nepozdravujte pouze své bratry. To dělá každý. Převzmete iniciativu přátelským chováním a tím, že se budete zajímat o to, co se děje mezi lidmi, kteří vás obklopují.

To není příliš těžké, že ne?

V Lukášovi 14; 12-13 Ježíš vybízí, abychom nezvali k jídlu pouze své přátele a příbuzné. Víme dobře, jak to chodí. Jednou pozveme my je, jednou oni nás. Raději - říká Ježíš - pozvěte chudé, nemocné, mizráky a slepce, kteří vám to nemohou oplatit - dřívě, nežli v den vzkříšení, kdy budou zde, aby vzdali hold vaší věrnosti.

Jinými slovy: buďte pohostinní. Schválně se vymknete ze své každodenní rutiny lidí a míst, v zájmu evangelia. Neznám lepší prostředí pro první kroky evangelizace, nežli je večere v rodině, anebo v klidné restauraci.

Ani to není zvláště obtížné, že ne? Musíme vyjít do světa, abychom navázali spojení s lidmi, kterého je zapotřebí k tomu, aby tito lidé se stali součástí našeho života.

16

KDO SE MÁ KOMU PŘÍZPŮSOBIT?

Abyste se ten druhý cítil jako doma

Překlenout propast v porozumění mezi křesťany a sekularizovanými se musí stát naším hlavním zájmem, chceme-li, aby naše evangelizační práce měla dopad i mimo náš vlastní okruh. Tato potřeba má zásadní význam, a proto jsem se jí zabýval v předchozích šesti kapitolách.

Krátký úryvek z prvního listu svědka Pavla Korintánům to shrnuje do jedné zásady. Tento výňatek se zcela zřejmě týká evangelizace. Ap. Pavel napsal:

„Jsem nezávislý na všech, a přece jsem udělal ze sebe služebníka, abych tak získal větší počet lidí. U židů jsem se choval jako žid, abych získal židy. U těch, kdo jsou pod zákonem, jako bych i já byl pod zákonem - ačkoliv sám už pod zákonem nejsem, - abych získal ty, kdo jsou pod zákonem. U těch, kdo žijí bez zákona, jako bych i já byl na zákonu nezávislý, abych získal ty, kteří žijí bez zákona. U slabých jsem se stal slabým, abych získal slabé. Všem stal jsem se vším, abych stůj co stůj zachránil aspoň některé. A tohle všechno dělám proto, abych zároveň s nimi získal podíl na dobrém evangelia“ /I. Korintánům 9; 19-23/.

Pavel říká, že je zapotřebí, aby se on jako posel přizpůsobil těm, kterým přináší poselství. *Ten, kdo vydává svědectví, se musí přizpůsobit těm, které chce ovlivnit*, nikoliv naopak. Pavel obhajoval své právo na to, aby mohl vystupovat různě vůči různým lidem, neboť znal správnou rovnováhu mezi náležitostí k „tomuto světu“ a mezi „odděleností“ od něho. Aby člověk náležel ke světu, musí mít možnost podílet se na životě těch, kteří jej obklopují. Oddělenost znamená, že toho můžeme docílit, aniž bychom narušili suverenitu zákona Božího ve svém srdci - jinými slovy, aniž bychom se dopouštěli hříchu.

Co znamená v praxi „vystupovat různě vůči různým lidem“? Co pro apoštol. Pavla znamenalo žít jako žid, když byl mezi židy, a pak se změnit a žít jako člověk, který nezná zákon, když se dostal mezi pohany? Znamenalo to, že respektoval zásady a tradice těch, mezi kterými se právě nacházel, a že měl dostatek pružnosti, aby dokázal opustit obyčejně jedné skupiny, když vstupoval do světa lidí, kteří měli odlišné zvyklosti.

Mnohým se to zdálo nesyňchané, ale ap. Pavel byl připraven zaplatit tuto cenu za to, aby mohl plnit svoji úlohu. Vzbuzoval mnohé pochybnosti mezi křesťany i mezi pohany až do své smrti. K tomu, aby se člověk „vydal k pohanům“, je zapotřebí vyspělosti a odvahy.

Jihoameričan, se kterým jsem hovořil o problémech potkávajících tým misionářů, kteří se snažili založit misii v jeho zemi, mi řekl: „Jejich posvěcení je americké. Mám pocit, že se bojím přizpůsobit se naší kultuře, protože kdyby tak učinili, umazali by se od světa. Bojím se „popohanštění“.“

Změnit se je obtížné, zejména jedná-li se o změnu chování. Znamená to podílet se na životě druhých. Znamená to myslet, cítit, rozumět a brát vážně hodnoty těch, které chceme získat.

Vtělení Boží je nám příkladem. Ježíš ponechal stranou svoji slávu, „sám sebe se zřekl ... stal se člověkem ... ponižil se“ /Filipanům 2; 7-8/. Máme tedy je, který „sám byl vyzkoušen ve všem možném jako my, výjma hříchu“ /Židům 4; 15/. Přišel na svět, žil mezi námi a zakusil s námi života tak, jak my jej prožíváme. Pouze hřích mu byl cizí. Do jaké míry bychom se mohli ztotožnit s Bohem, kdyby nebylo došlo k vtělení?

Apotol Pavel kráčet stejnou cestou. Vydal se k nevěřícím, aby je přivedl k Bohu. Věděl však, že jejich cesta k Bohu vede skrze jeho vlastní život. „Sami to můžete dosvědčit“, připomenul Thesaloníčanům, „jak jsme se k vám věřícím chovali svědomitě, spravedlivě a bezvadně“ /Thesaloníčanům 2; 10/.

Ať se nám to líbí nebo nelíbí, způsob, jakým křesťan žije před těmi, které se pokouší obrátit, je pro ně předzvěstí toho, co se stane z jejich života, přijme-li to, co mu sdělujeme. Obvykle se rozhodne přijmout nebo zavrhnout podle toho, co viděl. Já jsem objevil tuto poněkud zneklidňující skutečnost čistou náhodou.

Můj brazilský přítel Mario se mnou studoval Písmo celé čtyři roky, nežli se rozhodl stát se křesťanem. Jako intelektuál, který četl téměř všechny činné západní myslitele od Rousseaua po Kafku, si vytvořil svoji osobní filosofii, která byla v podstatě marxistická, s Bertrandem Russellem coby patronem svatým. Byl politicky činný a byl vůdcem mnoha marxistických akcí. Proč setrval při studiu Písma po celé čtyři roky a proč jsem s ním já vydržel tak dlouho, je nám oběma dnes záhadou. Leč bylo tomu tak.

Jeho život se odehrával ve filosofickém prostoru a tak i naše studium Bible bylo často zaměřeno stejným směrem. Jednoho dne, pár let po tom, co se stal křesťanem, jsme spolu byli zabráni do vzpomínek. „Jestlipak víš, co tehdy způsobilo, že jsem se stal křesťanem?“, zeptal se mne. Samozřejmě jsem si hned vzpomněl na dlouhé hodiny našeho studia Bible, ale odvětil jsem: „Co tedy?“

Jeho odpověď mě zcela překvapila. Řekl: „Vzpomínáš si na to, jak jsem se u vás poprvé stavil? Někam jsme spolu měli jít a já jsem s tebou a s tvojí rodinou jedl polévku. Když jsem tam seděl a pozoroval, jak se k sobě chováte, ty, tvoje žena a vaše děti, ptal jsem se sám sebe, zdali se mně jednou

podatí docílit podobného vztahu s mojí snoubenkou. Když jsem si uvědomil, že odpověď zní „nikdy“, rozhodl jsem se, že se musím stát křesťanem v zájmu svého vlastního přežití.“

Dokázal jsem se rozpomenout na onen večer natolik, abych věděl, že děti se nechovaly zvlášť dobře. Dokonce jsem si vzpomněl, že jsem se cítil zahablen, když jsem je musel napomínat v Mariově přítomnosti.

Mario viděl, že křesťanská víra rodinu stmeluje. Poslední verš Starého zákona hovoří o obrácení „srdce otců k synům a srdce synů k otcům“ /Malachiáš 4; 6/.

Naše rodina si neuvědomovala, jaký dojem jsme na Maria učinili. Bůh použil naši rodinu, aniž bychom si toho byli vědomi. Většina křesťanů si pravděpodobně neuvědomuje většího zdokonalení, kterých v nich Bůh docíluje svým posvěcením.

Máme sklon všimnat si nedokonalostí a nesouladů v našich životech a naše první reakce je odmítnout cizí lidi, kteří by se k nám chtěli přiblížit tak, aby mohli pozorovat, jací doopravdy jsme. A i v případě, že se vidíme objektivně, zkušenost mne poučila, že každý křesťan, který se upřímně pokouší kráčet po cestě Páně, v sobě přes všechny nedostatky nese cosi k obrazu Kristovu. Zdá se, že čím lepší připadáme sami sobě, tím horší se pak jevíme ostatním.

SHRNUTÍ

Nestačí, abychom se jenom náhodně objevili v něčem životě, udělali mu kázání a zase šli po svém. Je zapotřebí jej nějakým způsobem přivést do našeho vlastního světa. Když se nám to nepodaří, tak názor, který si o nás učiní, je tak zlomkovitý, že mu může uniknout celá naše podstata. Neuvidí účinky, kterými se Boží milost projevuje v našem každodenním životě.

K takovému vzájemnému porozumění ale nemůže dojít, dokud se nenaučíme vystupovat různě vůči různým lidem.

Někdy však člověku nezbyvá nic jiného, nežli pracovat sám. Působit izolovaně nebo v malém týmu je předpokladem pro práci apoštola, který se vydává do míst, anebo k lidem, kde křesťanské společenství neexistuje. Pavel řekl, „Snažím se totiž o to a kladu si to za čest, abych nekázal evangelium tam, kde jméno Kristovo je už známo. Nechci stavět na cizích základech“ /Řimanům 15; 20/.

Tato apoštolská či misijní funkce je stále ještě důležitým prvkem v církvi, neboť na světě je stále ještě plno národů a společností, které nestojí na křesťanském základě. Já sám, když píši tyto řádky, žiji v jedné z těchto společností.

Začínat z něčeho je nesmírně obtížné. Není snadné navázat první kontakty. Když se to podaří, je jich jen pár a jsou roztroušeni po různých koncích města. Tito lidé se obvykle navzájem neznají a postrádají jakýkoli pocit jednoty. Brzy však začnou toužit po tom, aby také jejich přátelé a rodiny poznali Krista. Takové přání se často objeví už v prvních dnech jejich duchovního života. Často mne napadlo, zdali Bůh neinspiroje tuto tužbu v srdcích nových křesťanů proto, aby si uvědomili svoji závislost na ostatních lidech. Nový křesťan začne předávat radostnou zprávu ostatním a tehdy si uvědomí, že se potřebuje naučit účinnějšímu způsobu, jak svoje poselství předkládat lidem. Tato potřeba je jednou z hlavních sil, kterými jsou noví křesťané přitahováni k sobě navzájem i k vyrazlejší věřícím.

Toto byl další poznatek, ke kterému jsem dospěl vlastní zkušeností a teprve později jsem objevil, že pochází z Písma.

Před několika lety jsem ještě s dalším spolupracovníkem-pomáhal jedné skupině nových křesťanů, kteří se snažili nalézt způsob, jak předat evangelium lidem, mezi kterými žili. Nebyli pro tuto úlohu nijak připraveni. Nežli se s námi setkali, mnozí z nich nikdy ani neotevřeli Bibli. Jak jsme jim my mohli pomoci ovlivnit jejich přátele?

V takové situaci se zkušenější pracovník často sám vydá za přátele svých známých z řad nových křesťanů. Tento přístup obvykle vede k promarnění příležitosti, která se naskytla, neboť nový křesťan dochází k mylnému uzávěru, že evangelizační činnost je vyhrazena profesionálům. Když zkušený pracovník převezme jeho úlohu, náš čerstvý věřící se uchýlí do ústraní, kde pak setrvá zbytek svého křesťanského života.

Tomu musíme zabránit! Jak ale vést skupinu nových křesťanů, kteří vědí velice málo o účinném obrácení na viru?

Naši odpovědi na tuto otázku bylo něco, čemu jsme říkali „otevřená škola.“ Otevřená škola byla řada šesti seminářů, které se konaly obvykle jednou týdně a byly určeny pro nevěřící. Konaly se v neutrálním, ale osobitěm prostředí, obvykle v němž bytě. Vládla v nich neformální atmosféra - latinsko americká hudba a káva. Nejprve někdo krátce a provokativně pohovořil o jednom z prvků křesťanského poselství, jako na příklad „Kdo je Ježíš Kristus?“ nebo „Co je člověk?“. Potom následovala všeobecná diskuse, při které *jakákoli* otázka byla vítána. Aby diskuse byla živá, zařídili jsme to vždy tak, aby polovina přítomných byli křesťané a polovina nevěřící.

17

SVĚDECTVÍ TĚLA

Abychom se vzájemně doplňovali

Již od samého začátku se Bůh zjevoval světu zejména skrze lidi, jak jsme již ukázali. Nejprve zde byl Izrael, který se během několika generací proměnil ze zotročeného lidu v národ nevýslovné krásy. Později Bůh vybudoval svoji církev, když vyděšenou skupinu sto dvaceti učedníků ukrytých v jeruzalémském domě přeměnil ve vyjímečné lidi, jejichž pouhá existence znamenala převrat v historii světa.

Bůh vždy používal lidí k tomu, aby dávali zaznít jeho hlasu a tak tomu zůstane i v budoucnosti. Tato skutečnost má veliký význam pro náš vlastní koncept evangelizace i pro způsob, jakým vydáváme svoje svědectví.

Co to znamená v praxi? Je možno vyvodit dva základní poznatky. První z nich se týká svědectví křesťanského společenství, druhý je princip těla.

SVĚDECTVÍ KŘESŤANSKÉHO SPOLEČENSTVÍ

Ve své knize „Církev na konci dvacátého století“ Francis Schaeffer píše: „Církev obklopená odumírající kulturou musí být církví milující. Jak se však tato odumírající kultura dívá na nás? Ježíš řekl: „Svět pozná, že jste moji učedníci podle toho, jak se budete navzájem milovat.“ Uprostřed našeho světa, uprostřed kultury, která dožívá, Ježíš dává světu právo. Svoji autoritou dává světu právo soudit, zdali vy a já jsme vskutku obrození křesťané, podle lásky, kterou projevíme vůči všem ostatním křesťanům.“

Ježíš se modlil „ať všichni jsou jedno... Otče... aby svět uvěřil, že Ty jsi mne poslal“ /Jan 17; 21/. Ve svém komentáři k těmto veršům Schaeffer píše: „Ježíš zde ukazuje, že nemůžeme očekávat, že svět uvěří, že Otec poslal Syna, že Ježíšova prohlášení jsou pravdivá, a že křesťanství je pravdivé, pokud neuvidí, že jednota opravdových křesťanů skutečně existuje.“

Získat ztracené je daleko obtížnější pro křesťana, který pracuje osaměle, či oddělen od ostatních věřících. I když se mu podaří jasně ukázat plody Ducha, ti, které se pokouší získat, často necítí plný dopad jeho svědectví jenom proto, že je ojedinelé. Je snadné mávnout rukou nad izolovaným jednotlivcem: „Pochází z neobvyklých podmínek“, nebo „je to zvláštní člověk“. Avšak když se jedná o kolektiv věřících, pak společný jmenovatel, kterým je Duch svatý, je všem zřejmý. Potom jejich kolektivní svědectví je nezvratné.

Aby naši noví křesťané vytěžili z otevřené školy co nejvíce praktických zkušeností, pomohl jsem některému z nich, aby se připravil věst diskusi. Přítomní věřící byli vyzváni, aby se vystříhali oněch „šach-matových“ otázek, které křesťané dovedou někdy klást.

Naše otevřená škola měla úspěch - takový úspěch, že jednoho dne za mnou přišel Osvaldo a řekl: „Rozhodl jsem se, že už žádné své přátele do téhle školy zvat nebudu. Z každého, kdo přijde, se stane křesťan. Mám pocit, že se otevřená škola stává jakousi mojí protézou. Nemám možnost naučit se obracet lidi na víru sám.“

Nevěděl jsem, jak na to Osvaldovi odpovědět, ale začal jsem sledovat pozorněji, co se děje. Čím dosáhla otevřená škola takové účinnosti? Nemohlo to být jejím obsahem, neboť úvodní proslovy byly často dosti slabé. Ani diskuse nebyly zvlášť vynikající. Můj kolega i já jsme se dohodli, že budeme mluvit co nejméně. A tak jsme často byli svědky toho, jak nevěřící v diskusi vítězí nad našimi přívrženci. Avšak slyšeli jsme od svých hostů stále znova a znova tu samou věc: „Nikdy jsem se ještě nesetkal s takovými lidmi jako zde - líší se od každého, koho jsem kdy poznal.“ Konečně, když už jsem to slyšel několikrát, jsem pochopil. Lidé v otevřené škole reagovali především nikoliv na to, co *slyšeli*, ale na to, co *viděli*. Nikdy před tím se nesetkali se skupinou či buňkou křesťanů.

A pak už jsem začal chápat i další souvislost. Jak přišel Osvaldo na to, že by byl schopen evangelizovat samojediný? Nepochybně to měl ode mne. A jak jsem na tuto myšlenku přišel já?

Bůh nikdy neměl v úmyslu, aby evangelizace byla individualistická činnost. Je v souladu s Písmem, aby úsilí každého jednotlivce bylo zařazeno do rámce kolektivní snahy křesťanského společenství. Křesťanské společenství říká: „Pohled na nás. I ty se můžeš stát takovým. I ty máš naději.“ Je možné vysvětlit a odvrhnout osamoceného jednotlivce, je však nemožné vyvrátit kolektivní svědectví. Apoštol Jan řekl: „Boha nikdo nikdy nespátřil. Milujeme-li se navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska je v nás přivedena k dokonalosti“ /I. Janův 4; 12/.

PRINCIP TĚLA

Evangelizace na sebe obvykle bere jednu ze dvou forem. Buďto se jedná o hlásání před množstvím lidí, anebo o osobní svědeckou výpověď. Obě tyto formy jsou na místě, avšak představují pouze malý zlomek možností, které jsou nám k dispozici. Obě tyto formy vylučují většinu křesťanů. Veřejné hlásání evangelia může v jednotlivci potlačit jeho smysl pro odpovědnost za to, aby se stal žijícím svědectvím evangelia. Naopak zase, při osobní evangelizaci je křesťan obvykle nucen učit se pouze z vlastních chyb. A mnozí křesťané nepocítují, že by měli vlohy pro tento druh činnosti.

Náš pokus o získávání ztracených se obvykle omezí na to, že je opatříme trochou základní výbroje, někdy uspořádáme krátký evangelizační kurs, zařetíme a nakonec odejdeme a zanecháme je na pospas výčitkám svědomí. Neexistuje nějaký jiný, trvalejší a praktičtější způsob, jak by se průměrný křesťan mohl podílet na evangelizaci?

Nový zákon uvádí jako nejdůležitější poučení o církvi skutečnost, že církev je tělo, žijící organizmus, jehož prvky musí žít neustále ve vzátnu vzájemné závislosti /Viz I. Korintským 12, Efesanům 4 a Římanům 12./ Má-li tato skutečnost nějaké praktické uplatnění, pak jej musí mít zejména tam, kde se jedná o evangelizaci.

Mnoho bylo řečeno i napsáno o objeovování a využívání našich duchovních darů. Otázku „K čemu mám schopnosti?“ je obvykle obtížné zodpovědět. Jak na ni můžeme najít odpověď? Je lepší ptát se „Co mohu udělat?“. Na tuto otázku si může odpovědět každý. Když se soustředíme na to, co jsme schopni dělat, budeme také schopni zodpovědět původní otázku. Objevíme své schopnosti v akci!

Kolikrát jste slyšeli, jak někdo řekl: „K evangelizaci vlohy nemám!“ Technicky vzato žádný takový talent neexistuje. Nikomu nebyla dána schopnost evangelizovat. Někteří lidé však mají vlohy, díky kterým dokáží evangelizovat velice účinně. I. Korintským 12; 4-6 popisuje různé úlohy a různé schopnosti, které se vyžadují.

Díváme-li se na evangelizaci jako na kolektivní úlohu, brzy objevíme, že prakticky každý duchovní dar, který posiluje naše společenství, má také svoje místo při získávání ztracených. Je tomu tak proto, že získávání ztracených je neoddělitelné od zdokonalování křesťanského společenství. Jedno nemůže existovat bez druhého. K evangelizaci jako k funkci společenství dochází, když se pár učedníků spojí, dá dohromady své schopnosti a zdroje a začnou se pokoušet dojit ve světě slyšením pro svoji zvěst. V takovéto situaci jejich dary - ať už jsou jakékoliv - mohou být využity. Ať je vaší silnou stránkou pohostinnost, organizační talent, hovornost, schopnost hluboce se modlit, vaření, znalost Písma, vyučování, všechno se dá při evangelizaci použít. Váš dar - vaše schopnosti, nadání a zájmy - pomůže při budování společenství a také při stavbě mostů porozumění mezi vámi a nevěřícími. Začněte s tím, co máte. Na své cestě získáte další schopnosti, o kterých se vám dnes ani nesní.

Před několika roky pět mladých inženýrů promovalo ze stejného ročníku university v Curitiba v Brazílii. Všichni byli novými křesťany a každý z nich dosáhl jiného stupně úspěšlosti. Společně se rozhodli odejít do Sao Paula, aby tam pracovali pro Boží království.

Sao Paulo je město se čtrnácti miliony obyvatel, mezi nimiž jsou křesťané zastoupeni jen minimálně. Je to jedno z nejpotřebnějších měst na zemi. Ani jeden z těch pěti neměl zaměstnání, když si společně našli byt. Dali své peníze dohromady. Ty jim ale brzy došly. Konečně, když už začínali skutečně hladovět, jeden z nich našel práci. Z nich všech byl křesťanem nejkratší dobu. Uplynulo šest týdnů. Začali všichni žít z jeho platu. Uplynulo dalších

jedenáct měsíců, nežli i poslední z nich, Evlasio, našel zaměstnání. Byl jako křesťan mezi nimi nejdospělejší a byl to on, kdo jako první začal organizovat jejich výpravu.

Žádný z nich o evangelizaci moc nevěděl. Žádný z nich nebyl zkušeným učitelem Písma, ale to málo, co se naučili, když se ocitli pohromadě, jim stačilo. Začali rozšiřovat evangelium mezi svými novými známými a kolegy. Tak se zrodila nová skupina křesťanů.

Efesánům 4; 11-12 jasně ukazuje, že funkcí vůdců /t.j. apoštolů, proroků, evangelistů, pastýřů a učitelů/ je, aby připravili lidi na úkoly, které mají plnit. Musíme si uvědomit, že svůj podíl na těchto úkolech má každý křesťan. Nikomu není určeno být pouze divákem, neboť každý talent se k něčemu hodí, je-li používán ve spojení s talenty ostatních lidí. Tehdy teprve lze docílit toho, co by se jinak zdálo nemožné. Evangelizace není vyhrazena těm, kdo se specializují na hlásání evangelia. Dohromady můžeme docílit věcí, které by byly beznadějně, kdybychom se o ně pokoušeli každý sám.

Snad nejjednodušším a nejsnáze napodobitelným příkladem toho, o čem jsme právě hovořili, je studium Písma v našem vlastním bydlišti. Čeho je k tomu zapotřebí? Je třeba být všímavým a pozorným sousem. Znamená to být připraven pozvat lidi do svého obydlí. Člověk musí znát zájmy a potřeby lidí, které zve. Člověk musí být ochoten vést diskusi o Písmu. Někdo musí vzít na sebe práci a odpovědnost spojenou s udržováním skupiny pohromadě a péčí o její vývoj. Když se skupina příliš rozroste, někdo si musí uvědomit, že je na čase ji rozdělit a založit přidruženou skupinu. A to je všechno! Představte si jen, co by se stalo, kdyby se každý z nás podílel na práci tohoto druhu.

To, co jsme právě popsali, se velice podobá základním formám práce během prvních tří století historie církve. Křesťané byli pronásledováni a proto nemohli pracovat otevřeně. Nebyly kostely. Museli se spokojit s vlastními domovy a jinými budovami /viz Římanům 15 a 16/. Někdy mne napadá, že církev možná ztratila nějaký důležitý rys, když jsme ji vytrhli ze svých obydlí, krámků, dílen a umístili je ve zvlášť pro ni vystavěných budovách. Přestaly působit požadavky na trvalý růst vůdců, které struktura malých buněk vytvářela. S upevněním církevních forem se snížilo břemeno odpovědnosti, které spočívá na průměrném křesťanovi. Tohoto břemene však je nám zapotřebí. Církev měla být podobna partyzánské armádě, spíše nežli mocné pevnosti.

UZÁVĚR

Bůh každému z nás osobně ukládá, abychom použili všech svých schopností a všech prostředků, které jsou nám k dispozici, k získání těch, kteří byli ztraceni. To však neznamená, že by evangelizace musela být práce pro jednotlivce. Evangelizace je také skupinová úloha. Málokterý z nás může svoji povinnost splnit bez spolupráce ve skupině a bez prostředků, které získáme, když se spojíme s lidmi, kteří jsou naplněni stejným duchem,

18 TŘI SOUČASNĚ PŮSOBÍCÍ VLIVY

Život, tělo a svědectví slova

Můžeme očekávat, že nás Bůh použije jako pomocníků ve svém úsilí o to, aby se s ním lidé usmířili, třemi různými způsoby:

Skrze svědectví našich životů

Skrze svědectví těla

Skrze svědectví slova.

SVĚDECTVÍ ŽIVOTA

V minulých kapitolách jsme uvedli, že vydávat křesťanské svědectví našim životem znamená vtělit evangelium do života, který žijeme. Náš život se musí podobat životu Kristovu, když jednáme s ostatními lidmi - naplnění milostí a pravdou. Znamená to, že náš přístup k lidem má být záchranný.

Před dvaceti lety jsem zaslých následující poznámku z úst Dr. Boba Smitha, Bohu oddaného a studenty milovaného profesora na Bethelově fakultě v St. Paulu v Minnesotě. Tato okrajová poznámka mi utkvěla v paměti a trvale mne poznamenala. Smith se právě vrátil po dvou letech vyučování na Středním východě a byl naplněn dojmy se svého styku s muslimy. Popsal, jak byli lidé překvapeni, kdykoliv vůči nim projevil osobní zájem či přátelství. Nakonec dodal: „Víte, 90 procent evangelizace je láska“.

To jsem nevěděl! Jako hladový mladý křesťan jsem v té době byl posedlý touhou po úspěchu a evangelizace pro mne byla prostě činnost, ve které jsem tohoto úspěchu chtěl dosáhnout. Lidé, kterých se to týkalo, mi připadali spíše jako předměty, které bylo třeba zachránit, nežli jako opravdové osobnosti. Šlo mi o výsledky a neměl jsem dost času na to, abych jej mohl marnit tím, že bych někoho miloval.

Dr. Smith však měl pravdu. Apoštol Pavel řekl: „Kristova láska nás přivedla k tomu, že jsme si udělali tento úsudek: Jeden umřel za všechny“ /II. Korint'ánům 5; 14/. Všimněte si zdroje té lásky, která inspirovala Pavla. Byla jí láska Kristova. Kristova láska byla zase obrazem lásky Otcovy. Bůh stojí na počátku. „My milujeme, protože on napřed miloval nás“ /I. Janův 4; 19/. Toto je svědectví života.

Musím přiznat, že jsem se nedočkál mnoha trvalého ovoce evangelizace, dokud jsem nezačal rozumět, jak důležitá je tato pravda a dokud jsem ji nezačal používat v praxi.

SVĚDECTVÍ TĚLA

Uvažovali jsme také o tom, jaký kolektivní účinek může mít skupina křesťanů na nevěřící. Už samotná skutečnost, že taková skupina existuje a s ní i jedinečná schopnost milovat se navzájem, je pro svět důležitou zprávou. Je svědectvím o pravdivosti našeho poselství: že jsme lidé skutečně proměnění; že Ježíš byl vskutku vyslán Otcem; a že je naděje pro každého.

Avšak chceme-li, aby lidé tohoto svědectví naslouchali a aby se podle něho řídili, je nutné, aby členové těla Kristova rozuměli, že jsou ve světě k vůli světu. V tom spočívá svědectví těla.

SVĚDECTVÍ SLOVA

Nedostaneme-li se za první dva způsoby, pak naše svědectví bude neúplné. „Jak v něj mohou uvěřit, když o něm ještě neslyšeli? Jak o něm však mohou uslyšet bez hlasatele?... Jak milý je příchod těch, kdo přinášejí radostnou zvěst“ /Římanům 10; 14-15/.

Abychom mohli komunikace být úplný, je třeba, aby to, co lidé vidí, bylo také vysvětleno slovy. „Jak bych mohl rozumět, když mě nikdo do toho neuvědomí?“ zeptal se Etiopian Filipa /Skutky 8; 31/. Músíme o své víře hovořit.

DĚLAT TŘI VĚCI NAJEDNOU

Bylo by snadné získat dojem, že doporučuji časový sled činnosti - že je třeba nejprve věnovat určitý čas navazování osobního přátelství, abychom později dotyčného mohli seznámit se svými křesťanskými přáteli, takže nakonec mu můžeme něco sdělit. Kdyby čtenář dospěl k podobnému uzávěru, nevedl jsem jej jinam, nežli do neproduktivní pasti.

Protože smíme očekávat, že nás Bůh použije všemi třemi způsoby zároveň, tyto tři vlivy - náš život, skupina spřízněných duší, ke které patříme, a naše slova - musí pokračovat tak dlouho, dokud osoba, kterou se snažíme dosáhnout, nepozná Krista a nepřidá se k jeho následovníkům.

Žádný z těchto nástrojů sám o sobě nestačí. Nedostatký němeho svědectví jsou očividné, avšak svědectví výlučně verbálního charakteru je stejně nedokonalé. Takové svědectví je neosobní, i když k němu dochází na úrovni jednotlivce. V prvním listu Tesaloníčanům /2; 8/ Pavel napsal: „Takovou příchýlnost jsme k vám cítili, že bychom vám byli nejraději nejen odevzdali Boží radostnou zvěst, nýbrž i vlastní život za vás dál.“

Všechny tři vlivy tedy musí působit najednou. Který z nich má přijít jako první, to záleží na situaci; já jsem však zjistil, že mám potřebu hovořit o své

vítě velice brzy. Shledal jsem, že čím déle to odkládám, tím je to obtížnější. V přátelském vztahu se vyvinou formy, které se později obtížně mění. Není třeba, abychom toho na počátku řekli příliš; často stačí pouze „ukázat vřáčku“.

Když začínáme se svědecktím slov, je třeba abychom uplatnili zbývající dva vlivy při nejbližší možné příležitosti.

Larry byl sekularizovaný člověk, existencialista, který žil v okrajové anti-kultuře. Právě jsme se přistěhovali z jiného města ve Spojených státech a já jsem se s ním seznámil na „mejdanu“, na který jsme byli pozváni brzy po našem příjezdu.

Vysvětlil jsem mu, že jsme ve městě cizinci, a tak že známe velice málo lidí. Řekl jsem, že mám ve zvyku scházet se s přáteli ke studiu Písma, ale v novém bydlišti k tomu nemám příležitost, a že mi to chybí. A že bych mu byl zavázán, kdyby se se mnou sešel k tomuto účelu. Odpověděl, že v Boha nevěří a o Bibli že nic neví, ale jestliže mi to pomůže, tak to rád se mnou zkusí. Byl to typ člověka, jehož mám rád, a to jsem mu také řekl. A tak jsme se domluvíli, kdy se zase sejdem.

Začli jsme jako dva cizinci studující Písmo, brzy však mezi námi vyrostl těsný, avšak neformální vztah. Chodili jsme spolu jíst, hráli jsme tenis, lyžovali. Mezitím jsem dal dohromady několik dalších přátel a známých, kteří se k nám připojili.

Larry se prokousával skrz evangelia a skrz tvrzení v nich obsažená. Narážel na množství intelektuálních problémů i na odpor své vlastní vůle. Důležitost lásky v lidském vztahu je kritická v okamžicích, kdy jednotlivec prochází těmito vnitřními boji. Přírodným nutkáním nevěřícího v této etapě je snažit se utéci před poselstvím Písma - utéci od něho co nejráději. Duch svatý tak používá těchto vlivů, aby nevěřící zůstal vystaven vlivu Písma.

A to se také stalo Larrymu. Tři vlivy - svědeckví života, svědeckví kolektivní a svědeckví slova - působily bok po boku tak dlouho, až bylo zřejmé, že se z Larryho stal křesťan. V tomto případě došlo k navázání kontaktu slovní formou.

KDY JE TŘEBA MLUVIT

„Mějte v srdci posvátnou úctu ke Kristu jako k Pánu a buďte stále připraveni obhájit se před tím, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje“ /1. Petrův 3; 15/. „Vůči těm, kdo nejsou křesťané, chovejte se rozvážně a hledte v té věci využít vhodné příležitosti. Vaše řeč ať je vždycky laskavá, plná závazných průpovědí. Pak budete umět dát každému správnou odpověď“ /Kolosanům 4; 5-6/.

Budou-li naše životy obrazem Ježíše Krista, tak tato skutečnost nezůstane nepovšimnuta. Naši přátelé a známí nám začnou klást otázky, ve snaze porozumět tomu, co v nás vidí. Tyto otázky jsou obvykle nepřímé a

zaobalené. Jen zřídka se vás někdo zeptá, „Proč jste takový, jaký jste?“

Místo toho, otázka může být vyjádřena ve formě stížnosti na vlastní ženu, nebo nářku nad zlobivými dětmi. Anebo jako výbuch zklamání, cynismu, či pocitu provinilosti. Často i výsměch, kterého se vám dostává pro vaši víru, je pouze neohrabaný pokus donutit vás, abyste otevřel své srdce!

Proto se musíme naučit nejenom dávat odpovědi, ale také rozeznat tyto nepřímé otázky. Musíme se naučit poslouchat. Zpočátku mineme bez povšimnutí většinu otázek, které jsou nám určeny, anebo si je uvědomíme o hodinu či o den později, když už je příliš pozdě. Marné si potom vyčítáme svoji necitlivost.

Darson Trotman, zakladatel „Navigátorů“, podotkl, že není možné mít vždycky připravenou odpověď na každou otázku, se kterou se můžeme setkat. To je pochopitelné. Avšak nesmíme se nechat nachytat na stejnou otázku podruhé. Jinými slovy řečeno, když zinteskámě příležitost, anebo když dáme chabou odpověď, měli bychom přemýšlet o tom, co se stalo a vyzkoušet si, co jsme měli říct a co se mělo stát v dané situaci. Jestliže neznáme správnou odpověď, pak je nutné, abychom ji hledali.

Budete překvapeni, až poznáte, jak daleko lépe budete potom schopni plnit příkázání, obsažená v prvním listu Petrově 3; 15 a v listu Kolosanům 4; 5, 6.

NEŘÍKAT PŘILÍŠ MNOHO

Snadno podléháme extremismu. Buďto neřekneme nic a necháme příležitost utéct, anebo řekneme příliš mnoho a lidí tak odpudíme.

Není vždycky správné ani vhodné ztrávit mnoho času vysvětlováním celého poselství. Je lepší říct jen tolik, kolik je zapotřebí k tomu, abychom připravili příznivější příležitost, například společnou večeři či oběd.

A co má dělat mladý křesťan, anebo ten, kdo se neumí dobře vyjadřovat? Jak mohou oni vyjádřit poselství slovy? Není to tak těžké. Samařská žena dokázala říct pouze: „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Snad je to Mesiáš?“ /Jan 4; 29/.

Onďřej šel za svým bratrem Šimonem-Petrem a řekl: „Nalezli jsme Mesiáše“ /Jan 1; 41/, a přivedl jej k Ježíšovi.

Filip potkal Natanaela a řekl mu: „Našli jsme toho, o kterém psal Mojžíš.... Je to Ježíš, ... z Nazareta“ /Jan 1; 45/. Natanael mu namítl: „Může z Nazareta vzejít něco dobrého?“ Ale Filip mu odpověděl jednoduše: „Pojď a podívej se!“ /Jan 1; 46/.

Nalezli jsme Ježíše, pojdte a podívejte se. To jsou slova, s kterými vítězíme, slova, která snadno dokáže vyslovit kdokoliv. Často si splnění své úlohy pouze znesnadňujeme, když se snažíme k nim ještě něco dodat.

Když jsme se vrátili do Curitiba po sedmiměsíční dovolené, zjistili jsme, že Henrinuův podnik zbankrotoval, on sám, že se rozvedl a opustil město.

Naposledy jsme se s Henrinuem setkali v Porto Alegre v roce 1971. Jeho druhá kariéra i druhé manželství se rozpadaly. Když jsem s ním hovořil, řekl: „Ani nevíš, jak blízko jsem tehdy v Curitiba byl tomu, abych se stal křesťanem!“

Henrinue se pokoušel žít křesťanským životem, aniž by se stal křesťanem, a já jsem se snažil mu v tom pomoci. Jaká marnost! Henrinue se rozhodl stát se křesťanem, ale já jsem mu nepomohl založit víru na pevném základu. Následkem toho jsme pak oba ztrávili dva roky tím, že jsme udržovali zájmy čehosi, co vlastně neexistovalo.

Musíme si dát pozor, aby víra byla založena na jediném jistém základu, na skále živého slova Božího, vtěleného a psaného /viz Efesanům 2; 20/. Víra nemůže spočívat na něčem jiném; jinak se poplete s prvky jiných náboženství nebo pohanskými či humanistickými předsudky. Bůh, nikoliv my, klade podmínky pro naše sblížení s ním.

Jak je snadné přeskocit důležité principy s pomocí několika prázdných frází, vynutit molitbu nebo jiný skutek, který lze vykládat jako „rozhodnutí“ a jít o dům dál s pýchou nad dosaženým úspěchem. Jedním z nejtěžších úkolů misionáře je rozlišit, zdali ti, kterými se zabývá, skutečně uvěřili v Ježíše Krista, nebo zdali pouze následují misionáře samotného. Někdy to trvá celou generaci, nežli se podaří zjistit, že došlo k takové změně.

Kdekoliv tedy dochází k evangelizaci, je nutné, aby se ten, kdo podává svědectví, snažil docílit opravdové odpovědi. Povrchní, i když dobře míněná konverze, celý proces spíše sabotuje. Henrinue udělal všechno, o čem jsem mu řekl, že je zapotřebí ke konverzi. A tak jsme pak oba předpokládali, že u něho došlo k duchovnímu obrození, což se však ve skutečnosti nestalo. Výsledkem je pak buďto situace zcela nepochopitelná těm, kdo se v ní octnou, a nebo - jako v našem případě - všeobecné zklamání.

Když někdo přijme naši nabídku a očekává slíbené blahodárné účinky, které se nikdy nedostaví, konečným výsledkem bude - s největší pravděpodobností - zklamání.

Když jsme ještě žili ve Spojených státech, pokoušel jsem se nabídnout evangelium našemu nejbližšímu sousedovi. On však odpověděl: „Hrome, vždyť mě už spasil třikrát“. Zkusil to, nefungovalo to, tak se pustil do něčeho jiného.

Jak se tomu dá zabránit?

ROZHODNUTÍ

Tři prvky lidské osobnosti se podílejí na rozhodnutí stát se křesťanem. A koneckonců na jakémžto rozhodnutí? Tyto tři prvky jsou cit, rozum a vůle.

Co se stane - ku příkladu - když se mladý muž seznámí s dívkou? Mladík si řekne: „S tou bych se chtěl oženit“. A dívka: „Toho bych si vzala ráda“. A v tu chvíli by byla svatba - kdyby pouze rozhodovaly city. Avšak rozum se vloží do hry a vyjádří pochybnosti o impulsivní citové reakci. Hodíme se k sobě? Jaká ona doopravdy je? Jsem schopen ji uživit? A tak oba dojdou k uzávěru, že bude lépe nějaký čas počkat a zodpovědět několik otázek, dříve nežli se vydají dále. On nakonec dojde k přesvědčení, že dívka je stejně krásná uvnitř jako na povrchu. Nyní i jeho rozum zaujímá k manželství stejné stanovisko jako jeho city.

Dosud však nedošlo ke konečné a nejtěžší volbě - k volbě vůli. Ta mu zastoupí cestu k ní s otázkou: Chci se vzdát svého způsobu života a přijmout jiný? A co moje svoboda - stojí to za výměnu? A co zvýšená odpovědnost - jsem ochoten ji na sebe vzít? Ke svatbě dojde teprve tehdy, až se vůle s konečnou platností přidá k souhlasu citů a rozumu. A právě tak je to i s cestou ke Kristu.

Není právě toto poselství, které nám přináší podobnosti o rozséváči?

Když někdo slyší slovo o Království a nechápe, přijde zloduch a obere ho o to, co bylo v jeho srdci zaseto: to je ten, u kterého bylo zaseto na kraj cesty. Na skalnatou půdu bylo zaseto u toho, kdo slovo slyší a hned je s radostí přijímá, nenechá však, aby v něm zapustilo kořeny, ale je chvílkový. Když pak nastane pro to slovo soužení nebo pronásledování, hned odpadne. Do trní bylo zaseto u toho, kdo to slovo slyší, ale světské starosti a záliba v bohatství to slovo udusí, takže zůstane bez užítku. Do dobré půdy bylo zaseto u toho, kdo to slovo slyší a chápe, takže přináší užitek, a to jeden stonásobný, druhý šedesátinásobný, jiný třicetinásobný. /Matouš 13; 19-23/.

Rozdílná reakce je způsobena rozdíly v půdě, nikoliv v semenu. Čtyři druhy půdy. Čtyři různé reakce.

1. *Semeno zaseté na okraj cesty.* Cesta byla tvrdá. Nebylo na ní dosti volné prsti, aby mohlo dojít k citové reakci. Všichni známe podobné lidi. Nevšímaví, nemají zájem o duchovní otázky. Získat takové lidi je nejtěžší. Mohou to být kultivovaní a laskaví lidé, ale slovo Boží jim do srdce nepronikne. Jejich jedinou nadějí je, že Bůh naruší jejich skořápku a tak zkyprí půdu a připraví ji k tomu, aby se semeno mohlo dostat dovnitř. U lidí tohoto druhu je nejlepší začít molitbou. Bůh změkčí jejich tvrdost v odpověď na naše molitby. Stalo se to mnohokrát před mýma očima a vždycky to byl mocný zážitek.

2. *Skalnatá půda.* To je člověk, který naslouchá a zpočátku i přijímá slovo Boží s radostí. Reaguje citově, ale chybí mu správný základ pro víru, a tak jeho reakce je pomíjivá. Co se stalo? Tito lidé o věci přemýšlejí teprve potom, když už učinili rozhodnutí. Mají pochybnosti o tom, co udělali a stydí se za svoji lehkověrnost či nerozvážnost. Často se pak vyhybají těm, kdo je přivedli k jejich rozhodnutí.

V takových situacích podobnosti vysvětluje, nedošlo k pravému porozumnění. Rozum nebyl přesvědčen, že rozhodnutí, ke kterému došlo,

vydrží důkladný test. K vůli něčemu ten člověk nebyl mentálně připraven odezdat se trvale Kristu.

3. *Některé semeno zapadne do trní.* Tam také vyklíčí. Zdánlivě to vypadá dobře. Určité tentokrát má život šanci! Nepovšimnutá zde však leží ještě jiná setba. Jsou to „životní problémy“ a „svody bohatství“. Jsou to i jiné zájmy a ambice. Vůle je obřížena jinými závazky, které postupně udusí v člověku jeho reakci na evangelium.

Proč se vůbec takový člověk rozhodl stát se křesťanem? Možná, že k rozhodnutí dospěl prostě proto, že nemohl přijít na další argumenty proti evangelium. Nedokázal si už vymyslet žádný důvod, proč se nemá stát křesťanem - i když se jim ve skutečnosti stát nechtěl. Vyvrátit argumenty proti evangelium obvykle není nic těžkého. Často se stane, že když se někdo dostane do této situace, řekne prostě: „Vyhrál jste“. Poddá se pravdě, ale neodevzdá svůj život Kristu. Jeho vůle zůstává nedotčena.

Zamysleli jste se někdy nad tím, jak snadné bylo pro Pána Boha dokázat svoji existenci všem lidem na světě? Anebo Ježíš - proč se alespoň jednou poté, co vstal z mrtvých, nevrátil do chrámu v Jeruzalémě, aby tam promluvil a postavil se tváří v tvář těm, kteří jej tři dny před tím zabili? Místo toho se spokojil s tím, že navštívil ty, kteří v něj už stejně věřili. Kdyby se byl vrátil do chrámu, celý svět by byl musel uznat, že on je Mesiáš. Proč to neudělal? Myslím si, že proto, že nestál o druh odpovědi, který by byl podněcen takovým činem. Svět by byl musel kapitulovat před jeho svrchovaností proti své vůli. Nebyla by v tom ani víra, ani láska, pouze zdráhavé uznání pravdivosti jeho poselství.

Přijde den, kdy to, co jsem právě popsal, se stane skutkem. To ale bude den soudu. Jsou lidé, kteří se rozhodnou stát se křesťany a při tom trvají na tom, že jejich vůle musí zůstat nedotčena. Domnívají se, že je to možné. Je to však vyloučeno. K Bohu přicházíme tak, jak on si přeje, anebo vůbec ne.

Během tří a půl roku své veřejné činnosti zažil Ježíš období velké popularity. Zástupy lidu ho sledovaly všude. Líbilo se jim to, co říkal. Fascinovaly je jeho zázraky. Chtěli jej učinit králem. Podle vnějšíkových měřítek měl Ježíš velký úspěch. Na něj však tato reakce nečinila žádný dojem. Úmyslně je oslovil řadou kritických výroků, které se jich nepřijemně dotkly a obrátily je na cestu domů /viz Jan 6; 25 - 66/.

O co se jednalo? Lidé za ním chodili z nesprávných důvodů. Řekli jim, že nejsou-li ochotni akceptovat jej jako jediný zdroj věčného života, nemají s ním nic společného. Ačkoliv se jim Ježíš líbil, nebyli ochotni přenechat mu klíčovou úlohu ve svých životech. A tak, dotčení jeho požadavky, odešli pryč.

Největší překážkou osobní vůle je vždycky vůle. Je tomu tak proto, že vzpoura proti Bohu je základním problémem člověka už od okamžiku jeho pádu. Satan řekl Evě: „Budete jako Bůh“ /Genesis 3; 5/. To byla lákavá nabídka! Vzpoura znamená trvat na tom, že budu sám sobě bohem /viz Izaiáš 53; 6/.

Bůh je však omezen v tom, co může dělat se vzpurným jednotlivcem. Stvořil nás tak, že nám nemůže vzít svobodu volby. Tato skutečnost se odráží ve výzvě, se kterou se Bůh obrátil na svůj lid: „Proč byste chtěli zemřít, izraelský dome? Vždyť nemám zálibu ve smrti toho, kdo má umřít..... Obratíte se a budete žít“! /Ezechiel 18; 31 - 32/.

Naše práce s lidmi, kteří nás obklopují, často vychází z předpokladu, že neznalost je hlavní překážkou víry. Překážka to je, ale jenom druhořadá. Představte si, jak snadné by bylo obrátit na víru vaše město, kdyby se jednalo jenom o informování nevědomých! Spása však znamená poddat se Kristu. Žádná jiná cesta k ní nevede.

4. *Čtvrtá půda je dobrá půda.* „To je ten, kdo uslyší slovo a porozumí mu.“ Víme, že on je dobrá půda, neboť on je půda úrodná. Kde je úroda, tam je také život.

Jak poznáme, že se vytvořil duchovní život? Jak poznáme, že se narodilo dítě? Život se sám hlásí ke slovu. Stát se křesťanem je to samé, jako obdržet dar Ducha svatého /viz Řimanům 8; 9/.

Copak je možné, aby Tvůrce všeho co je, ten, kterému náleží veškerá moc a moudrost, vklouzl do života a zůstal zde nepovšimnut? Důkaz duchovního života nespočívá pouze v tom, že někdo je schopen správně odpovědět na otázky. Spočívá v projevech plodů Ducha: „láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrota, věrnost, tichost, zdrženlivost“ /Galatanům 5; 22-23/.

A z téhož zdroje pramení i jistota spásy nového křesťana. „Podle toho poznáme, že v nás zůstává: podle Ducha, kterého nám dal.“ /I. Janův 3; 24/.

20

DYNAMIKA KONVERZE

Křesťan, Duch svatý a Písmo

Došli jsme tedy k uzávěru, že hlavní překážka ve víře není nevědomost, ale vzpoura. Je-li toto pravda, musí to znamenat, že prostředky, kterých Bůh používá, aby si lidi přiblížil, tuto vzpouru přemohou. Jak jsme již viděli, Bůh ovlivňuje národy a skrze různé okolnosti a události připravuje lidi k přijetí svého poselství. Mimo to má Bůh k dispozici ještě další nástroje: Ducha svatého, Písmo a křesťany. To jsou tři hlavní prostředky, které Bůh používá v díle usmíření.

V předchozích kapitolách jsme se zabývali tím, jak Bůh používá křesťana třemi různými způsoby - skrze svědectví jeho života, skrze svědectví křesťanského kolektivu a skrze svědectví slova, které jednotlivci vydávají. V této kapitole se budeme zabývat dalšími dvěma nástroji: Duchem svatým a Písmem.

DUCH SVATÝ

Potřeba něco dělat byla mým nejsilnějším pocitem na počátku naší misijní činnosti v Curitibé v Brazílii, v roce 1964. Byli jsme usazení a zaopatření vším, co je třeba k rodinnému životu. Při jedné příležitosti, v době, kdy má nespokojenost dosáhnout vrcholu, jsem si poznamenal do denníku: „A tak tedy jsem opravdový misionář. Mám byt, auto a fotoaparát. Jediné, co mi chybí, je práce.“

Byli jsme cizinci, neznali jsme ani město, ani nikoho z jeho obyvatel. Hledal jsem něco, co bych mohl dělat, něco, čím bych sám sobě mohl ospravedlnit svoji existenci.

Brzy jsem zjistil, že není těžké najít práci, pokud si člověk nevybírá. Příležitosti se vynořovaly jedna za druhou, ale když jsem o nich uvažoval, vracela se mi v myšlenkách zneklidňující věta z Matouše 15; 13. Pronásledovala mne všude, kam jsem šel a trápí mne dodnes. Ježíš řekl: „Každá rostlina, kterou nezasadil můj nebeský Otec, bude vytržena i s kořenem.“

Je snadné pustit se do nějaké činnosti podnikání pomýleným smyslem pro povinnost nebo proto, že nás někdo požádal a my jsme nevěděli, jak odmítnout, anebo prostě proto, že se nám chtělo. Uvědomoval jsem si tehdy, že jestli Bůh nebude stát za tím, do čeho se pouštím v Curitibé, dříve či

později moje snaha bude vytržena i s kořeny. Nic z ní nezustane. Když jsem tedy uvažoval o různých možnostech, rozhodl jsem se odmítnout příležitost, které se nabízejí a žít dále ve stavu napětí. Spoléhal jsem, že Bůh udělá první tah. Moje závislost na Duchu svatém dosáhla nového vrcholu zoufalství. Četl jsem znovu sliby v Izaiášovi 45; 13 - 14. Šest měsíců jsem začínal každý den tím, že jsem otevřel Bibli u těchto veršů a modlil jsem se, aby se tyto sliby vztahovaly na naše působení v Brazílii. Ježíš řekl: „Oddělení ode mne nemůžete dělat nic“ /Jan 15; 5/. Nepodporuje-li Duch svatý zjevně to, čím se zabýváme, musíme najít, co je na tom nesprávné, anebo toho zanechat. Po svém zmrtvýchvstání Ježíš řekl svým učedníkům, aby šli do Jeruzaléma.“

Poslechli. Zůstali v Jeruzalémě, čekali na Ducha svatého. Nic jiného nemohli dělat, dokud k nim Duch svatý nepřišel.

DUCH SVATÝ A KONVERZE

V Janovi 16; 7-11 Ježíš popsal úlohu Ducha svatého v procesu usmíření. Řekl, že pošle Ducha svatého ke svým učedníkům. Duch přijde; ten usvědčí svět z toho, co znamená hřích, spravedlnost a soud. A právě toto jsou tři faktory, které je třeba zmínit, aby se pláca v lidském srdci připravila k přijetí dobré setby, kterou je slovo Boží.

Ježíš objasnil tyto tři věci třemi výroky o přičině a následku: „Hřích: že nevěří ve mne; spravedlnost: že odcházím k Otci a už mě nevidíte; soud: že vládcé tohoto světa je už odsouzen“ /Jan 16; 9-11/. Vztah přičiny a následku v těchto citátech není zřejmý na první pohled.

Jaká je souvislost mezi tím, že Duch svatý usvědčuje člověka z jeho hříchů a mezi tím, že člověk nevěří v Ježíše Krista? Závislost v tomto případě je totální. Nevíra je počátkem všech hříchů. Nevíra je tožná se vzpourou. V Lukášovi 16 čteme o bohatci, který se dostal do pekla a tam začíná mít strach o své bratry. Žádá, aby Lazar, žebrák, který kdysi žebrał před jeho dveřmi a nyní je také mrtve, byl poslán varovat jeho bratry. Abrahám na jeho žádost odpovídá neočekávaným způsobem: „Mají Mojžíše a Proroky /Starý zákon/, ať je uposlechnou.... Neuposlechnou-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých“ /Lukáš 16; 29,31/.

Zde se nám opět připomíná, že základní problém člověka není nevědomost, ale vzpoura. Když lidé nevěří poselství evangelia, ač ho slyší, je to proto, že věřit nechťejí. A tak Bůh vysle Ducha svatého, aby člověka usvědčil z jeho hříchů.

Co je miněno druhým výrokem? Ježíš řekl, že Duch svatý usvědčí svět z toho, co znamená spravedlnost: že odchází k Otci /viz Jan 16; 10/. Jaká je souvislost v tomto případě? Tato: Ježíš je dokonalým měřítkem spravedlnosti. Spravedlnost byla definována jeho životem. Když byl tělesně přítomen na světě, lidská nespravedlnost se projevila zcela otevřeně. To ukázal, když řekl: „Já jsem světlo světa“ a „Už jen krátký čas je světlo mezi vámi. Chodte, dokud máte světlo, aby vás nepostihla temnota“ /Jan 12; 35/. Když Ježíš odešel ze světa, vyslal Ducha svatého, aby převzal jeho úlohu.

Duch svatý dnes měří spravedlnost v srdci lidí, aby si každý byl vědom, když se mu této spravedlnosti nedostává.

A co znamenají Ježíšova slova: „soud: že vládce tohoto světa je už odsouzen“ /Jan 16; 11? V čem zde spočívá vztah mezi příčinou a následkem? Zjijeme na planetě, která upadla do hříchu a je jím zamořena. Celý tento svět se blíží okamžiku, kdy bude souzen. Satan, vládce tohoto světa, je smrtelně zraněn.

A mezitím nevěřící žije a jedná, jakoby jeho majetek a jeho výdobytky měly trvat na věky. Jedna ze služeb, které Duch svatý prokazuje nevěřícím, je ta, že mu připomíná, jak pomijivý, marný a krátký je jeho život.

Duch svatý uvědomuje z toho, co znamená hřích, spravedlnost a soud. Můžeme si oddechnout, že tato úloha spočívá na jeho a nikoliv na našich bedrech.

PÍSMO SVATÉ A KONVERZE

Zdrojem naší autority je Písmo. Písmo samé se dokáže prosadit proti nevěřícím. Úlohou nás svědků není, abychom jej obhajovali, ale abychom mu dali příležitost zapůsobit.

Co máme dělat s nevěřícím, který Písmo uznat nechce? Svým postojem taková osoba projevuje nevíru a autoritu Písma odmítá. Co potom?

Neměli bychom se nechat zlákat k diskuzi o zdroji inspirace a autority Písma. Ne snad, že by to nebyla důležitá otázka, ale není to prostě správný výchozí bod. Pravdy evangelia mají své pořadí a nemůžeme se jimi zabývat v nesprávném pořádku, právě tak, jako nemůžeme stavět střechu na domě, který ještě nemá zdi.

Náš přítel Jorge se stal křesťanem. Brzy i jeho snoubenka Elisa přijala Krista. Její německý otec, který byl stále ještě věrným přívržencem Třetí říše, byl bez sebe. Vyhledal nás, aby zjistil, kdo jsme a co provádíme s jeho dcerou. Byl rozrušen do té míry, že když vstoupil do našeho obývacího pokoje, nevínil si velkého konferenčního stolu uprostřed místnosti. Vrazil do něj tak prudce, že jej převrhl. V hněvu, který byl způsoben jednak tím, co se stalo s jeho dcerou, a jednak bolestí v jeho kyčli, hloucně oznámil, že přečte Bibli od první do poslední stránky, aby dokázal její nevěrohodnost. Hodlal začít od Geneze a probírat kompletní text a zaznamenat všechny omyly a protiklady, které objeví.

To se mu - přitroženě - nikdy nepodařilo. Každá otázka, se kterou přišel, zůstala nedořešena. Kapituloval někde mezi knihami Leviticus a Numeri. Mezitím jeho dcera Elisa vyrostla v pevnou křesťanku. Téměř všichni lidé, které jsme obrátili na víru během uplynulých sedmnácti let, byli z počátku neschopni akceptovat autoritu a inspiraci v Písmu. Nicméně jenom vyjimečně jsem byl nucen k diskuzi na toto téma, ať už s nevěřícími anebo s těmi, které jsme přivedli ke Kristu. Snad jediné praktické informace, které jsme museli poskytnout, se týkaly historie, původu Bible, jak Písmo vzniklo a kdy bylo napsáno.

Protože autorita Bible je skutečná, dokáže se sama prosadit, když je nový křesťan vystaven jejímu působení. Postupně a podvědomě uzná její správnost. K tomu dochází proto, že Písmo je pravda. Písmo vrhá světlo a vnáší pravdu do každé otázky, kterou se zabývá. Když hovoří o člověku, o životě, o společnosti a o světě, jeho slova zvoní pravdou. Avšak Písmo jde ještě o krok dále. Odhaluje bludy a protiklady v naší osobní filosofii. „Slovo Boží je přece plné života a síly, osvětlí než každý dvojsečný meč: proniká až tam, kde se dělí duše a duch, klouby a mozek, a pronáší úsudek i nad nejnvtřejšími lidskými myšlenkami“ /Židům 4; 12/.

Co jiného zbývá nevěřícím, když je postaven před živou, pronikavou a prorockou moc Písma, nežli doznat jeho oprávněnost? Buď se pak podrobí Kristu, anebo připustí, že není ochoten jej nechat vládnout nad svým životem.

KDE ZAČÍT

Kde leží výchozí bod? Kde máme začít, abychom docílili pozitivní reakce? Odpověď na tuto otázku závisí na tom, kde se nachází náš posluchač. Jaké hloubky dosáhl jeho porozumění? Co přijímá za prokázané? Kolik toho zná?

V každém případě celé křesťanské poselství a dokonce i celý křesťanský život lze shrnout do dvou otázek. Jsou to ty otázky, které položil Ježíšovi Pavel při svém vidění na cestě do Damašku. „Kdo jsi, Pane?“ a „Pane, co mám dělat?“ /Skutky 22; 8-10/.

Jinak řečeno, tyto otázky znějí: Kdo je Ježíš? a Co ode mne chce?

Kdo je Ježíš?

Písmo svaté je založeno na historické osobnosti Ježíše Nazaretského. On to byl, který řekl: „Až mne poznáte, poznáte i mého Otce. A od této chvíle ho poznáváte a už jste ho viděli... Kdo viděl mne, viděl Otce“ /Jan 14, 7, 9/.

Základním poučením evangelia je, že Boha je možné poznat, neboť on sám na sebe vzal úlohu překlenout propast mezi sebou a člověkem. Tato skutečnost má klíčový význam, neboť bez ní by byl člověk při hledání Boha odkázán pouze na svých pět smyslů. Nikdy by se mu to nemohlo podařit. Krátce řečeno, buďto Ježíš byl Bůh, anebo Boha není možné poznat. V takovém případě jsme pak všichni ztraceni v moři relativismu.

Písmo učí, že během historie se Bůh zjevoval různými způsoby, a tento proces vyvrcholil v osobě Ježíše Krista. „Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil v minulosti Bůh... skrze lidi shůry osvěcené. V této však, to je poslední době, promluvil k nám skrze svého Syna. On je výblesk jeho božské slávy a výrazná podoba jeho podstaty“ /Židům 1; 1-3/.

„Výrazná podoba jeho podstaty“. Nemůžete uvěřit, že Bůh existuje? Kdo tedy byl Ježíš Kristus? Trápi vás otázka, jaká je Boží spravedlnost? Hleďte odpověď u Ježíše. Jaká byla jeho spravedlnost? A co otázka zla na světě? Jak se s ní vypořádá Ježíš? Je Písmo opravdu vtěleným slovem Božím? Co o tom řekl Ježíš?

Dokud se nevypořádáme definitivně otázkou totožnosti Ježíše, nemůžeme uspokojivě vyřešit žádné dílčí otázky. Avšak jakmile dojdeme ke konečnému uzávěru, že Ježíš je Bůh, zjistíme, že mnohé další otázky, které se nám předtím zdály být neřešitelné, jsou náhle zbytečné, či snadno pochopitelné.

Písmo přivádí lidi k takovému uzávěru o Ježíšovi. Apoštol Jan řekl, že jeho evangelium bylo napsáno „abyste uvěřili, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží a abyste vírou měli život v jeho jménu“ /Jan 5; 39/.

Hlavní funkce Písma tedy je dovést člověka k obrácení a odpovědět tak na otázku Kdo je Ježíš? Zároveň s tím, když zodpovíme tuto otázku, rostie význam otázky druhé.

CO CHCE JEŽÍŠ ODE MNE?

Dojde-li nevěřící k jakémukoliv jinému uzávěru, nežli, že Ježíš je Bůh, pak je tato otázka bezvýznamná. Jestliže však uzávěr zní, že Ježíš je tím, kým tvrdí, že je, pak všechna naděje, kterou vkládáme do života, je obsažena v otázce: Co vyžaduje ode mne?

Došlo-li skutečně ke vtělení, stal-li se Bůh doopravdy člověkem, musí to být nesmírně důležité pro každého člověka na světě. Musíme se tedy ptát: Co si přeješ ode mne?

Pro nevěřícího je odpověď dána jediným slovem: Věř!

Lidé z davů, které sledovaly Ježíše, při jedné příležitosti kladli otázku podobnou té, o které zde hovoříme: „Co máme dělat, abychom konali skutky, které žádá Bůh?“ Ježíš odpověděl: „Toto je skutek, jaký žádá Bůh: abyste věřili v toho, kterého on poslal“ /Jan 6; 28-29/.

Nikdy nezapomenu na den, kdy jsem pochopil, jak zní odpověď na první otázku: Kdo je Ježíš? Zdálo se mi, že jediná možná odpověď je odpovědět okamžitě na druhou otázku skutkem. Opatřil jsem si notes a zitrávil jsem několik týdnů tím, že jsem vypsal z evangelií všechny příkazy, které jsem tam dokázal najít. Když jsem popsal dvě třetiny bloku, podleh jsem zoufalství. Zjistil jsem, že nejen se tím vším nemohu řídit, ale že si to ani nedokážu pamatovat. Nepochopil jsem tehdy dynamickou povahu problému. Písmo je živá kniha, která se obrací k našemu životu tak, jak jej žijeme. Písmo ožívá pod vlivem Ducha svatého podle našich individuálních potřeb.

Je faktem, že nikdy nepřerosteme žádnou z těchto otázek. Další vývoj našeho křesťanského života je výsledkem hlubšího porozumění Ježíši Kristu. Kdo je a co ode mne vyžaduje, to jsou dvě základní otázky pro každou životní situaci. To jsou také nejdůležitější otázky, které si klademe denně při četbě Písma.

SHRNUTÍ

Duch svatý, Písmo a křesťané jsou tři prostředky, kterých Bůh používá ke komunikaci s muži a ženami, kteří se s ním neusmířili. Každý z těchto prostředků má svoji specifickou funkci. Křesťan podává svědectví o tom, co viděl a slyšel /viz I. Janův dopis 1; 1-3/. Přivádí nevěřícího do styku s Písmem. Duch sám se pak ujme přesvědčování. Slovem Božím, které je „plné života a síly“ /Židům 4; 12/, se jednotlivec znovu narodí.

Je důležité, abychom si tuto dělbu práce jasně uvědomovali. Bylo by marné, abychom se my pokoušeli konat úlohu, která přísluší Duchu svatému anebo Písmu. Je-li člověk přesvědčen Duchem Božím a duchovně obrozen Božím slovem, můžeme si být jisti, že se zrodil nový život. Život, který ponese ovoce. A co se nás týče, nám byla dána možnost podílet se na počátku tohoto procesu.

ABRAHAŮV PŘÍKLAD

Samí neznáte odpověď

Božím řízením existuje dílba práce mezi těmi, kdo se účastní na díle usmíření. Křesťané jednotlivě i kolektivně vydávají svědectví skutkem i slovem. Přivádějí nevěřícího dovnitř okruhu působnosti Písma. Písmo ukazuje pravdu a vypovídá o Kristu. Duch svatý přesvědčuje a obrací člověka na pokání a dává mu nový život.

Jak dochází k tomuto procesu? Jak si máme počínat, abychom co nejlépe využili všech těchto zdrojů v naší evangelizační práci?

Abraham byl studentem zemědělství na Universitě v Parana v Brazílii. Účelem jeho přítomnosti ve škole nebylo ani tak vzdělání, jako politická agitace. Byl komunista. Shodou okolností jeho spolubydlícím ve studentské koleji, kde bydlel, byl jeden nový křesťan. Jmenoval se Jark. Abraham se Jarkovi nemilosrdně vysmíval, až nakonec ze zoufalství Jark pozval Abrahama na jednu z našich otevřených studijních schůzek. Abrahaovi se tak dostalo toho, po čem prahнул: příležitosti k tomu, aby mohl podnitřit další nepokoje.

Abraham seděl v rohu našeho obyčejného pokoje, kde se seminář konal, a projevoval nezajem o všechno, o čem jsme hovořili. Když se diskuze blížila ke konci a lidé začínali myslet více na obcerstvení, nežli na to, o čem se mluvilo, Abraham se najednou přihlásil o slovo. Položil vedoucímu diskuse dobře mířenou otázku. Ten se odmítl, aby si urovnal myšlenky. Mezitím Abraham znovu zdvihl ruku. Vypálil na něho další otázku. Takže už zde byly dvě otázky k zodpovězení. Vedoucí zakolísal. Odmítnění se protahovalo. Abraham pokračoval dalšími otázkami, jednou za druhou. Konečně Abraham řekl vedoucímu, který se marně pokoušel ovládnout svůj zmatek: „Vidíte, že sám nevíte, o čem vlastně mluvíte. Neumíte odpovědět na mé otázky.“

V následujících týdnech Abraham nezameškal jedinou schůzku. Snažil se ze všech sil způsobit co nejvíce zmatek. Uvažoval jsem o tom, že ho požádám, aby na další diskuse nechtodil, ale rozhodl jsem se k poslednímu pokusu o dorozumění.

Příští večer, když jsme se spolu bavili po skončení diskuse, jsem se ho otázel, „Abraham, jakoupak máš otázku?“

Zeptal se, o čem mluvím. Pokračoval jsem: „Jakou mi dáš šanci, že já mám pravdu, a že ty se mylíš - že Bůh existuje?“ Zasmál se a řekl: „Žádnou!“

Pokračoval jsem: „Chceš snad říct, že jsi prostudoval vše, co je světu známo, a že si zkoumal to, co známo není, že jsi probádal vesmír a teď tu stojíš přede mnou a říkáš: „Zachovej klid, Bůh není?“

Odpověděl: „To nemůžu říct“. Řekl jsem: „V tom případě musíš připustit, že je možné, že já mám pravdu, a ty že se mylíš.“

To uznal. Já jsem pokračoval: „Jakou šanci mi tedy dáš? Dvacet procent?“ „Ne“, odpověděl.

Smlouval jsem tedy alespoň o patnáct procent a nakonec jsem řekl: „Musíš mi nechat alespoň pět procent“.

Zeptal se, co se pokouším dokázat. Řekl jsem mu: „Jestli já mám pravdu a ty se mylíš, tak jsi mrtev. A protože taková možnost vskutku existuje, jediná rozumná věc, kterou můžeš udělat, je, ověřit si, který z nás dvou má pravdu.“

Zeptal se mne: „Jak to mám udělat?“

Odpověděl jsem: „Obrat se na prvotní prameny. Každý, kdo se zabývá vážným výzkumem, se vyhne druhotným pramenům /t.j. tomu, co jiní řekli o daném předmětu/ a zkoumá původní údaje.“

Jeho další otázka byla: „A co jsou ty prvotní zdroje?“ „Bible“, řekl jsem. On odpověděl: „Já ale Bibli nevěřím.“

Já jsem řekl: „V tom máš nade mnou výhodu. Bible je jediný původní zdroj, který my křesťané máme k dispozici. Podaří-li se ti vyvrátit Bibli, vyhráváš.“

Zeptal se mne: „Co tedy navrhuješ?“

Začal jsem vysvětlovat: „Bible je velice drobně tištěná, tlustá kniha. Nedá se číst jako jiné knihy - od začátku do konce - protože je to celá knihovna o šedesáti dílech. Potřebuješ, aby ti někdo poradil, se kterým začít. Nabízím se ti, že ti ukážu, kde hledat, a že ti pomohu porozumět tomu, co se v Bibli píše.“

Abraham přijal moji nabídku a dohodli jsme si datum své první schůzky.

Nejprve jsem ho seznámil s evangeliem ap. Jana. Začali jsme tím, že jsem ho požádal, aby přečetl první tři verše: „Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha. Všecko povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic z toho, co povstalo“. /Jan 1; 1-3/.

Pak jsem se Abraham zeptal, jestli rozumí, co je tím míněno. Nerozuměl. Zeptal jsem se: „Co je míněno slovem Slovo?“

Nevěděl, a tak jsem poukázal na verš 14: „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“

Posléze pochopil, že tyto verše hovoří o Ježíši Kristu. Když porozuměl, že Písmo tvrdí, že Ježíš je věčný a že je tvůrcem všeho, vzchopil se k odporu.

Odbrojl jsem ho však tím, že jsem řekl: „Nežádám tě, abys věřil a souhlasil s tím, co je napsáno. Chci si jenom být jist, že rozumíš, co je tím míněno. Rozumíš?“

Odpověděl: „Ano, ale...“ Řekl jsem: „Výborně, pustíme se tedy do dalšího odstavce.“

Během dalších týdnů, kdy jsme se prokousávali dalšími částmi Písma, Abrahao neustoupil ani o krok. Připisoval všechna tvrzení o Ježíšovi legendám, nebo zveličovaným zprávám z druhé ruky. Omezil jsem se na to, že jsem mu pomáhal porozumět tomu, co Písmo říká o tom, kdo byl Ježíš. A tak, navzdory jeho rebelantství, naše setkání - přese všechnu svou napjatou atmosféru - byla prosta jakýchkoliv debat.

Mezitím jsme se, já i moji přátelé, modlili, aby Duch svatý dokončil dílo obrácení.

Po několika měsících jsem si začal uvědomovat známky změny. Abrahao přestal odporovat Písmu. Začal vidět souvislosti mezi různými kapitolami. Jeho negativní osobnost se změnila v kladnou. Dobrovolně se přihlásil, že ztrávil své letní prázdniny prací na vládou organizované akci pomoci chudým. Když skončilo léto, vrátil se jako starý přítel, nikoliv už protivník. Beze slova jsme se vrátili ke studiu evangelia ap. Jana.

Postěze jsem už nedokázal potlačit svoji zvědavost. Tolik se změnil! Když jsme se skláněli nad třináctou kapitolou, otázel jsem se: „Tak dobře, Abrahao, co se přihodilo?“

Odpověděl: „Je to pravda.“

„Co je pravda?“

„Ježíš je Bůh.“

„Co dál?“ naléhal jsem.

„Zřejmě jsem tedy teď křesťanem. Ale musím ti říct jedno,“ pokračoval. „Jsem stále politicky aktivní proti naší vládě. A také proti Američanům. Moji přátelé mi vytýkají, že se s vámi stýkám.“

Řekl jsem: „Jen pokračuj.“

Pravil: „To je všechno. Myslel jsem si, že bych ti to měl říct.“ „Myslíš si, že to nějak mění můj názor?“ „Ne“.

Potom jsem řekl: „Chci ti ukázat jeden verš.“ Bylo to právě v kapitole, kterou jsme se zrovna chystali studovat. Nalistoval jsem verš 13; 13 v evangeliu ap. Jana. „Vy mě nazýváte mistrem a Pánem, a to právem: to skutečně jsem.“

Zeptal jsem se Abrahaa: „Co znamená, že Ježíš je naším mistrem?“

Jeho dopověď byla dokonalá. „Znamená to, že to, co si myslíme a v co věříme, musí pocházet z Něho. Jemu předkládáme svoje myšlenky.“

„Uznáváš, že tomu tak je?“

„Ano.“

„A co znamená, že Ježíš je Pánem?“

I tuto otázku zodpověděl dokonale. „To znamená, že jsme mu podřízeni.“

„A uznáváš to?“

Opět odpověděl ano.

Nikdy jsme spolu nemluvili o politice a ekonomice. Abrahao i já jsme měli stejného učitele a stejnou autoritu - Ježíše Krista. Oba dva jsme odpovídali na stejnou výzvu: „Buďte dobrými občany království.“

Jaké je ponaučení z tohoto příkladu?

Musíme lidem pomáhat *porozumět* Písmu. Úloha přesvědčit však spočívá na Písmu, nikoliv na nás. To má na starosti Duch svatý. Moje odpovědnost je postarat se, aby lidé byli vystaveni jeho vlivu tak dlouho, dokud nedojdou ke konečnému rozhodnutí, ať už pro anebo proti.

Jeden můj přítel, křesťan, patří mezi ty krásné lidi, kteří působí přitažlivě na každého, s kým se setkají. Je velice výmluvným hlasatelem víry a lidé se nikdy nemohou nabažít jeho slov. Když jsem se s ním před lety spřátelil, myslel jsem si, tento člověk bude mít na lidi vliv.

Nikdy k tomu však nedošlo. Je sice krásný jako motýl, ale copak můžete spoléhat na motýla, že se vrátí znovu k té samé květině. Přivést sekularizovaného člověka ke Kristu, k tomu je třeba houževnatosti a vytrvalosti. Znamená to vybudovat a pěstovat vztah, zatímco člověk prochází etapou odporu. Často je to jen tento vztah, který zabraňuje nevěřícímu, aby neodmítl Ducha svatého a neutekl.

Je to ovšem náročná práce. Stojí nás mnoho hodin, právě tak, jako množství citové i duchovní energie. Nejsme-li sami přesvědčeni o věčné hodnotě každého jednotlivce, nikdy se nám to nepodaří.

PRAKTICKÉ RADY

Jak začít

Tato kniha se snaží zdůraznit, že v Novém zákoně existuje dvojí druh evangelizace: hlásání a dokazování. Hlásání je nezbytné, a jeho hlavním účelem je budovat předmostí. Někteří z křesťanů mají obzvláštní talent k této činnosti, a takový talent je třeba využít nejvyšší měrou. Účinnost hlásání je však omezena relativně malým okruhem posluchačů, kteří byli předtím připraveni k tomu, aby se dokázali otevřít křesťanskému posejství.

Dosíci těch, kteří jsou připraveni, je náš první úkol, ale chceme-li docílit více, neobejdeme se bez dokazování. Tento poznatek bude znamenat změnu v naší koncepci evangelizace dokazování. Evangelizace se může stát normální a spontánní stránkou našeho života. Dokazování není vyhrazeno těm, kdo disponují rozvinutou schopností komunikace. Uznáme-li prvotní funkci Ducha svatého a podíl těla Kristova při tomto druhu evangelizace, není zapotřebí, abychom trpěli obavami, pocitem provinilosti, zklamáním, či pocitem osobního neúspěchu.

Jak se můžeme osobně podílet na evangelizaci dokazováním? Jako odpověď na tuto otázku chci znovu probrat důležité body této knihy a naznačit a poradit, jak je uplatňovat v praxi. Nebude to podrobná příručka, spíše přehled praktických rad k zamýšlení a k použití.

PRVNÍ KROK:

UVĚDOMTE SI, ŽE ŽIJETE VE SVĚTĚ NEVĚDOMÝCH LIDÍ A NEUSPOKOJENÝCH POTŘEB

Je zapotřebí, abychom si uvědomili plný dosah problému. Na světě žijí miliardy lidí, kteří se nacházejí mimo rámec jakéhokoliv evangelizační činnosti. Zpočátku hraje větší roli tento problém na úrovni jednotlivce. Jsme obklopeni lidmi, se kterými nemáme kontakt, kteří jsou nám citově a myšlenkově na míle vzdáleni. Existují ve vašem okruhu lidé, které neovlivňujete evangeliem? Podarí se vám je kdy ovlivnit metodami, které používáte? Není vaším úkolem nalézt u nich sluchu? S největší pravděpodobností zjistíte, že ve vašem úkolem ve vaší rodině žije spousta lidí, dokonce celé skupiny lidí, kterých se to, co děláte, ani nedotkne.

DRUHÝ KROK:

UVĚDOMTE SI OMEZENÝ ÚČINEK HLÁSÁNÍ

Jsou situace, kdy je vhodné použít metody hlásání, jsou však i situace, kdy to může mít pouze omezený účinek. Připomeňme si, že ap. Pavel se snažil obracet se se svým hlásáním k lidem, kteří už měli náboženský základ - kteří byli připraveni. Můžete říci, kolik lidí z vašeho okolí by bylo ochotno jít s vámi poslouchat evangelium na veřejné shromáždění? Anebo kolik z nich by rozumělo a akceptovalo to, co by slyšeli? Kolik z nich by dokázalo rozumně odpovédět tomu nejlepšímu hlasateli evangelia, který by zaklepal na jejich dveře?

Zdvojnásobíme-li úsilí, které vkládáme do hlásání evangelia, podaří se nám dosíci většího počtu připravených lidí. To samo je účelný cíl, ale my musíme jít dál.

Možná, že právě vy máte obzvláštní talent k hlásání. Vaše práce přináší výsledky. Bůh vám dopřává hojnost setkání s lidmi, kteří jsou připraveni na vaše slova. Nalézáte štěstí a naplnění v tomto druhu činnosti.

Možná, že jste zažil chvíle uspokojení ze své evangelizační práce, ale přitom si uvědomujete, že ve vašem okruhu je mnoho lidí, kteří na vaše verbální svědectví nereagují. Vidíte, že je zapotřebí, abyste dále rozšířil okruh své působivosti.

Možná, že naopak procházíte obdobím zklamání z evangelizace. Váš křesťanský život vyúsťuje ve výzvu splnit povinnost šířit evangelium, vám však se zdá, že k tomu nemáte schopnosti. Cítíte, že v této věci jste prohrál. Snad jste dokonce jeden z těch málo lidí, jejichž situace je zcela nenesitelná. Bůh vás zavedl do prostředí, kde se prakticky nevykupti přípravě lidí. Váš výcvik a vaše zkušenosti s evangelizací se omezují na hlásání evangelia, a to nepřináší žádné výsledky. Mnozí misionáři se otcnou v této pozici.

TŘETÍ KROK:

PUSŤTE SE DO EVANGELIZACE DOKAZOVÁNÍM

1. *Najděte protiváhu ke skitěžské mentalitě.* UVědomte si, že evangelizace je proces. Setba, zalévání a ošetřování - musí předcházet sklizni. Buďte připraveni přispět v kterékoli etapě tohoto procesu. Cesta do Božho království je velice dlouhá pro ty, kdo na ni nejsou připraveni. Spíše se snažte pomáhat lidem v jejich dalším kroku, nežli abyste se pokoušeli o něčí umělé obrácení na viru.
2. *Vybudujte svůj život na základě Božho slova.* Hovořili jsme o tom, jak ukazovat lidem, že existuje ještě jiný způsob života, o vytváření harmonie

v našich životech, o tom, jak podávat dobré svědectví. Náš způsob života by měl přitahovat lidi kolem nás, nabízet jim skutečnou alternativní cestu. Celý náš systém hodnot, naše morálka a naše životní filosofie musí souhlásit s Písmem. Naše svědectví nesmí být legalistická karikatura, nýbrž životní příklad milosti.

Samozřejmě, že není možné docílit dokonalosti. Pokoušme-li se však opravdově o to, abychom se přiblížili představě Krista, budeme se jevit v přímém kontrastu se světem, který nás obklopuje. Není nutné, ba ani žádoucí, stát se obrazem dokonalosti. Apoštol Pavel si to uvědomoval: „Tím nefikám, že bych to už byl dosáhl, nebo že jsem dokonalý“ /Filipanům 3; 12/. To, co z nás má vyzařovat, není dokonalost, ale milost Boží. Víra přese všechny nedostatky je to, co uchvacuje lidi kolem nás. Projevujeme-li se jako zbožní a dokonalí, druzí se nás nanejvýš zaleknou. Jsme sice nedokonalí, jsme však vykoupení.

3. *Vypořádejte se s problémy izolace, strachu, přizpůsobivosti.* Jestliže se z vašeho odstupu od světa stává izolace, *změňte způsob života.* Ježíš byl přítelem výběrčích daní a hříšníků. Musíme přijímat lidi takové, jací jsou. Buďte realističky a neočekávejte od lidí příliš mnoho. Nejsou křesťané a budou se pravděpodobně chovat podle toho. Nevystupujte jako reformátor.

Přijetí neznamená souhlas. Rozdíl mezi vašimi a jejich hodnotami bude mluvit sám za sebe. Dejte si pozor, aby se tento rozdíl projevoval ve věcech morálky a v principech, které se opírají o Písmo, nikoliv ve věcech okrajových a nedůležitých. Je na vás, abyste se přizpůsobil, pokud se ovšem nejedná o absolutní morální princip. Ať se s vámi lidé cítí dobře. Staňte se „každému tím, co hledá.“ Pamatujte, že svatost vychází z vašich srdcí, nikoliv z vašeho prostředí.

Snažte se nesoudit, nekázat, neodsuzovat, nemoralizovat. Říct: „Ne, děkuji“, je lepší nežli „Nekouřím, protože jsem křesťan a Bible nás učí...“. Modlitba před jídlem, která uvede vašeho hosta do rozpaků, nemusí být tím nejlepším křesťanským svědectvím! Ukazujte lásku, nikoliv formu. Buďte citliví, vaše činy ovlivní ostatní.

Milujte lidi takové, jací jsou jako jednotlivci, nikoliv jako objekty evangelizace. Milujte. Přijímejte. Přizpůsobujte se. Buďte přitelem.

Hovořili jsme zde o tom, jak máme změnit svůj přístup k lidem. Musíme také změnit své priority. K vybudování dobrých vztahů je třeba času. Většina křesťanů má spoustu práce. Musíme drasticky změnit svůj denní rozvrh. Jeden známý pastor řekl svým farníkům, že sejit se v kostele jednou týdně stačí, jinak by ztráceli nejlepší čas, kdy mohou být s nevěřícími. Chce-li s vámi váš soused jít na večeři, a vy nemáte tento týden čas, příští týden už nebude mít zájem. Důležitý princip v budování vztahů s lidmi je *být k dispozici*.

4. *Najděte pár lidí, kteří smýšlí stejně jako vy.* Málokterý z nás dokáže cokoliv sám. Potřebujeme povzbuzení. Potřebujeme se společně modlit, navzájem si otvírat oči, pracovat jako jedno tělo. Při dokazování

evangelia je nutné, aby se nevěřící setkal také s dalšími křesťany kromě vás. Instituce se k tomu účelu příliš nehodí. Takové setkání sekularizovaného člověka s různými křesťany slouží několika účelům.

Posiluje se jím vaše svědectví a dodává se mu věrohodnost. Otvírají se další možnosti přímého vlivu, neboť ne všichni máme stejný dar výmluvnosti. Třeba některý jiný člen skupiny bude schopen docílit lepšího porozumění v dané situaci. Tím se evangelizace stává úlohou, které se může lépe zhostit skupina lidí. Každý ve skupině se podílí na procesu evangelizace. Schopnosti jednotlivců se nejlépe uplatní v kolektivu, kde se lidé navzájem podporují. Dejte svoje síly dohromady. Sepište si, co který člen dokáže.

5. *Naučte se vykládat evangelium vlastními slovy.* Formální prezentace evangelia přináší přímé výsledky u těch, kdo jsou připraveni, avšak jeho individuální reprodukce je důležitou součástí procesu dokazování. Dochází k ní na několika úrovních: Příležitostný poukaz na Kristovu účast v našem životě; jeho vliv na náš systém hodnot.

Osobní svědectví o tom, jak jsme se my setkali s Kristem.

Jasná prezentace evangelia, která shrnuje Boží plán usmíření.

Výuka Písma za účelem evangelizace, na úrovni jednotlivce nebo malé skupiny.

Projděte znovu tímto seznamem. Kde vidíte své nedostatky? Která z metod je vám nejbližší? Jak si ji nejlépe osvojit? Znáte někoho, kdo vám v tom může pomoci? Které knihy či jiné materiály by se vám hodily?

Cílem je, abychom se podělili s lidmi o svoji viru *přirozeně*. K tomu je třeba přípravy - a zkušenosti. Pusťte se do toho. Až na to přestanete stačit, najdete si někoho zkušenějšího, aby vám pomohl. Všimněte si, jak to ten člověk dělá a brzy se mu vyrovnáte.

6. *Projevujte iniciativu při navazování styků s lidmi.* Už jenom začít si všimnat lidí okolo nás a začít je zdravít, je důležitý krok. Vy buďte tím, kdo řekne „Dobrý den“ jako první.... Chovejte se přátelsky.

Snažte se o hlubší porozumění. Hleďte, co vás spojuje. Porozumění se rodí tam, kde dva lidi spojují společné zájmy a potřeby. Bude vás to stát čas a soukromí, ale jak v nás mají lidé vidět milost Boží, budeme-li si od nich udržovat odstup?

Láska? Boží láska k člověku je bezpodmínečná. Jeho láska je vyjádřena skrze nás, v našem úsilí o dobro jiných, bez ohledu na to, jak se k nám chovají oni /viz. 1. Janův 3; 16-18/. Existuje samozřejmá souvislost mezi láskou a službou. Odpovíte-li na otázku: Co mohu udělat pro tohoto člověka? Odpověděli jste také na otázku: Jak ho dokážu milovat?

Posilujte a rozšiřujte vaše nově navázaná přátelství tím, že do nich zapojíte některé ze svých stejně smýšlejících křesťanských přátel. Příležitostí k tomu může být pečení buřtů ve vaší zahrádce, dechový koncert, anebo studijní skupina biblických textů.

7. *Vyberte si jisté jednotlivce a modlete se za ně.* „Když viděl zástupy lidí, byli zmoření a skleslí, řekl svým učedníkům... Proste tedy Pána žně, aby poslal dělníky na svou žně“ /Matouš 9; 36-38/. Myslete si, že vy nejste zodpovědný za ztracené? Postupte a rozhlédněte se kolem sebe! A modlete se. Proste Boha, aby něco udělal s tím, co vidíte. Nabídněte mu svoje služby a uvidíte, co se stane. Nejdříve vás asi upozorní na určité jednotlivce. To znamená, že chce, abyste se za ně modlili. Zstaňte věrný. Modlete se na každém kroku, od navázání prvního kontaktu, během doby, kdy se dvěře začnou pootvírat novému poselství, až do okamžiku, kdy je Duch svatý usvědčí z hříchu, z pýchy a z toho, že odsuzují jiné.

Pokračujte v modlitbách /viz. Lukáš 11; 9-10/. George Mueller napsal: „Nejdůležitější je nepoddat se, dokud nedosáhneme svého. Už 52 let se denně modlím za dva muže, syny svého přítele z mládí. Dosud nekonvertovali, ale jednou k tomu dojde!... Velká chyba Božích dětí je, že se nevydrží modlit - nepokračují s modlitbami; nemají výdrž. Žádají-li si čehokoliv pro slávu Boží, je třeba, aby se modlili tak dlouho, dokud to neobdrží“. Jeden z těchto mužů se stal křesťanem na pohřbu George Muellera, druhý o pár let později.

8. *Vyzvěte své přátele ke společnému studiu Bible.* Každému, kdo vás poznal, je zjevné, co je základem vašeho způsobu života. Vaši přátelé vědí, že to je Písmo. A čím více se projeví opravdovost a praktická použitelnost Písma, tím více proste za jejich zvědavost a jejich zájem. Často se stane, že následkem vašich motlíb a lásky, kterou jste projevíli, lidé zareagují na vaše pozvání s dychtivostí, která ukáže, že čekali na to, až se *odhodláte je pozvat.*

Vaše pozvání musí být upřímné a jasné. Pamatujte, že od nich neočekáváte okamžité rozhodnutí, ale chcete jim poskytnout možnost, aby vlastním očima viděli slova Boží a Božího Syna.

Bibli je možno studovat s jednotlivcem, s několika páry lidí, anebo v malých skupinách. Pokud se sám necítíte na to, abyste vedl takovou skupinu, spojte se s někým, kdo ví, jak na to. Cítíte-li ale, že byste to mohli zvládnout sám, zkuste to. Existuje řada dobrých pomůcek a materiálů. Anebo, zkrátka začněte studovat Janovo evangelium či list Římanům.

9. *Spolehejte na Ducha svatého.* Dopřejte mu čas, aby mohl začít pracovat. Řiďte se podle něho, nikoliv podle sebe. Vaše úloha je vyjádřit jasné poselství Písma. O další se postará on.

Buďte pozorný k okolnostem, které ovlivňují život člověka, který začíná poznávat Písmo. Jeho situace se často zhorší, což je znamení, že zápasí se svojí vlastní vzpourou proti Bohu. Anebo se dostane do krize, kterou nedokáže zvládnout. Čerpejte z toho povzbuzení! Bůh často používá takových krizí k tomu, aby nás naučil vidět naše vlastní potřeby. V takových situacích stůjte poblíž jako přítel. Když někoho přijímáte a nabízíte mu lásku a přátelství, dáváte mu pocit bezpečí, který je obvykle v těchto chvílích důležitější, nežli vaše rady.

10. *Vytrvejte.* Vydrzte. Studium samotné je pouze nejsnadnější část procesu evangelizace poznáváním Písma. Daleko těžším úkolem je uspokojovat a udržovat zájem při životě po delší časové údobí. Nedojdete daleko, jestliže se stykáte pouze za účelem diskusí. Snažte se, aby mezi vámi docházelo k neformálním setkáním také mezi těmito příležitostmi. Není zapotřebí příliš mnoho. Naopak, dávejte si pozor, abyste to nepřeháněli. „Chod' do domu bližního svého jen zřídka, jinak se tě přesyti a bude tě nenávidět.“ /Příslaví 25; 17/. Deset minut stačí k tomu, abyste si řekli, co je třeba a dohodli se na příští schůzce. Je to ale velmi důležitých deset minut. Možná, že právě tato neformální setkání připraví půdu pro hlavní rozhovory.

ZÁVĚR

V roce 1937 vyšlo první vydání knihy „*Myslete a zbohatněte*“ od Napoleona Hilla. Byl to výsledek dvaceti let výzkumu, ke kterému došlo z podnětu Andrew Carnegieho. V rámci tohoto výzkumu Hill hovořil se stovkami nejspěšnějších amerických podnikatelů; s lidmi jako King Gillette, Henry Ford, William Wrigley mladší, Thomas Edison a John D. Rockefeller. Snažil se najít společného jmenovatele, vlastnosti společné všem těmto lidem, vlastnosti, které by vysvětlovaly jejich úspěch. Když se panu Hillovi podařilo tyto vlastnosti nalézt, interpretovat a rozřadit, předložil je veřejnosti jako filosofii finančního úspěchu. Od roku 1937 se prodalo přes dvačtyřicet vydání „*Myslete a zbohatněte*.“ Je to důkazem toho, jakou popularitu a vliv tato kniha měla na americkou společnost. Podle mého názoru je to kniha d'ábelská.

Pan Hill v podstatě došel k názoru, že chcete-li zbohatnout, musíte se stát posledly penězi. Musíte o nich uvažovat, plánovat, a obětovat cokoli, abyste je získali. Peníze musí zaujmát nejvyšší místo ve vašem systému hodnot. Souhlasím ale s Hillovým základním poznatkem: Z posedlosti dneška se stává skutečnost zítřka. „Především střež a chraň své srdce, vzdáť z něho vychází život.“ /Příslaví 4; 23/.

Jaká je vaše posedlost? Je stejná jako posedlost Boží? Co dělá Bůh? Všechno napravuje, usmíruje všechno tvorstvo /viz Kolosanům 1; 15-20/.

Evangelizace ztracených, sekularizovaných lidí - předmět této knihy - je nejbližší tomu, co leží na srdci Bohu. Je to posedlost, která stojí za to. Přijměte ji za svou.

Poznámky:

1. George Mueller, George Mueller Man of Faith /přetisk z An Hour with George Mueller The Man of Faith to whom God Gave Millions, vydal Warren Meyers, 12 Siglap Close, Singapore 15/, str. 9.